

Brüsszel, 2019.4.26.
COM(2019) 198 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI
ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK, VALAMINT A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla

„Az Európai Unió jogközösség. A jogi normák és a bírósági határozatok tiszteletben tartása nem lehetőség, hanem kötelesség.”

Jean-Claude Juncker, a Bizottság elnöke, az Unió helyzetéről szóló 2018. évi beszéd⁽¹⁾

„A jogállamiság tiszteletben tartása nem csupán a 2. cikkben felsorolt valamennyi alapvető érték védelmének előfeltétele, hanem a Szerződésekből eredő valamennyi jog és kötelezettség fenntartásához, valamint az összes tagállam jogrendszereiben a polgárok, a vállalkozások és a nemzeti hatóságok közötti kölcsönös bizalom megteremtéséhez is elengedhetetlenül szükséges” ⁽²⁾

Frans Timmermans első alelnök, az Európai Parlament 2018. február 28-i plenáris vitája

„Az igazságszolgáltatásba vetett bizalom erősítésén dolgozunk. A megfelelő pénzügyi források biztosítása az igazságszolgáltatási rendszer számára nem költség, [hanem] befektetés. [...] A jól működő igazságszolgáltatással rendelkező országok nagyobb valószínűséggel vonzzák a befektetőket.” ⁽³⁾

Jourová biztos, Bécs, 2018. november 30.

---

¹ Az Európai Parlament előtt 2018. szeptember 12-én elhangzott, az Unió helyzetéről szóló 2018. évi beszéd: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-speech_hu_0.pdf

² Frans Timmermans első alelnök bizottsági nyilatkozata, az Európai Parlament 2018. február 28-i plenáris vitája a Lengyelországban fennálló helyzetre vonatkozóan az EUSZ 7. cikke (1) bekezdésének alkalmazásáról szóló bizottsági határozatról.

³ Az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságáról szóló bécsi konferencián 2018. november 30-án elhangzott beszéd.

1. BEVEZETÉS

A függetlenség, a minőség és a hatékonyság – a hatékony igazságszolgáltatási rendszerek alapvető elemeiként – elengedhetetlenek a jogállamiság és az EU alapját képező értékek megőrzéséhez. A hatékony igazságszolgáltatási rendszerek alapvető fontosságúak az uniós jog végrehajtása szempontjából. A nemzeti bíróságok az uniós jog alkalmazása során uniós bíróságként működnek. Elsősorban a nemzeti bíróságok feladata, hogy gondoskodjanak az uniós jog keretében meghatározott jogok és kötelezettségek hatékony érvényesítéséről⁽⁴⁾. Amint azt az Európai Unió Bírósága megállapította, magának a független bíróságok által biztosított hatékony bírói jogvédelemnek a fennállása a jogállamiság létének velejárója⁽⁵⁾.

„Az Unión belüli jogállamiság további erősítése – Az aktuális helyzet és a lehetséges további lépések” című, 2019. április 3-án elfogadott közlemény a jogállamiság megerősítésére szolgáló uniós eszköztár részeként azonosítja az uniós igazságügyi eredménytáblát, amely az igazságügyi reform és a jogállamiságra vonatkozó normák előmozdítása révén nyújt hozzájárulást⁽⁶⁾. A jogállamiság, így az igazságszolgáltatási rendszerek függetlenségének tiszteletben tartása jelentős hatással van a befektetési döntésekre és a vállalkozások vonzására. Az európai szemeszter – az EU éves gazdaságpolitikai koordinációs ciklusa – ezért egyik prioritásaként kezeli a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának javítását. A 2019. évi éves növekedési jelentés, amely meghatározza az EU és tagállamai számára a következő évre vonatkozó gazdasági és társadalmi prioritásokat, ismételten hangsúlyozza az egyrészt a jogállamiság és a hatékony igazságszolgáltatási rendszerek, másrészt a vállalkozásbarát környezet és a gazdasági növekedés közötti kapcsolatot⁽⁷⁾.

Az igazságügyi reformok és azok tagállami hatásainak nyomon követése érdekében az uniós igazságügyi eredménytábla (a továbbiakban: az eredménytábla) 2013 óta éves áttekintést nyújt az igazságszolgáltatás függetlensége, minősége és hatékonysága szempontjából releváns mutatókról, valamint a hatékony igazságszolgáltatási rendszer lényeges paramétereiről. A 2019. évi eredménytábla továbbfejleszti mind a három elemre vonatkozó mutatókat, és első alkalommal terjeszt elő mutatókat a következőkre vonatkozóan:

- az egyes igazságszolgáltatási rendszerek pénzügyi forrásaiból származó kiadások részletes áttekintése;
- a legfelsőbb bíróságokon hozott ítéletek minőségének javítása érdekében alkalmazott normák;
- a nemzeti ügyészségek feletti irányítási hatáskörök, valamint a nemzeti ügyészek kinevezése és felmentése;
- a bírakkal kapcsolatos fegyelmi eljárásokban részt vevő hatóságok;
- a bírósági ügyteher és ügyhátralék kezelésére vonatkozó normák és gyakorlatok.

---

⁴ Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 19. cikke.

⁵ A Bíróság (nagytanács) 2018. február 27-i ítélete, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses kontra Tribunal de Contas*, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117.

⁶ COM(2019) 163.

⁷ A Bizottság közleménye – A 2019. évi éves növekedési jelentés, 2018. november 21., COM(2018) 770 final, 12. o.

Mi az uniós igazságügyi eredménytábla?

Az uniós igazságügyi eredménytábla egy olyan összehasonlító információs eszköz, amelynek célja, hogy évente segítse az Uniót és a tagállamokat a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyabbá tételében azáltal, hogy objektív, megbízható és összehasonlítható adatokat szolgáltat valamennyi tagállam igazságszolgáltatási rendszerének minőségét, függetlenségét és hatékonyságát értékelő, releváns mutatókról. Az eredménytábla nem egyetlen átfogó minősítést jelenít meg, hanem áttekintést ad az igazságszolgáltatási rendszerek működéséről a tagállamok közös érdekét képviselő mutatók alapján.

Az eredménytábla nem népszerűsíti az igazságszolgáltatás egyik konkrét típusát sem, és egyenlően kezeli az összes tagállamot.

A nemzeti igazságszolgáltatási rendszer által követett modelltől vagy az annak alapjául szolgáló jogi hagyományoktól függetlenül a függetlenség, a minőség és a hatékonyság a hatékony igazságszolgáltatás lényeges paraméterei közé tartoznak. Az e három tényezőre vonatkozó adatokat együttesen kell értelmezni, mivel egyrésztől mindhárom elem szükséges az igazságszolgáltatási rendszer hatékony működéséhez, másrésztől pedig ezek az elemek gyakran összefüggnek egymással (az egyik elem javítását célzó kezdeményezések egy másik elemre is hatással lehetnek).

Az eredménytábla elsősorban a polgári és kereskedelmi peres ügyekre, valamint a közigazgatási ügyekre összpontosít annak érdekében, hogy támogassa a tagállamoknak egy még inkább beruházás-, vállalkozás- és polgárbarát környezet kialakítására irányuló erőfeszítéseit. Az eredménytábla olyan összehasonlító eszköz, amely a tagállamokkal és az Európai Parlamenttel folytatott párbeszéd keretében alakul ⁽⁸⁾. Célja a hatékony igazságszolgáltatási rendszer lényeges paramétereinek a meghatározása, és évente releváns adatok szolgáltatása.

Mi az uniós igazságügyi eredménytábla módszertana?

Az eredménytábla különféle információforrásokat használ fel. A számszerűsített adatok jelentős részét az Európa Tanácsnak az igazságszolgáltatás hatékonyságának értékelésével foglalkozó bizottsága (a továbbiakban: CEPEJ) szolgáltatja, amellyel a Bizottság szerződést kötött egy szakosított éves tanulmány elkészítésére. Ezek az adatok a 2010–2017 közötti időszakra vonatkoznak, és azokat a tagállamok a CEPEJ módszertanának megfelelően szolgáltatották. A tanulmány emellett részletesebb megjegyzéseket és tágabb összefüggéseket bemutató országspecifikus adatlapokat is tartalmaz, amelyek az ábrákkal együtt értelmezendők ⁽⁹⁾.

A CEPEJ által összegyűjtött, az eljárások hosszára vonatkozó adatok megmutatják az „ügyintézési időt”, amely a bírósági eljárások számított hossza (a függőben lévő és az eldöntött ügyek aránya alapján). Az uniós jog meghatározott területeken történő alkalmazásával kapcsolatos bírósági hatékonyságra vonatkozó adatok megmutatják a bírósági ügyek tényleges hosszából számított átlagos eljárási időtartamot. Meg kell jegyezni, hogy az egyes tagállamokon belül a bírósági eljárások hossza akár jelentős földrajzi eltéréseket is mutathat, különösen ami a városközpontokat illeti, ahol az üzleti tevékenységek nagyobb ügyterhet eredményezhetnek.

A további adatforrások: a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportja ⁽¹⁰⁾, az Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózata (ENCJ) ⁽¹¹⁾, az EU Legfelsőbb Bíróságai Elnökeinek

⁸ Az Európai Parlament 2018. május 29-én állásfoglalást fogadott el az EU 2017. évi igazságügyi eredménytáblájáról (P8_TA(2018)0216), amely hozzájárult ezen eredménytábla elkészítéséhez, és a jövőbeni uniós igazságügyi eredménytáblák elkészítésébe is becsatornázzák majd.

⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en

¹⁰ Az uniós igazságügyi eredménytábla elkészítése, valamint az igazságszolgáltatás hatékonyságával kapcsolatos bevált módszerek cseréjének előmozdítása céljából a Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy jelöljenek ki két kapcsolattartót – egyet a bírói karból, és egy másikat az igazságügyi minisztériumból. Ez az informális csoport rendszeresen ülésezik.

¹¹ Az ENCJ a tagállamok azon nemzeti intézményeit fogja össze, amelyek függetlenek a végrehajtó és a törvényhozó hatalmi ágtól, és amelyek a bírói kar támogatásáért felelősek a független igazságszolgáltatás terén: <https://www.encj.eu/>

Hálózata (NPSJC) ⁽¹²⁾, az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelső Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége (ACA-Europe) ⁽¹³⁾, az Európai Versenyhatóságok Hálózata (ECN) ⁽¹⁴⁾, a Hírközlési Bizottság (COCOM) ⁽¹⁵⁾, a szellemi tulajdoni jogsértések európai megfigyelőközpontja ⁽¹⁶⁾, a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport ⁽¹⁷⁾, az Eurostat ⁽¹⁸⁾, az Európai Igazságügyi Képzési Hálózat (EJTN) ⁽¹⁹⁾ és a Világgazdasági Fórum ⁽²⁰⁾.

Az eredménytábla módszertanát a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek kapcsolattartói csoportjával kialakított szoros együttműködés keretében tovább fejlesztették, aminek kapcsán mindenekelőtt az igazságszolgáltatási rendszerek működésének egyes aspektusaihoz kapcsolódó kérdőív és adatgyűjtés említendő meg.

Az adatok hozzáférhetősége – különösen az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságára vonatkozó mutatók tekintetében – továbbra is javul, mivel sok tagállam befektetett az igazságügyi statisztikák előállításához szükséges kapacitásába. Amennyiben továbbra is nehézségek mutatkoznak az adatok gyűjtése vagy szolgáltatása terén, ez az elégtelen statisztikai kapacitásnak, vagy annak a ténynek tudható be, hogy azok a nemzeti kategóriák, amelyekhez az adatokat gyűjtik, nem pontosan egyeznek meg az eredménytáblához használt kategóriákkal. Az adathiány csak az esetek kis hányadában vezethető vissza arra, hogy egyes nemzeti hatóságok nem hajlandóak a hozzájárulásra. A Bizottság továbbra is arra ösztönzi a tagállamokat, hogy tovább csökkentsék ezt az adathiányt és tevékenyen vegyenek részt a bevált gyakorlatok cseréjében.

Hogyan járul hozzá az uniós igazságügyi eredménytábla az európai szemeszterhez?

Az eredménytábla elemeket biztosít a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek minőségének, függetlenségének és hatékonyságának értékeléséhez, és ezáltal támogatja a tagállamokat nemzeti igazságszolgáltatási rendszereik hatékonyságának javításában. Ez megkönnyíti a hiányosságok és a bevált módszerek azonosítását, valamint a kihívások és az eredmények nyomon követését. Az európai szemeszter folyamatához kapcsolódóan az érintett nemzeti hatóságokkal és érdekelt felekkel folytatott kétoldalú párbeszéd keretében készítik el az országspecifikus értékeléseket. Ez az értékelés megjelenik a szemeszter

¹² Az NPSJC fórumot biztosít az európai intézmények számára, hogy kikérhessék a legfelsőbb bíróságok véleményét, és hogy az egyeztetések és az eszmecsere ösztönzésével szorosabb kapcsolatokat alakítsanak ki: <http://network-presidents.eu/>

¹³ Az ACA-Europe a Bíróság, valamint az egyes uniós tagállamok államtanácsainak vagy legfelső közigazgatási bíróságainak képviselőiből áll: <http://www.juradmin.eu/index.php/en/>

¹⁴ Az ECN az európai versenyhatóságok vita- és együttműködési fóruma azon ügyekben, amelyekben az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. és 102. cikkét alkalmazzák. Az ECN jelenti az 1/2003/EK tanácsi rendelet szoros együttműködési mechanizmusainak keretét. Az ECN-en keresztül a Bizottság és az összes uniós tagállam nemzeti versenyhatóságai működnek együtt egymással: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html

¹⁵ A COCOM a tagállamok képviselőiből áll. Legfőbb feladata, hogy véleményt nyilvánítson azokról a tervezett intézkedésekről, amelyeket a Bizottság el kíván fogadni a digitális piaccal kapcsolatos kérdésekben: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/communications-committee>

¹⁶ A szellemi tulajdoni jogsértések európai megfigyelőközpontja szakemberek és szakértő érdekelt felek hálózata. A köz- és a magánszektor képviselőiből áll, akik aktív munkacsoportokban működnek együtt. <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/home>

¹⁷ A pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport rendszeresen ülésezik, hogy megossza nézeteit és támogassa a Bizottságot a szakpolitika meghatározásában, valamint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni új jogszabályok megszövegezésében: http://ec.europa.eu/justice/civil/financial-crime/index_en.htm

¹⁸ Az Eurostat az EU statisztikai hivatala: <http://ec.europa.eu/eurostat/about/overview>

¹⁹ Az EJTN az európai bírói kar képzésének és a tagok közötti ismeretmegosztás fő platformja és előmozdítója. Képzési szabványokat és tanterveket dolgoz ki, koordinálja az igazságügyi képzési cseréket és programokat, terjeszti a képzési szakismereteket, valamint előmozdítja az uniós igazságügyi képzési intézmények közötti együttműködést. Az EJTN-nek mintegy 34 tagja van tagállamok és uniós transznacionális szervek képviselőiben. <http://www.ejtn.eu/>

²⁰ A Világgazdasági Fórum a köz- és magánszféra közötti együttműködés nemzetközi szervezete, amelynek tagjai cégek: <https://www.weforum.org/>

keretén belüli éves országjelentésekben, továbbá a jogrendszerek jellemzőit és az érintett tagállamok tágabban vett összefüggésrendszerét figyelembe véve minőségi elemzéssel ötvözi az eredménytáblából származó ismereteket. A szemeszteren alapuló elemzés nyomán a Bizottság határozhat úgy, hogy javaslatot nyújt be a Tanácsnak az egyes tagállamok nemzeti igazságszolgáltatási rendszereinek javítására irányuló, országspecifikus ajánlások elfogadására.

Miért fontosak a hatékony igazságszolgáltatási rendszerek a beruházásbarát környezet szempontjából?

Régóta megállapítást nyert, hogy a jogállamiságot fenntartó hatékony igazságszolgáltatási rendszerek kedvező gazdasági hatást fejtenek ki. Ahol az igazságszolgáltatási rendszerek biztosítják a jogok érvényesítését, ott a hitelezők nagyobb valószínűséggel nyújtanak hitelt, a vállalkozások tartózkodnak az opportunista viselkedéstől, csökkennek az ügyleti költségek, és az innovatív vállalkozások nagyobb valószínűséggel eszközölnék beruházásokat. A jól működő nemzeti igazságszolgáltatási rendszereknek a gazdaságra gyakorolt kedvező hatását számos – többek között a Nemzetközi Valutaalaptól ⁽²¹⁾, az Európai Központi Banktól ⁽²²⁾, az OECD-től ⁽²³⁾, a Világgazdasági Fórumtól ⁽²⁴⁾ és a Világbanktól ⁽²⁵⁾ származó – tanulmány és tudományos munka támasztja alá.

Egy közelmúltbeli tanulmány megállapította, hogy a bírósági eljárások (ügyintézési időben mért ⁽²⁶⁾) hosszának 1 %-os csökkentése fokozhatja a cégek növekedését⁽²⁷⁾, valamint ha 1 %-kal növekszik azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek függetlennek tartják az igazságszolgáltatási rendszert, az általában magasabb árbevételhez és termelékenységhez vezet ⁽²⁸⁾. Egy másik tanulmány pozitív összefüggést mutatott ki a bíróságok érzékelt függetlensége, valamint a Közép- és Kelet-Európába áramló közvetlen külföldi befektetések között ⁽²⁹⁾.

Ezenfelül több felmérés is kiemelte a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának jelentőségét a vállalkozások számára. Egy felmérésben például a nagyvállalkozások 93 %-a azt válaszolta,

²¹ IMF Regional Economic Outlook (Regionális gazdasági kilátások), 2017. november, *Europe: Europe Hitting its Stride*, (Európa: Európa felveszi a ritmust) xviii o., 40., 70. o.: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/REO/EUR/2017/November/eur-booked-print.ashx?la=en>

²² EKB, „Structural policies in the euro area” (Strukturális Politikák az euróövezetben), 2018. június, EKB 210. sorozatszámú alkalmi kiadvány: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op210.en.pdf?3db9355b1d1599799aa0e475e5624651>

²³ Lásd például: „What makes civil justice effective?” (Mitől hatékony a polgári igazságszolgáltatás?) OECD Economic Department, Policy Notes, 2013. június 18., és „The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics” (A polgári igazságszolgáltatás gazdasága: Új, országos adatok és tapasztalatok) OECD Economics Department Working Papers, 1060. sz.

²⁴ World Economic Forum, „The Global Competitiveness Report 2018”(Világgazdasági Fórum, „Globális versenyképességi jelentés 2018”): <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018>

²⁵ Világbank, „World Development Report 2017” (2017. évi jelentés a világ fejlődéséről): Kormányzás és jog, 3. fejezet: A jog szerepe, 83., 140. o.: <http://www.worldbank.org/en/publication/wdr2017>

²⁶ Az „ügyintézési idő” mutatót úgy kapjuk meg, ha egy adott év végén az el nem döntött ügyek számát elosztjuk az eldöntött ügyek számával, és az eredményt megszorozzuk 365-tel (nap). Ez az Európa Tanács CEPEJ által meghatározott standard mutató. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

²⁷ Vincenzo Bove és Leandro Elia: „Az igazságszolgáltatási rendszer és a gazdasági fejlődés az EU tagállamaiban”, Közös Kutatóközpont technikai jelentés, EUR 28440 EN, Az EU Kiadóhivatala, Luxembourg, 2017: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104594/jrc104594_2017_the_judicial_system_and_economic_development_across_eu_member_states.pdf

²⁸ *Lásd ugyanott.*

²⁹ Effect of judicial independence to FDI into Eastern Europe and South Asia (A bíróságok függetlenségének hatása a Kelet-Európába és Dél-Ázsiába irányuló közvetlen külföldi befektetésekre); Bülent Dogru; 2012, MPRA Munich Personal RePEc Archive (Müncheni Személyes RePEc Archívum): https://mpra.ub.uni-muenchen.de/40471/1/MPRA_paper_40322.pdf. A tanulmányban a következő uniós tagállamok szerepeltek: BG, HR, CZ, EE, HU, LV, LT, RO, SK és SI.

hogy módszeresen és folyamatosan felülvizsgálják a jogállamisági feltételeket (többek között a bíróságok függetlenségét) azokban az országokban, ahol befektetnek⁽³⁰⁾; egy másik felmérésben pedig a kis- és középvállalkozások több mint fele azt válaszolta, hogy a költségek és a bírósági eljárások túlzott hosszadalmassága tartozik azon fő okok közé, amelyek miatt nem indítanak bírósági eljárásokat a szellemi tulajdon-jogok megsértése tekintetében⁽³¹⁾.

---

³⁰ Az Economist Intelligence Unit: „Risk and Return – Foreign Direct Investment and the Rule of Law” (Kockázat és megtérülés – közvetlen külföldi befektetés és jogállamiság), 2015 http://www.biiicl.org/documents/625_d4_fdi_main_report.pdf, 22. o.

³¹ Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO), A szellemi tulajdonnal kapcsolatos, 2016. évi kv-eredménytábla: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/sme_scoreboard_study_2016/Executive-summary_en.pdf

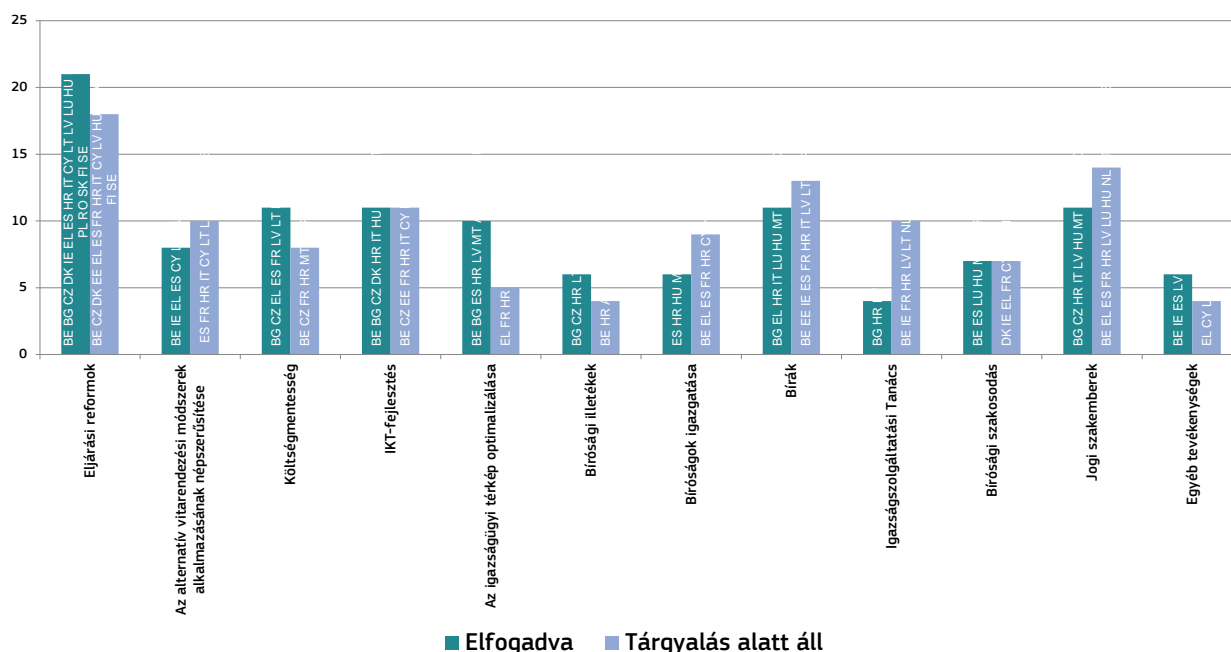

2. HÁTTÉR: AZ IGAZSÁGÜGYI REFORMOK TERÉN 2018-BAN BEKÖVETKEZETT LEGFONTOSABB FEJLEMÉNYEK

2.1. Az igazságügyi reformok feltérképezése

2018-ban számos tagállam folytatta nemzeti igazságszolgáltatási rendszere hatékonyságának további javítására irányuló erőfeszítéseit. Az 1. ábra áttekintést nyújt a tagállamok igazságszolgáltatási rendszereinek különböző funkcionális területein elfogadott és tervezett intézkedésekről.

1 ábra: Az igazságszolgáltatási rendszerekre vonatkozó jogalkotási és szabályozási tevékenység 2018-ban (elfogadott intézkedések/tárgyalt kezdeményezések tagállamonként) (forrás: Európai Bizottság⁽³²⁾)

2018-ban az eljárásjog továbbra is számos tagállamban kiemelt figyelemre tartott számot, és jelentős mértékű jogalkotási tevékenység volt folyamatban vagy terveztek ilyet a közeljövőben. Fokozott tevékenység zajlott továbbá a bírák jogállása, a jogi szakembereket érintő reformok, az IKT-fejlesztés, a költségmentesség és az igazságszolgáltatási térképek optimalizálása terén. A korábbi eredménytáblával való összehasonlítás azt mutatja, hogy a tevékenység egyes területeken további lendületet kapott, mivel a tagállamok követték a korábban bejelentett reformtervet, miközben egyes területeken további reformok várhatók a közeljövőben. Ez megerősíti azt a megállapítást, hogy az igazságügyi reformok időigényesek – olykor több évig tartanak a kezdeti bejelentéstől kezdve a jogalkotási és szabályozási intézkedések elfogadásán át a tényleges végrehajtásig.

³² Az információkat 26 tagállam nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartói csoportjának közreműködésével gyűjtötték. UK nem nyújtott be információkat. DE kifejtette, hogy számos reform van folyamatban az igazságszolgáltatás tekintetében, ahol a reformfolyamat hatóköre és léptéke a 16 tartományon belül változhat.

2.2. Az igazságügyi reformok nyomon követése

A Bizottság 2018-ban továbbra is nyomon követte a tagállamok által tett reformtörekvéseket.

– A 2018. évi európai szemeszter eredményei –

Az igazságszolgáltatási rendszerek függetlenségének, minőségének és hatékonyságának javítása az európai szemeszter keretében támogatott strukturális reformok egyik jelentős prioritása. Az európai szemeszter ciklusa minden évben novemberben kezdődik, amikor a Bizottság bemutatja a következő évre vonatkozó prioritásait (Közlemény az éves növekedési jelentésről). Februárban a Bizottság szolgálatai az országjelentésekben országspecifikus értékeléseket ismertetnek, amelyek kiterjednek a szemeszter által tárgyalt valamennyi kérdésre. Májusban/júniusban a Bizottság előterjeszti a tagállamokhoz címzett országspecifikus ajánlásokra vonatkozó javaslatait. Ezeket az ajánlásokat a Tanács júliusban fogadja el, az Európai Tanács jóváhagyását követően.

A 2018-as európai szemeszter keretében – a Bizottság javaslata alapján – a Tanács öt tagállamnak címzett országspecifikus ajánlásokat az igazságszolgáltatási rendszerük tekintetében ⁽³³⁾. Azon tagállamok mellett, amelyek országspecifikus ajánlásokat kaptak, további 11 tagállam néz szembe olyan sajátos kihívásokkal az igazságszolgáltatási rendszere tekintetében, ideértve a jogállamiságot és az igazságszolgáltatás függetlenségét, amelyeket a Bizottság az európai szemeszter révén szoros figyelemmel kísér ⁽³⁴⁾.

– Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmuson alapuló 2018. évi jelentések –

Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmust 2007-ben, Bulgária és Románia Európai Unióhoz való csatlakozásakor hozták létre ⁽³⁵⁾. Célja, hogy kezelje az igazságügyi reform, valamint a korrupció és – Bulgária tekintetében – a szervezett bűnözés elleni küzdelem terén is fennálló hiányosságokat. Létrehozása óta az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus keretében készült jelentések arra törekednek, hogy célzott ajánlások révén támogassák a bolgár és román hatóságokat erőfeszítéseik összpontosításában és bemutassák az elért előrehaladást ⁽³⁶⁾.

Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus keretében készült 2018. novemberi jelentésekben a Bizottság felmérte a korábbi jelentésekben foglalt ajánlások tekintetében elért előrehaladást. A

³³ HR, IT, CY, PT, SK. Lásd a Tanács ajánlását (2018. július 13.) Horvátország 2018. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben a Tanács véleményezi Horvátország 2018. évi konvergenciaprogramját (2018/C 320/10); a Tanács ajánlását (2018. július 13.) Olaszország 2018. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2018. évi stabilitási programját (2018/C 320/11); a Tanács ajánlását (2018. július 13.) Ciprus 2018. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben a Tanács véleményezi Ciprus 2018. évi stabilitási programját (2018/C 320/12); a Tanács ajánlását (2018. július 13.) Portugália 2018. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben a Tanács véleményezi Portugália 2018. évi stabilitási programját (2018/C 320/21); a Tanács ajánlását (2018. július 13.) Szlovákia 2018. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben a Tanács véleményezi Szlovákia 2018. évi stabilitási programját (2018/C 320/24).

³⁴ BE, BG, IE, EL, ES, LV, HU, MT, PL, RO, SI. E kihívásokat az országspecifikus ajánlások preambulumbekzdései és az e tagállamokra vonatkozó országjelentések tükrözik. A 2019. február 27-én közzétett legfrissebb, 2019. évi országjelentések a következő internetcímen érhetőek el: https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

³⁵ A Miniszterek Tanácsának következtetései, 2006. október 17. (13339/06); a Bizottság határozata (2006. december 13.) a Bulgáriában felállítandó együttműködési, valamint az igazságügyi reform, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelem területén érvényes külön értékelési kritériumok teljesítése terén elért haladást ellenőrző mechanizmus létrehozásáról (az értesítés a C (2006) 6570 számú dokumentummal történt).

A Miniszterek Tanácsának következtetései, 2006. október 17. (13339/06); a Bizottság határozata (2006. december 13.) a Romániában felállítandó együttműködési, valamint az igazságügyi reform és a korrupció területén érvényes külön értékelési kritériumok teljesítése terén elért haladást ellenőrző mechanizmus létrehozásáról (az értesítés a C (2006) 6569 számú dokumentummal történt).

³⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_en

Romániáról szóló jelentés megállapította, hogy Románia tett néhány lépést a végleges ajánlások végrehajtására, a friss fejlemények azonban visszafordították az előrehaladást, és kérdésessé tették a 2017 januárjában adott kedvező értékelést. Bulgária esetében a jelentés arra a következtetésre jutott, hogy több ajánlást már végrehajtottak, több más ajánlás pedig közel áll a végrehajtáshoz. A Bizottság megfelelően nyomon követte ezeket a jelentéseket.

2.3. Az igazságügyi reformok támogatása

– *Európai strukturális és beruházási alapok* –

A Bizottság egyes igazságügyi reformokat az európai strukturális és beruházási alapokon (a továbbiakban: esb-alapok) keresztül pénzügyi támogatásban részesít. 2007 óta 16 tagállam használta az Európai Szociális Alapot (ERFA) és az Európai Regionális Fejlesztési Alapot (ERFA) igazságszolgáltatási rendszere hatékonyságának javítása érdekében⁽³⁷⁾. 2007 és 2020 között több mint 900 millió EUR-t kötöttek le arra, hogy fokozzák az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságát és javítsák annak minőségét ezekben a tagállamokban⁽³⁸⁾. A finanszírozott tevékenységek közé tartoznak a következők:

- A bíróságok működési folyamatainak fejlesztése vagy korszerűsítése, valamint a ügyviteli rendszerek bevezetése vagy az humánerőforrás-menedzsment folyamatok fejlesztése vagy korszerűsítése;
- A bírósági szolgáltatások digitalizálása, valamint információs és kommunikációs technológiák (IKT) beszerzése;
- Képzés biztosítása a bírák, az ügyészek, a bírósági személyzet, a bírósági végrehajtók, a közjegyzők és az ügyvédek számára, valamint a polgárok tájékoztatása jogaikról.

A Bizottság különös figyelmet fordít annak biztosítására, hogy az uniós forrásokat a jogállamiság elvével összhangban a megfelelő reformokhoz kellő módon használják fel. A Bizottság hangsúlyozza annak jelentőségét, hogy e finanszírozási prioritások megvalósítása során eredményorientált megközelítést alkalmazzanak, és felhívja a tagállamokat, hogy értékeljék az esb-alapokból származó támogatások hatását.

– *Technikai támogatás* –

A tagállamok a strukturálisreform-támogató program⁽³⁹⁾ keretén belüli Strukturálisreform-támogató Szolgálat útján rendelkezésre álló bizottsági technikai támogatást is igénybe veszik. A program teljes költségvetése 222,8 millió EUR a 2017–2020 közötti időszakban. 2017 óta már 16 tagállam⁽⁴⁰⁾ kapott vagy kért technikai támogatást számos különféle terület számára. Ezek közé tartozik például a bírósági rendszer hatékonyságának javítását célzó, az igazságügyi térkép reformját szolgáló, valamint a bírósági szervezetre, az e-igazságügyi programok tervezésére vagy megvalósítására, az ügykezelési rendszerekre, a bírák kiválasztási és előléptetési eljárására vonatkozó, a bírák képzését és a fogyasztói jogviták peren kívüli rendezését szolgáló technikai támogatás. A Bizottság 2018 májusában már előterjesztette a következő többéves pénzügyi időszakra (2021–2027) vonatkozó javaslatait, különös tekintettel a 25 milliárd EUR-s teljes költségvetéssel rendelkező új reformtámogató programra, amely arra hivatott, hogy pénzügyi és

³⁷ BG, CZ, EE, EL, ES, HR, IT, LV, LT, HU, MT, PL, PT, RO, SI, és SK.

³⁸ Az ismertetett adatok a 2017 őszen gyűjtött és 2018 júniusában naprakésszé tett adatokon alapulnak. Mivel a jelenlegi 2014–2020-as programozási időszak még tart, az igazságszolgáltatási rendszerekre szánt teljes összegek emelkedhetnek, a különböző tevékenységtípusok közötti allokációk pedig a programozási időszak 2023-as lezárulásáig változhatnak.

³⁹ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/structural-reform-support-programme-srsp_hu

⁴⁰ BE, BG, CZ, EE, EL, ES, HR, IT, CY, LV, HU, MT, PL, PT, SI és SK.

technikai támogatást nyújtson valamennyi tagállamnak a gazdaságuk korszerűsítésére irányuló reformok– különösen az európai szemeszter keretében meghatározott reformprioritások – végrehajtásához ⁽⁴¹⁾.

2.4. A bíróságok függetlenségének szavatolása

Az Unió különböző eszközöket alkalmaz, hogy az Unió működésének védelme érdekében kikényszerítse a bírói függetlenség tiszteletben tartását a tagállamokban.

– *Kötelezettségsegési eljárások és az Európai Unió Bíróságának ítéletei* –

A Bizottság elkötelezett amellett, hogy megvizsgálja azokat az ügyeket, amikor a nemzeti jog megakadályozza, hogy a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek a jogállamiság követelményeivel és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összhangban hatékonyan alkalmazzák az uniós jogot ⁽⁴²⁾.

A Bizottság 2018 szeptemberében úgy határozott, hogy keresetet indít Lengyelországgal szemben az Európai Unió Bíróságán amiatt, hogy a Legfelsőbb Bíróságról szóló törvény révén megsértette a bírák elmozdíthatatlanságát és függetlenségét ⁽⁴³⁾. A Bizottság aggályai a Legfelsőbb Bíróság bíráira vonatkozó nyugdíjkorhatár azonnali leszállítására, valamint a köztársasági elnök számára e bírák aktív szolgálati jogviszonyának meghosszabbítása céljából egyértelmű kritériumok nélkül biztosított mérlegelési jogkörre, továbbá az e tekintetben hozott végleges határozat bírósági felülvizsgálatának hiányára vonatkoztak, amelyeket a Bizottság úgy tekint, hogy azok megsértik az EUSZ 19. cikke (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett rendelkezéseit ⁽⁴⁴⁾. Az Európai Unió Bírósága 2018. december 17-én – a Bizottság kérésének megfelelően – ideiglenes intézkedéseket adott ki, amelyekben arra kötelezte Lengyelországot, hogy az ügyben hozandó jogerős bírósági határozat megszületéséig állítsa vissza a Legfelsőbb Bíróság 2018. április 3. – a megtámadott törvény hatálybalépése – előtti helyzetét ⁽⁴⁵⁾. 2019. január 1-jén hatályba lépett a lengyel parlament által elfogadott azon törvény, amely végrehajtotta a Bíróság végzését. 2019. április 11-én a Bíróság főtanácsnoka úgy vélte, hogy a Bíróságnak meg kellene állapítania, hogy a Legfelsőbb Bíróság bírái nyugdíjkorhatárának leszállítására vonatkozó lengyel jogszabályok ellentétesek az uniós joggal, és megsértik a bírói elmozdíthatatlanság és a bírói függetlenség elveit ⁽⁴⁶⁾.

A Bizottság 2019. április 3-án kötelezettségsegési eljárást indított annak révén, hogy felszólító levelet küldött Lengyelországnak a rendes bíróságok bíráira vonatkozó új fegyelmi rendszerével kapcsolatban azzal az indokkal, hogy e rendszer aláássa a bírói függetlenségüket, mivel nem nyújt megfelelő garanciákat a bírácoknak a politikai ellenőrzéssel szembeni védelméhez ⁽⁴⁷⁾.

---

⁴¹ Lásd az IP/18/3972 sz. sajtóközleményt (2018. május 31.), amely elérhető a következő internetcímen: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3972_hu.htm

⁴² A Bizottság közleménye – Uniós jog: jobb eredmények elérése a jobb alkalmazás révén, (2017/C 18/02), HL C 18., 2017.1.19., 10. o.

⁴³ A Bizottság 2017 decemberében úgy határozott, hogy keresetet indít a lengyel kormánnyal szemben az Európai Unió Bíróságán amiatt, hogy a bíróságok szervezeti felépítéséről szóló törvény révén megsértette az uniós jogot. A Bizottság úgy véli, hogy a szóban forgó törvény megsérti az EUSZ 19. cikke (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett rendelkezéseit. Részletesebb információkért lásd: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5367_hu.pdf

⁴⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5830_hu.htm

⁴⁵ <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-12/cp180204hu.pdf>

⁴⁶ Lásd E. Tanchev főtanácsnoknak az Európai Bizottság kontra Lengyel Köztársaság ügyben adott 2019. április 11-i véleményét, ECLI:EU:C:2019:325.

⁴⁷ Lásd az IP/19/1957 sz. sajtóközleményt (2019. április 3.), amely elérhető a következő internetcímen: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1957_en.pdf

Az Európai Unió Bíróságának közelmúltbeli ítélkezési gyakorlata az uniós jog szempontjából kiemelte annak fontosságát, hogy a tagállamok biztosítsák a nemzeti bíróságok függetlenségét⁽⁴⁸⁾. A Bíróság mindenekelőtt pontosította, hogy a bírói függetlenség követelménye azt is feltételezi, hogy az ítélelhozatal feladatával megbízott személyekre vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer tartalmazza az ahhoz szükséges garanciákat, hogy elkerülhető legyen annak veszélye, hogy ezt a rendszert a bírósági határozatok tartalmának politikai felülvizsgálatát szolgáló rendszerként alkalmazzák⁽⁴⁹⁾.

2018-ban több nemzeti bíróság is az Európai Unió Bíróságához fordult az előzetes döntéshozatali mechanizmus keretében (EUMSZ 267. cikk), felvilágosítást kérve a bírói függetlenség uniós jogi követelményeiről. A lengyel Legfelsőbb Bíróság hat ilyen ügyet utalt a Bíróság elé⁽⁵⁰⁾, a lengyel Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság egyet⁽⁵¹⁾, a rendes bíróságok pedig hármat⁽⁵²⁾ ⁽⁵³⁾.

– Az EUSZ 7. cikke szerinti eljárás, valamint a jogállamisági keret –

Az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése olyan megelőző mechanizmusról rendelkezik, amely az EUSZ 2. cikkébe foglalt értékek „súlyos megsértésének egyértelmű veszélye” esetén aktiválható, az EUSZ 7. cikkének (2) bekezdése pedig kizárólag abban az esetben ír elő szankcionálási mechanizmust, ha „a tagállam súlyosan és tartósan megsérti” az említett értékeket. A Bizottság 2014-ben létrehozta a jogállamisági keretet⁽⁵⁴⁾, és ennek szerepét a Bíróság is elismerte⁽⁵⁵⁾. A keret több szakaszból álló párbeszédet ír elő a tagállammal, amit a Bizottság véleményei és ajánlásai tagolnak. A cél a jogállamiságot fenyegető rendszerszintű veszély megvalósulásának megelőzése, amikor is az EUSZ 7. cikke szerinti eljárásra lenne szükség. A jogállamisági keret első – és mostanáig egyetlen – alkalmazására akkor került sor, amikor 2016 januárjában párbeszéd indult Lengyelországgal⁽⁵⁶⁾. Bár a párbeszéd elősegítette a problémák feltárását és a megbeszélések kereteinek megteremtését, nem oldotta meg a feltárt jogállamisági hiányosságokat, és a Bizottság 2017 decemberében kezdeményezte az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése szerinti eljárás megindítását⁽⁵⁷⁾. A Tanács 2018. június 26-án, szeptember 18-án és december 11-én három alkalommal meghallgatta Lengyelországot az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése szerinti eljárás keretében.

⁴⁸ Lásd különösen a Bíróság (nagytanács) 2018. február 27-i ítéletét, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses kontra Tribunal de Contas*, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117., elérhető a következő internetcímen: <https://goo.gl/utc5GR>. A Bíróság (nagytanács) 2018. július 25-i ítélete, *LM*, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, elérhető a következő internetcímen: <https://goo.gl/ty1f nk>.

⁴⁹ A Bíróság (nagytanács) 2018. július 25-i ítélete, *LM*, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, 67. pont, elérhető a következő internetcímen: <https://goo.gl/ty1f nk>.

⁵⁰ C-522/18. sz.; C-537/18. sz.; C-585/18. sz.; C-624/18. sz.; C-625/18. sz.; C-668/18. sz. ügyek.

⁵¹ C-824/18. sz. ügy.

⁵² C-558/18. sz.; C-563/18. sz.; C-623/18. sz. ügyek.

⁵³ Ezen előzetes döntéshozatal iránti kérelmek többek között arra vonatkoztak, hogy összeegyeztethető-e a bírói függetlenség uniós jogi követelményeivel a bírákra vonatkozó új fegyelmi rendszer, a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács összetétele, valamint a Legfelsőbb Bíróságon belül létrejött új fegyelmi tanács.

⁵⁴ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – A jogállamiság megerősítésére irányuló új uniós keret, 2014. március 11., COM(2014) 158 final/2. Lásd még az IP-14-237 sz. sajtóközleményt (2014. március 11.), amely elérhető a következő internetcímen: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-237_hu.htm

⁵⁵ Lásd a C-619/18 R., *Bizottság kontra Lengyelország* ügyben hozott 2018. december 17-i végzést.

⁵⁶ A párbeszéd 2016 januárjától 2017 decemberéig tartott. A Bizottság 2016. június 1-jén egy véleményt, valamint 2016. július 27-én, 2016. december 21-én, 2017. július 26-án és 2017. december 20-án négy ajánlást fogadott el. A Bizottság 2017. december 20-án arra a következtetésre jutott, hogy a jogállamiság súlyos megsértésének egyértelmű kockázata áll fenn Lengyelországban, és ezért javaslatot tett a Tanácsnak az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése szerinti határozat elfogadására.

⁵⁷ COM(2017) 835 final.

Az Európai Parlament 2018. december 12-én az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése szerinti indokolással ellátott javaslatot nyújtott be a Tanácsnak annak megállapítására, hogy fennáll az egyértelmű veszélye annak, hogy Magyarország súlyosan megsérti az Unió alapértékeit (⁵⁸).

---

⁵⁸ <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/press-room/20180906IPR12104/magyar-jogallamisag-a-parlament-fellepesre-szolitja-fel-az-uniot>

3. A 2019-AS UNIÓS IGAZSÁGÜGYI EREDMÉNYTÁBLA FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A hatékonyság, minőség és függetlenség a hatékony igazságszolgáltatási rendszer fő jellemzői, és az eredménytábla mindháromra nézve ad mutatókat.

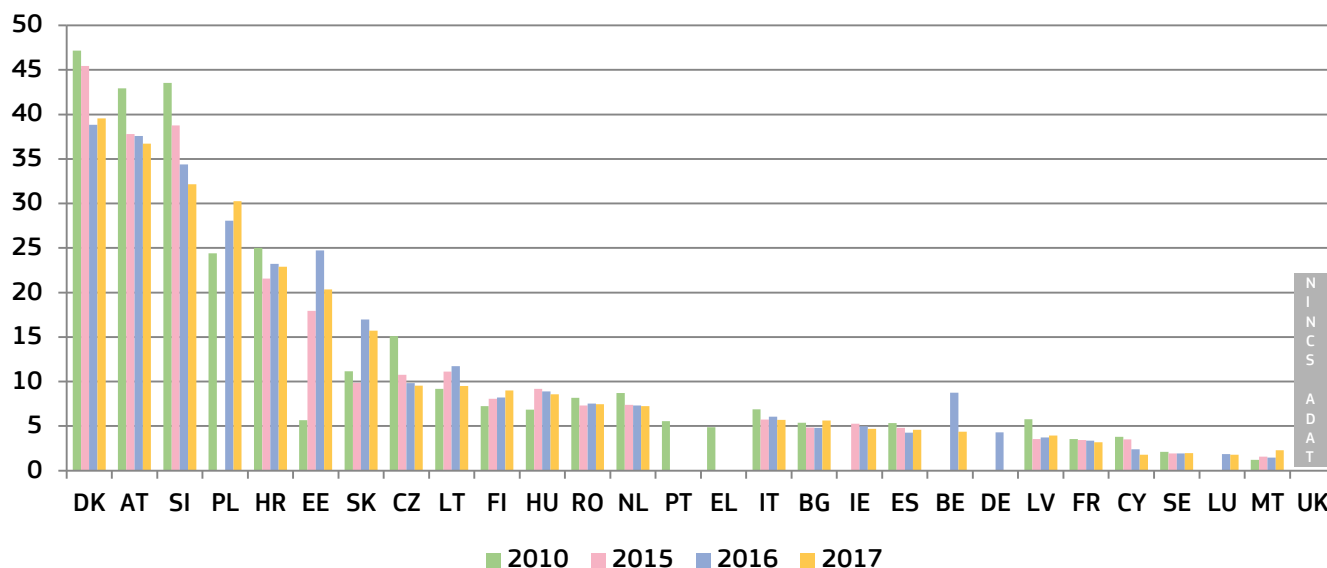
3.1. Az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonysága

Az eredménytábla az eljárások hatékonyságát mérő mutatókat ismerteti a szélesebb körű polgári, kereskedelmi és közigazgatási ügyek tekintetében, valamint azokon a konkrét területeken, ahol a közigazgatási szervek és a bíróságok az uniós jogot alkalmazzák⁽⁵⁹⁾.

3.1.1. Az ügyteher fejleményei

A tagállami igazságszolgáltatási rendszereket magas szintű és változatlanul stabil ügyteher jellemzi – még akkor is, ha az ügyteher mértéke tagállamonként jelentősen eltér – (2. ábra), ami rávilágít az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának biztosítása érdekében tett folytatólagos erőfeszítések fontosságára.

2 ábra: A folyamatban lévő polgári, kereskedelmi és közigazgatási, valamint egyéb ügyek száma (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány⁽⁶⁰⁾)

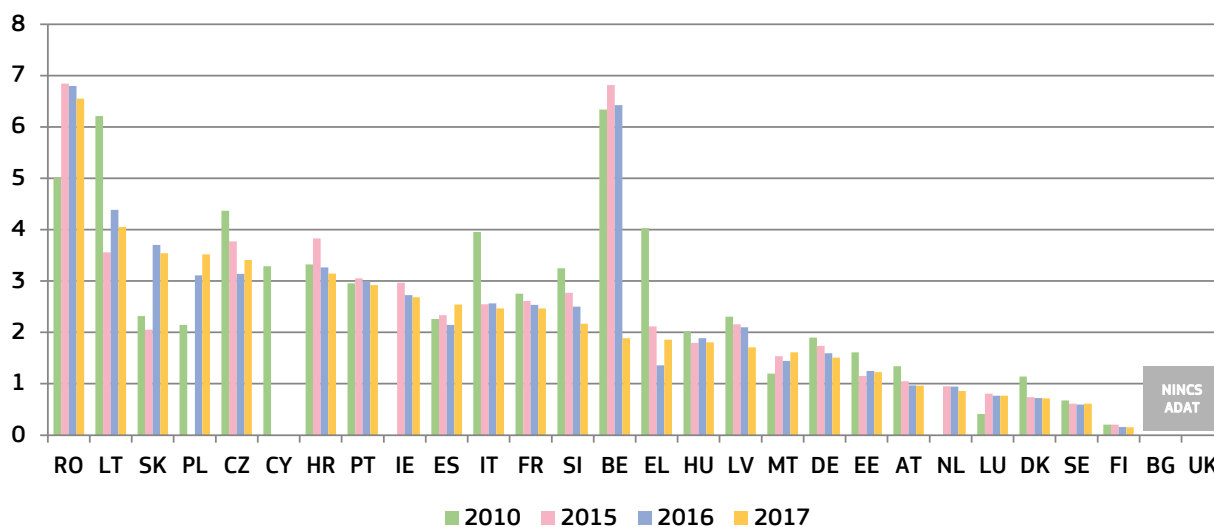
(*) A CEPEJ módszertana szerint ez a szám magában foglal minden polgári és kereskedelmi peres és nemperes ügyet, a nemperes ingatlan- és cégnyilvántartási ügyeket, más nyilvántartási ügyeket, más nemperes ügyeket, közigazgatási ügyeket és más, nem büntető ügyet. Módszertani változások Szlovákiában.

⁵⁹ A bírósági határozatok végrehajtása szintén fontos az igazságszolgáltatási rendszer hatékonysága szempontjából. A legtöbb tagállamban azonban nem állnak rendelkezésre összehasonlítható adatok.

⁶⁰ A CEPEJ titkárság 2019. évi tanulmánya a Bizottságnak az uniós tagállamok igazságszolgáltatási rendszereinek működéséről: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en

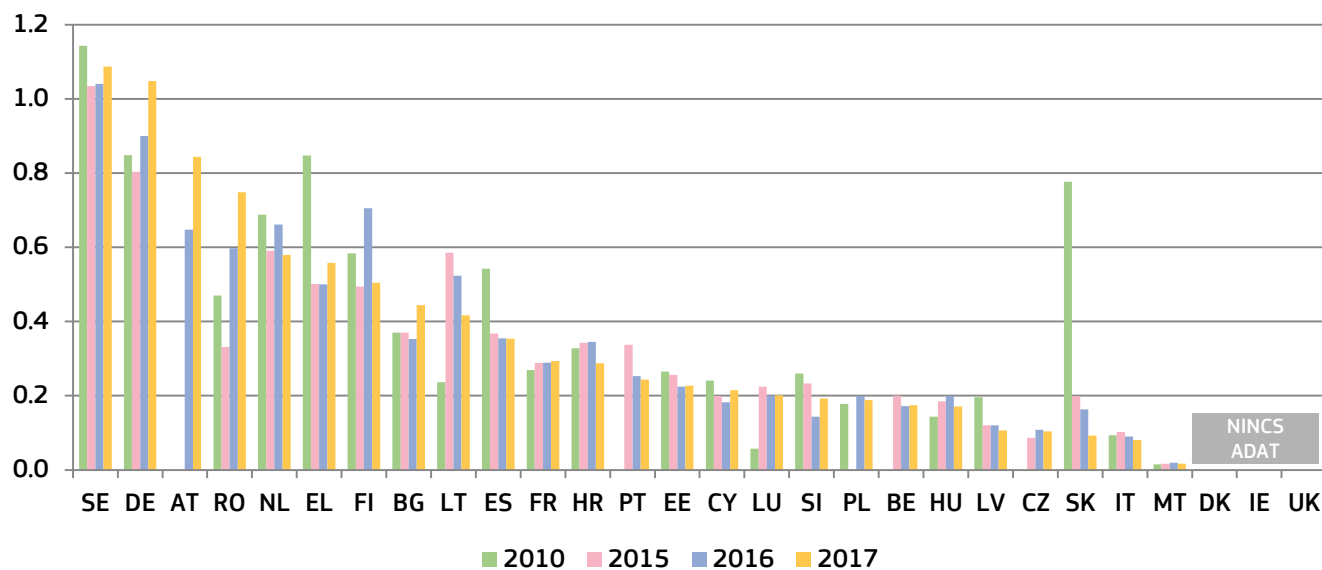

3 ábra: A beérkezett polgári és kereskedelmi peres ügyek száma (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) A CEPEJ módszertana szerint a polgári (és kereskedelmi) peres ügyek a felek közötti, például a szerződésekkel kapcsolatos jogvitákat érintik. A polgári (és kereskedelmi) nemperes ügyek nem vitatott eljárásokat érintenek, például a nem kifogásolt fizetési meghagyásokat. Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. **NL** adatai a nemperes eljárásokat is magukban foglalják.

4 ábra: A folyamatban lévő közigazgatási ügyek száma (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) A CEPEJ módszertana szerint a közigazgatási ügyek az állampolgárok és a helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok közötti jogvitákat érintik. Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. **DK** és **IE** nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket.

3.1.2. A hatékonyságra vonatkozó általános adatok

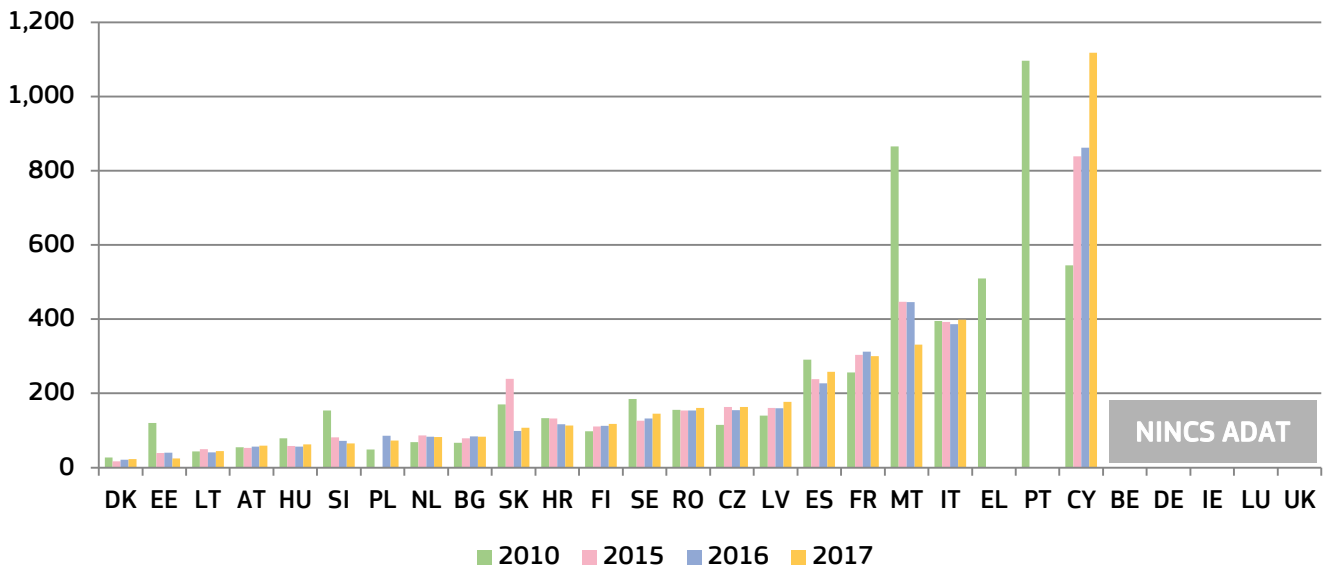
A szélesebb körű polgári, kereskedelmi és közigazgatási ügyekben az eljárások hatékonyságára vonatkozó mutatók a következők: az eljárások hossza (ügyintézési idő), befejezési arány, és a folyamatban lévő ügyek száma.

– Az eljárások hossza –

Az eljárás hossza azt a becsült időtartamot jelzi (napokban), amely egy bírósági ügy eldöntéséhez szükséges, vagyis azt az időt, amely alatt a bíróság elsőfokú határozatot hoz. Az „ügyintézési idő” mutatót úgy kapjuk meg, ha egy adott év végén az el nem döntött ügyek számát elosztjuk az eldöntött ügyek számával, és az eredményt megszorozzuk 365-tel (nap) ⁽⁶¹⁾. Az ábrák a legtöbb esetben az elsőfokú eljárásokra vonatkoznak, és – amennyiben rendelkezésre állnak – a 2010-es, 2015-ös, 2016-os és 2017-es adatokat hasonlítják össze ⁽⁶²⁾. Két ábra illusztrálja a polgári és kereskedelmi peres ügyek, valamint a közigazgatási ügyek 2017. évi ügyintézési idejét valamennyi bírósági szinten.

5 ábra: A polgári, kereskedelmi, közigazgatási és egyéb ügyek eldöntéséhez szükséges idő (*)

(első fok/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

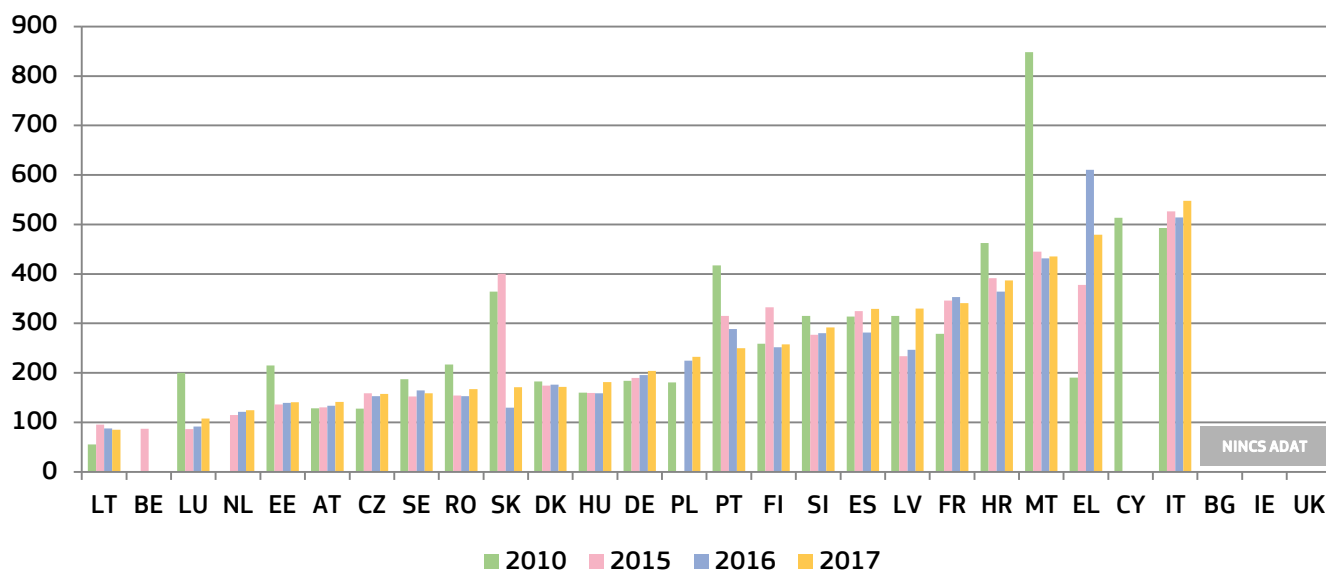

(*) A CEPEJ módszertana szerint ez a szám magában foglal minden polgári és kereskedelmi peres és nemperes ügyet, a nemperes ingatlan- és cégnyilvántartási ügyeket, más nyilvántartási ügyeket, más nemperes ügyeket, közigazgatási ügyeket és más, nem büntető ügyet. Módszertani változások **Szlovákiában**. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint 2016-ig **SK** esetében.

⁶¹ Az eljárások hossza, a befejezési arány, és a folyamatban lévő ügyek száma a CEPEJ által meghatározott standard mutató. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

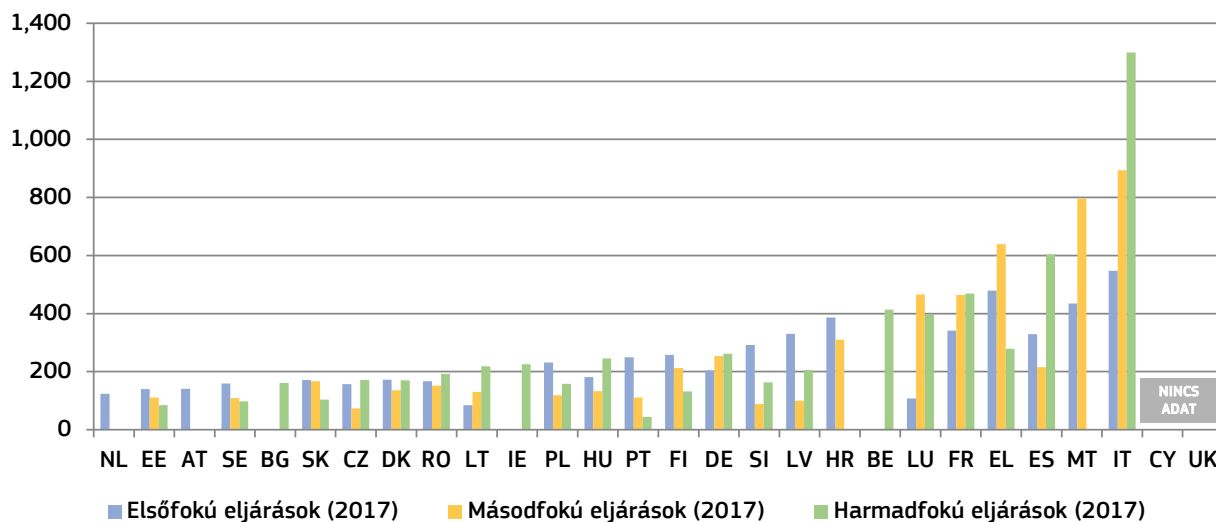
⁶² Az éveket úgy határozták meg, hogy a hétéves távlat megmaradjon a 2010-es kiindulási alappal, ugyanakkor ne zsúfolódjanak túl a számok. A 2012., 2013. és 2014. évi adatok a CEPEJ jelentésében találhatóak.

6 ábra: A polgári és kereskedelmi peres ügyek eldöntéséhez szükséges idő (*) (első fok/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

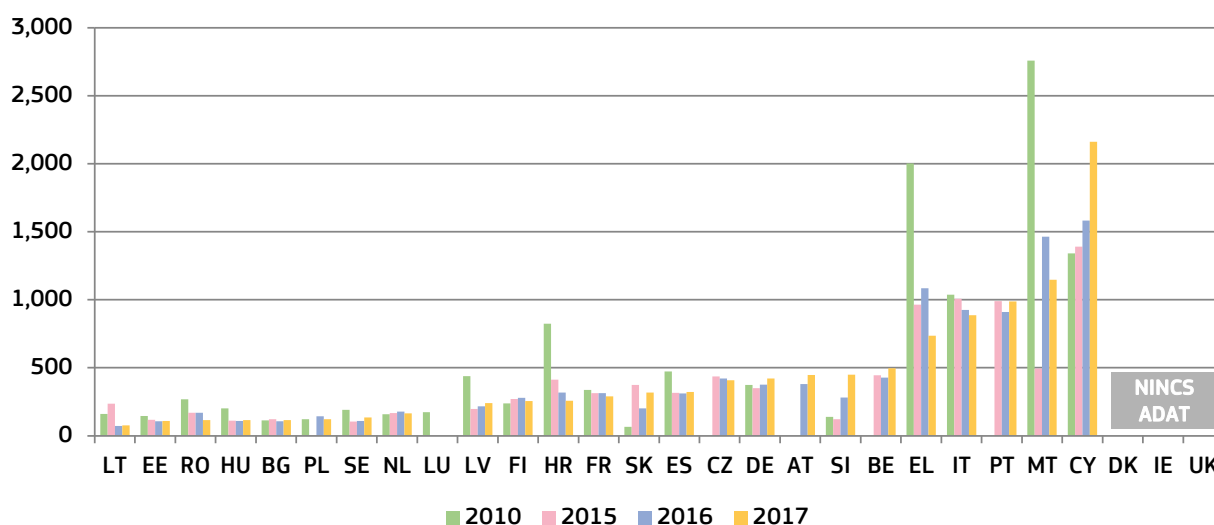
(*) A CEPEJ módszertana szerint a polgári (és kereskedelmi) peres ügyek a felek közötti, például a szerződésekkel kapcsolatos jogvitákat érintik. A polgári (és kereskedelmi) nemperes ügyek nem vitatott eljárásokat érintenek, például a nem kifogásolt fizetési meghagyásokat. Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint 2016-ig **SK** esetében. **NL** adatai a nemperes eljárásokat is magukban foglalják.

7 ábra: A polgári és kereskedelmi peres ügyek eldöntéséhez szükséges idő (*) valamennyi bírósági szinten 2017-ben (első/másod- és harmadfokon/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Az egyes tagállamok azon bírósági szintje szerinti sorrend, amelynek esetében a legtöbb időt veszi igénybe az eljárások lefolytatása. Nem áll rendelkezésre adat az első- és másodfokú bíróságok vonatkozásában a következő tagállamokban: **BE**, **BG** és **IE**, a másod- és harmadfokú bíróságok vonatkozásában a következő tagállamokban: **NL** és **AT**, a harmadfokú bíróságok vonatkozásában pedig **HR**-ban; **MT**-n nincs harmadfokú bíróság. A harmadfokú bírósághoz fordulás lehetősége egyes tagállamokban korlátozott lehet.

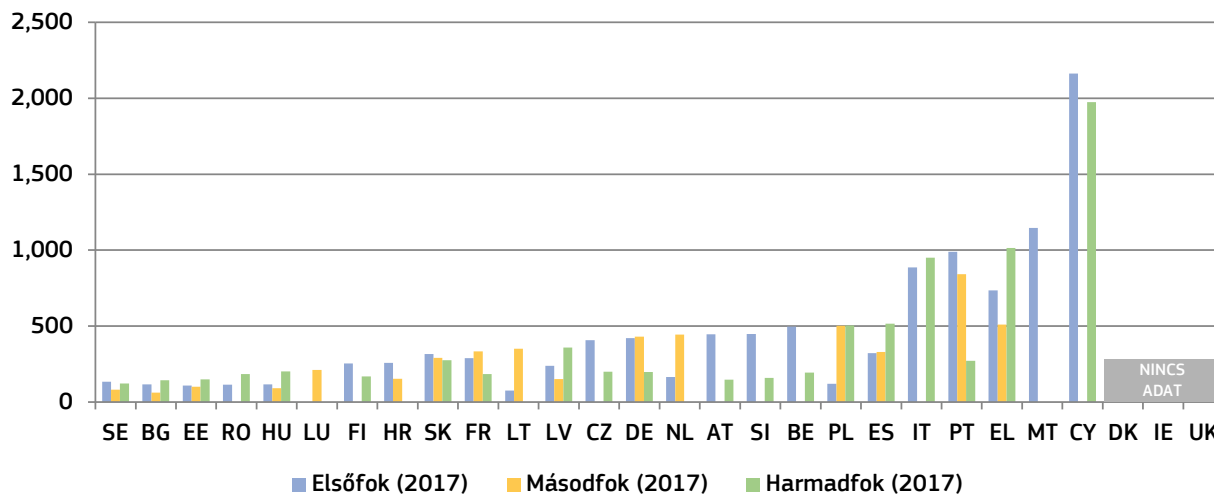
8 ábra: A közigazgatási ügyek eldöntéséhez szükséges idő (*) (elsőfokon/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) A CEPEJ módszertana keretében a közigazgatási ügyek az állampolgárok és a helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok közötti jogvitákat érintik. Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint 2016-ig **SK** esetében. **DK** és **IE** nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket.

9 ábra: A közigazgatási ügyek eldöntéséhez szükséges idő (*) valamennyi bírósági szinten 2017-ben

első- és – amennyiben alkalmazandó – másod- és harmadfokon/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

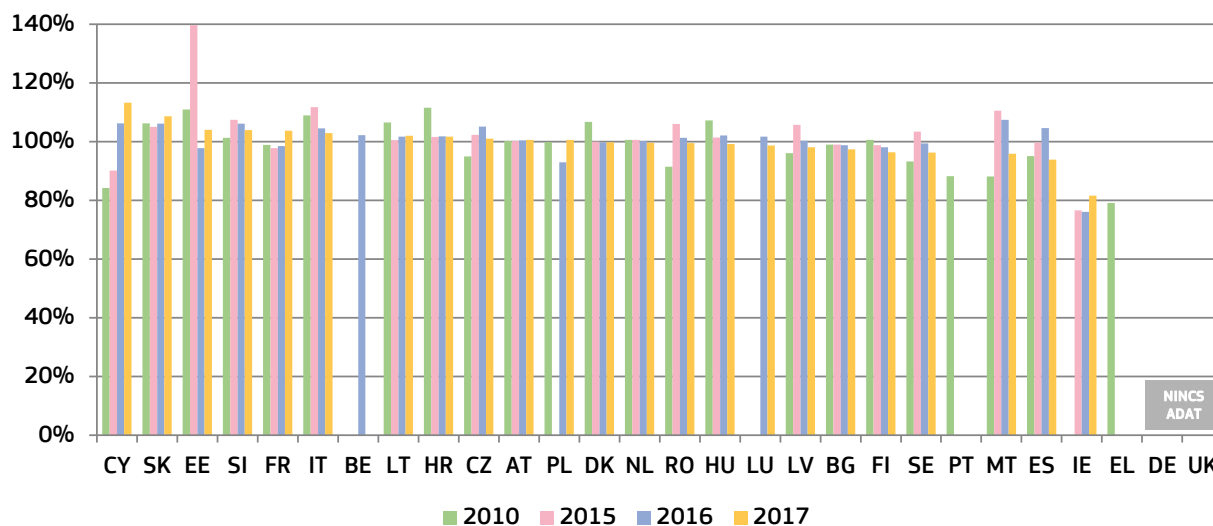
(*) Az egyes tagállamok azon bírósági szintje szerinti sorrend, amelynek esetében a legtöbb időt veszi igénybe az eljárások lefolytatása. Nem áll rendelkezésre adat a következők esetében: **LU** – az elsőfokú bíróságra vonatkozóan, **MT** és **RO** – a másodfokú bíróságokra vonatkozóan, **NL** – a harmadfokú bíróságra vonatkozóan. **CZ**, **IT**, **CY**, **AT**, **SI** és **FI** esetében csak a legfelsőbb vagy másik legmagasabb szintű bíróság az egyetlen fellebbezési fórum. **HR**, **LT**, **LU**, és **MT** esetében nincs harmadfokú bíróság az ilyen típusú ügyekben. **BE** esetében a legfelsőbb közigazgatási bíróság az elsőfokú bíróság és egyetlen bírósági szint bizonyos ügyek esetében. A harmadfokú bírósághoz fordulás lehetősége egyes tagállamokban korlátozott lehet. **DK** és **IE** nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket.

– Befejezési arány – –

A befejezési arány az eldöntött ügyek számának a bejövő ügyek számához viszonyított aránya. Azt méri, hogy a bíróság lépést tart-e bejövő ügyterhével. Ha a befejezési arány 100 % körül vagy e fölött van, az azt jelenti, hogy a bíróságok képesek legalább annyi ügyet befejezni, mint

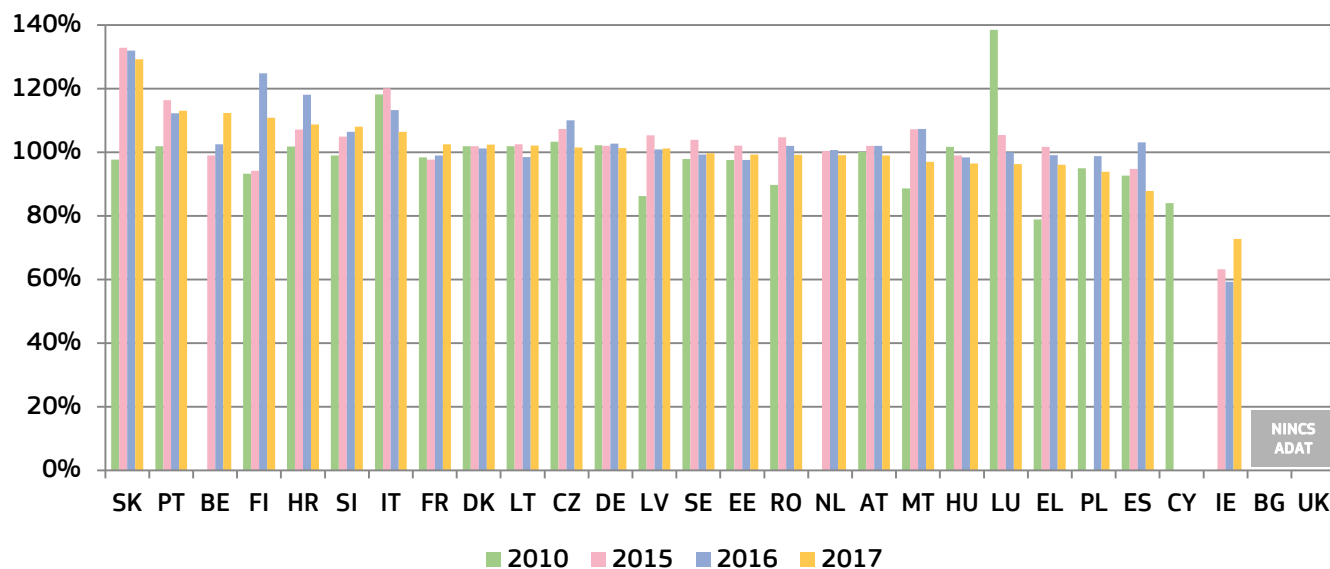
amennyi beérkezik. Amennyiben a befejezési arány 100 % alatt van, ez azt jelenti, hogy a bíróságok kevesebb ügyet döntenek el, mint a bejövő ügyek száma.

10 ábra: A polgári, kereskedelmi, közigazgatási és egyéb ügyek eldöntésének aránya (*) (első fok/%-ban – a 100 %-ot meghaladó értékek azt jelzik, hogy több ügyet döntenek el, mint amennyi beérkezik, míg a 100 % alatti értékek azt jelzik, hogy kevesebb ügyet döntenek el, mint amennyi beérkezik) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

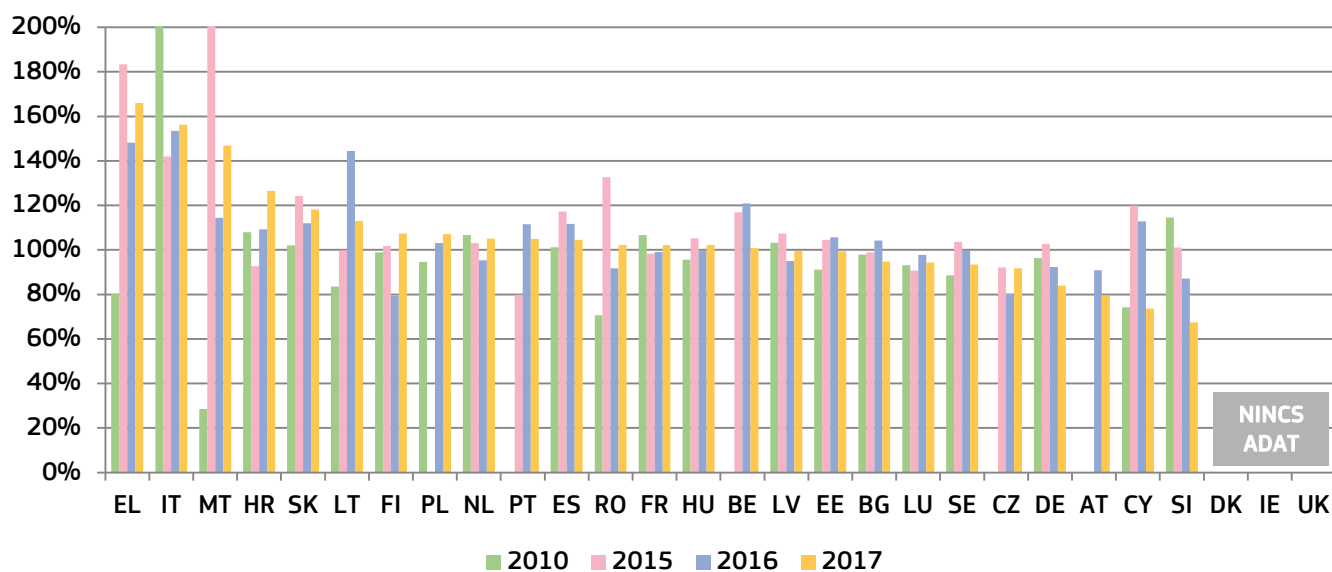
(*) Módszertani változások Szlovákiában. IE: az eldöntött ügyek száma a módszertan miatt várhatóan alacsonyabb számban kerül bejelentésre.

11 ábra: A polgári és kereskedelmi peres ügyek eldöntésének aránya (*) (első fok/%-ban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Módszertani változások EL és SK esetében. IE: az eldöntött ügyek száma a módszertan miatt várhatóan alacsonyabb számban kerül bejelentésre. NL adatai a nemperes eljárásokat is magukban foglalják.

12 ábra: A közigazgatási ügyek eldöntésének aránya (*) (első fok/%-ban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

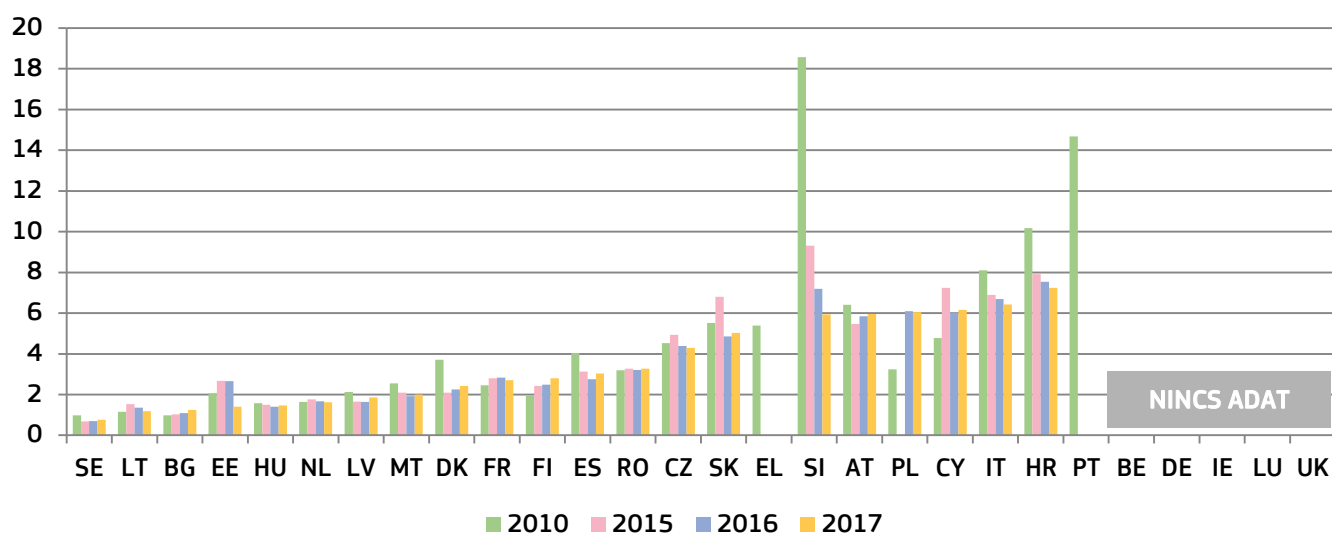
(*) Néhány tagállam esetében a múltbeli értékek az ábrán – az áttekinthetőség érdekében – csökkentett értékekkel kerülnek megjelenítésre (MT 2015-ben=411 %, IT 2010-ben=316 %). Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. **DK** és **IE** nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket.

– Folyamatban lévő ügyek – –

A folyamatban lévő ügyek száma azon ügyek számát fejezi ki, amelyekkel a szóban forgó év végén még foglalkozni kell. Ez az ügyintézési időt is befolyásolhatja.

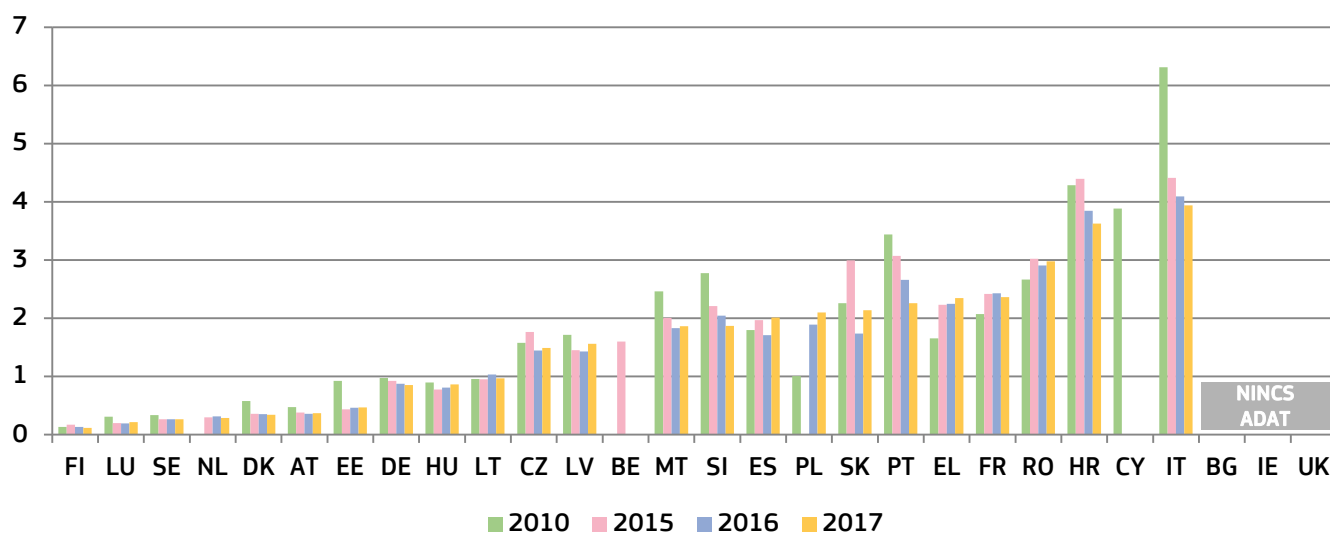
13 ábra: A folyamatban lévő polgári, kereskedelmi és közigazgatási, valamint egyéb ügyek száma (*)

(első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

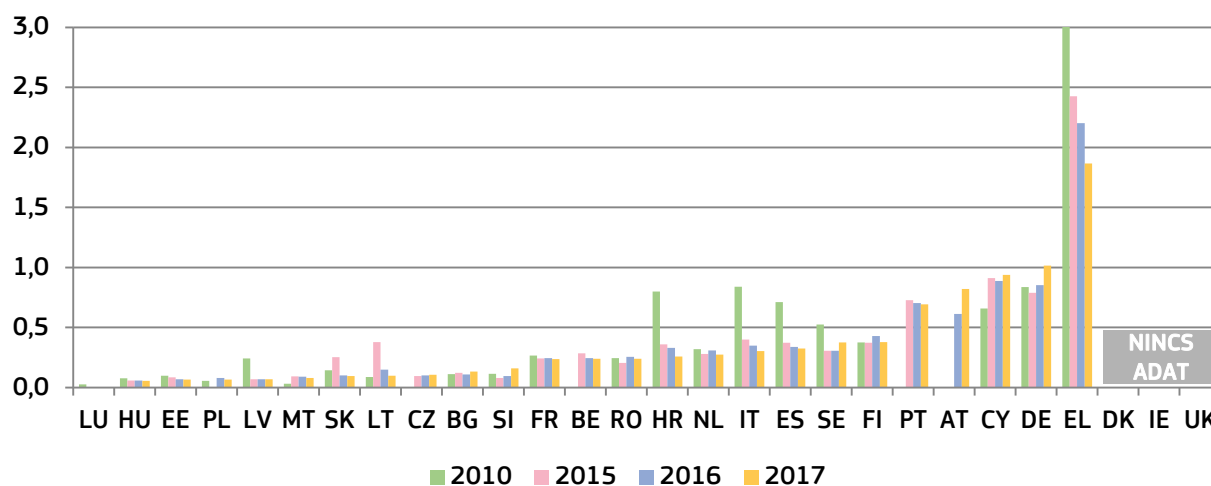
(*) Módszertani változások **Szlovákiában**. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint 2016-ig **SK** esetében.

14 ábra: A folyamatban lévő polgári és kereskedelmi peres ügyek száma (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Módszertani változások **EL** és **SK** esetében. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint 2016-ig **SK** esetében. **NL** adatai a nemperes eljárásokat is magukban foglalják.

15 ábra: A folyamatban lévő közigazgatási ügyek száma (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Néhány tagállam esetében a múltbeli értékek az ábrán – az áttekinthetőség érdekében – csökkentett értékekkel kerülnek megjelenítésre (**EL** 2010-ben=3,7). Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint 2016-ig **SK** esetében. **DK** és **IE** nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket.

3.1.3. Hatékonyság az uniós jog konkrét területein

Ez a szakasz kiegészíti az igazságszolgáltatás hatékonyságára vonatkozó általános adatokat, és ismerteti az eljárások átlagos hosszát⁽⁶³⁾ az uniós jogot érintő konkrét területeken. A 2019. évi eredménytábla a versenyjog, az elektronikus hírközlés, az uniós védjegy, valamint a pénzmosás elleni küzdelem területeire vonatkozó korábbi adatokra épít. A területek az egységes piac és az üzleti környezet szempontjából képviselt jelentőségük alapján kerültek kiválasztásra. Általában véve a hosszan elhúzódó bírósági eljárások hátrányosan érinthetik az uniós jogból fakadó jogokat, például amikor megfelelő jogorvoslatok már nem állnak rendelkezésre vagy súlyos pénzügyi károk válnak megtéríthetlenné.

– *Versenyjog* –

A versenyjog hatékony érvényesítése egyenlő versenyfeltételeket biztosít a vállalkozások számára, és ezért elengedhetetlen a vonzó üzleti környezet kialakításához. Az alábbi 16. ábra az EUMSZ 101. és 102. cikkét alkalmazó nemzeti versenyhatóságok határozatai ellen indított ügyek átlagos hosszát mutatja be⁽⁶⁴⁾.

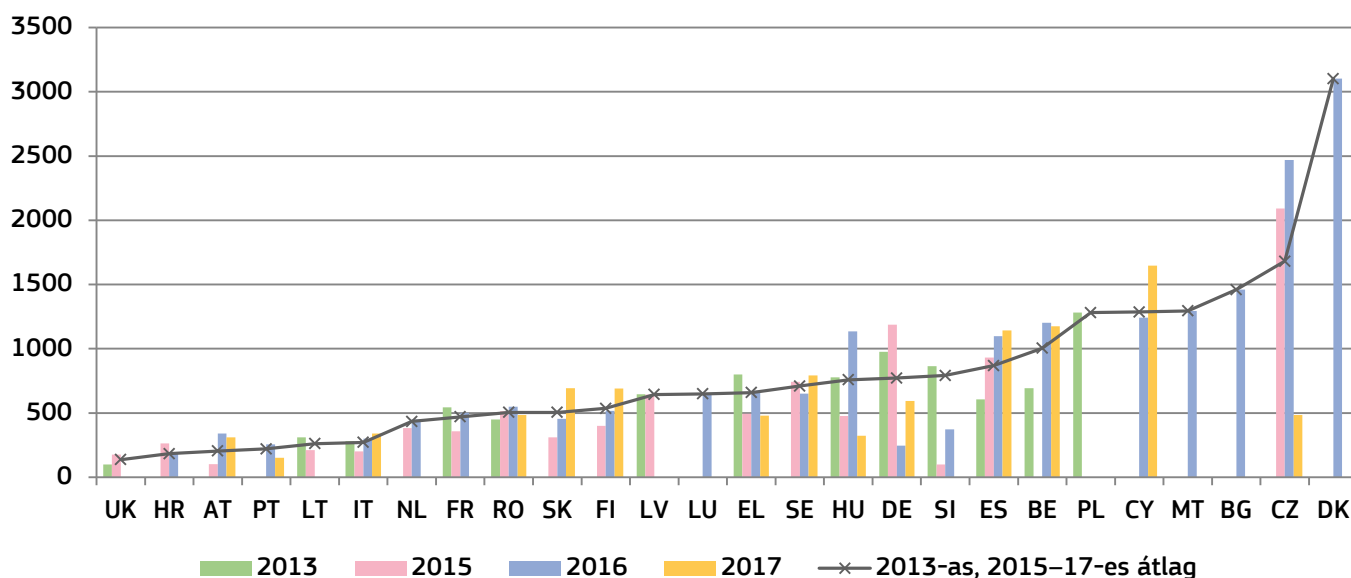
---

⁶³ Az adott területen az eljárás hosszát naptári napokban számolják, attól a naptól számítva, amikor egy keresetet vagy fellebbezést benyújtottak a bíróságnak (vagy amikor a vádirat véglegessé vált), addig a napig, amikor a bíróság a határozatot meghozta (18–21., 23. és 24. ábra). Az értékeket a 18–21. ábrák esetében a 2013., 2014., 2015. és 2016. évi adatok, a 23. ábra esetében a 2015. és 2016. évi adatok, a 22. és 24. ábra esetében pedig a 2014., 2015. és 2016. évi adatok súlyozott átlaga alapján rangsorolták. Ahol nem állt rendelkezésre adat minden évre, az átlag az összes ügy, ügyminta vagy becslések alapján kiszámított rendelkezésre álló adatokat tükrözi.

⁶⁴ Lásd <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=HU>.

16 ábra: Versenypolitika: A bírósági felülvizsgálat átlagos hossza (*) (első fok/napokban)
(forrás: az Európai Bizottság és az Európai Versenyhatóságok Hálózata)

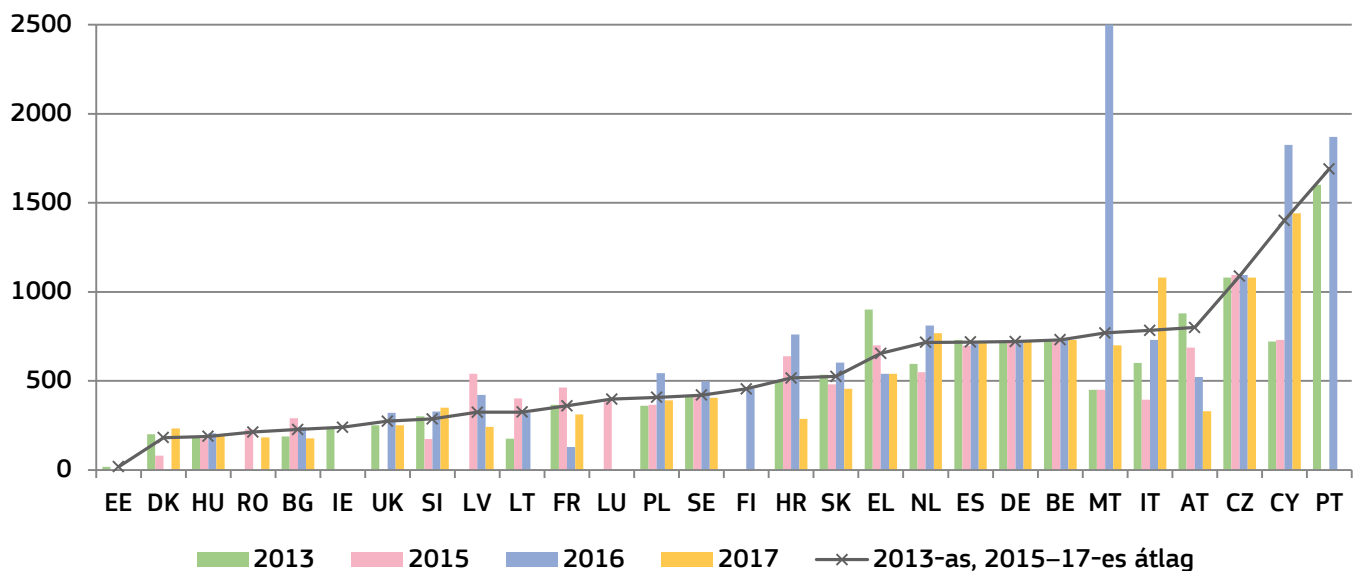
(*) **EE:** nincs ügy. **IE és AT:** a forgatókönyv nem alkalmazandó, mivel a hatóságok nem rendelkeznek hatáskörrel a vonatkozó határozatok meghozatalára. **AT:** az adatok magukban foglalják a kartellbíróóság által elbírált, az EUMSZ 101. és 102. cikkének megsértésével kapcsolatos ügyeket, amelyek nem a nemzeti versenyhatóságok elleni fellebbezéseken alapultak. **BG és IT** esetében becsült időtartam került alkalmazásra. Az üres oszlop azt jelezheti, hogy a tagállam nem számolt be az adott évben ügyről. Az ügyek száma számos tagállam esetében alacsony volt (évi 5 alatti), ami az éves adatokat egyetlen kivételesen hosszú vagy rövid ügytől is függővé teheti. Az adatok között feltüntetett leghosszabb ügyek időtartama magában foglalja az Európai Unió Bíróságához (például **LT**), az alkotmányossági felülvizsgálatra (például **SK**) való megküldéshez szükséges időt vagy speciális eljárási késedelmeket (például **CZ, EL, HU**).

– Elektronikus hírközlés –

Az elektronikus hírközlésre vonatkozó uniós jogalkotás célja a verseny fokozása, az egységes piac fejlesztéséhez való hozzájárulás, valamint a beruházás, az innováció és a növekedés ösztönzése. A fogyasztókra gyakorolt pozitív hatások e jogszabályok hatékony végrehajtása révén érhetők el, ami alacsonyabb végfelhasználói árakhoz és jobb minőségű szolgáltatásokhoz vezethet. Az alábbi 17. ábra az elektronikus hírközlésre vonatkozó uniós jogot alkalmazó nemzeti szabályozó hatóságok határozataival szembeni bírósági felülvizsgálati ügyek átlagos hosszát mutatja be ⁽⁶⁵⁾. Az ügyek széles körére terjed ki, az összetettebb „piacelemzési” felülvizsgálatoktól a fogyasztóra összpontosító kérdésekig.

17 ábra: Elektronikus hírközlés: A bírósági felülvizsgálati ügyek átlagos hossza (*)
(első fok/napokban) (forrás: az Európai Bizottság a Hírközlési Bizottsággal)

⁶⁵ A számítás a nemzeti szabályozó hatóság azon nemzeti jogszabályokat alkalmazó határozatai ellen indított fellebbezési ügyek hosszán alapul, amelyek az elektronikus hírközlési szabályozó keretet (2002/19/EK irányelv [„Hozzáférési irányelv”], 2002/20/EK irányelv [„Engedélyezési irányelv”], 2002/21/EK irányelv [„Keretirányelv”], 2002/22/EK irányelv [„Egyetemes szolgáltatási irányelv”]) és a további vonatkozó uniós jogot, például a rádióspektrum-politikai programot, bizottsági spektrum-határozatokat (kivéve a 2002/58/EK elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelvet) hajtják végre.

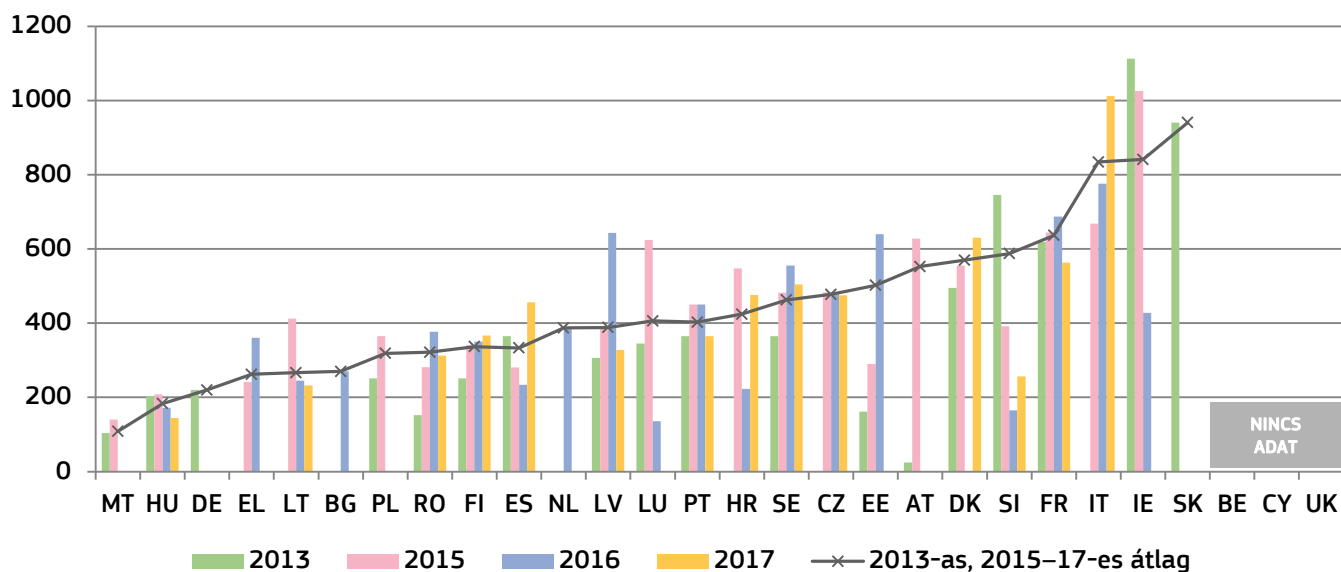
(*) Az ügyek száma tagállamonként változik. Az üres oszlop azt jelzi, hogy a tagállam nem számolt be az adott évben ügyről (kivéve **PT** esetében 2017 tekintetében: nincs adat). Egyes bíróságok esetében a releváns ügyek alacsony száma (**LV, LT, MT, SK, SE**) miatt az éves adatok egyetlen kivételesen hosszú vagy rövid üggyől is függhetnek, és ez nagy eltéréseket eredményezhet egyik évről a másikra. **DK**: az elsőfokú fellebbezésekre nézve egy kvázi bírósági szerv az illetékes. **ES, AT, és PL**: a pertárgytól függően különböző bíróságok. **MT**: 2016-ban egy összetett kérdéskörrel kapcsolatos, kivételesen hosszú ideig – 2 500 napig – tartó ügyről tettek bejelentést, amelynek keretében egy helyi önkormányzat több lakossal együtt eljárást indított a mobil rádiótávközlési bázisállomások feltételezett káros sugárzásával kapcsolatban.

– Uniós védjegy –

A szellemi tulajdonhoz fűződő jogok alapvető fontosságúak az innovációs beruházások előmozdítása érdekében. Az uniós védjegyre vonatkozó uniós joganyag⁽⁶⁶⁾ jelentős szerepet biztosít a nemzeti bíróságoknak, amelyek uniós bíróságokként tevékenykednek és az egységes piacot érintő határozatokat hoznak. Az alábbi 18. ábra a magánfelek közötti uniós védjegybitorlási peres ügyek átlagos hosszát mutatja.

⁶⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1001 rendelete (2017. június 14.) az európai uniós védjegyről (HL L 154., 2017.6.16., 1. o.).

18 ábra: Uniós védjegy: Az uniós védjegybitorlási peres ügyek átlagos hossza (*) (első fok/napokban) (forrás: az Európai Bizottság és a szellemi tulajdoni jogsértések európai megfigyelőközpontja)

(*) **FR, IT, LT, LU:** bizonyos évek adataihoz ügymintát használtak. **BG:** 2016-ra bírósági becslések alapján. **PL:** 2015-re bírósági becslések alapján. Különösen hosszú ügyek befolyásolták az átlagot a következő tagállamokban: **EE, IE, LV** és **SE**. **EL:** két bíróság súlyozott átlagú időtartamára alapozott adatok. **ES:** az átlagos hossz kiszámításához egyéb, uniós szellemi tulajdon-jogcímekeket érintő ügyeket is figyelembe vettek. **DK:** a kereskedelmi és tengerészeti felsőbíróságok előtti összes védjegyügyből – nem csak az uniós ügyekből – származó adatok

– Pénzmosás –

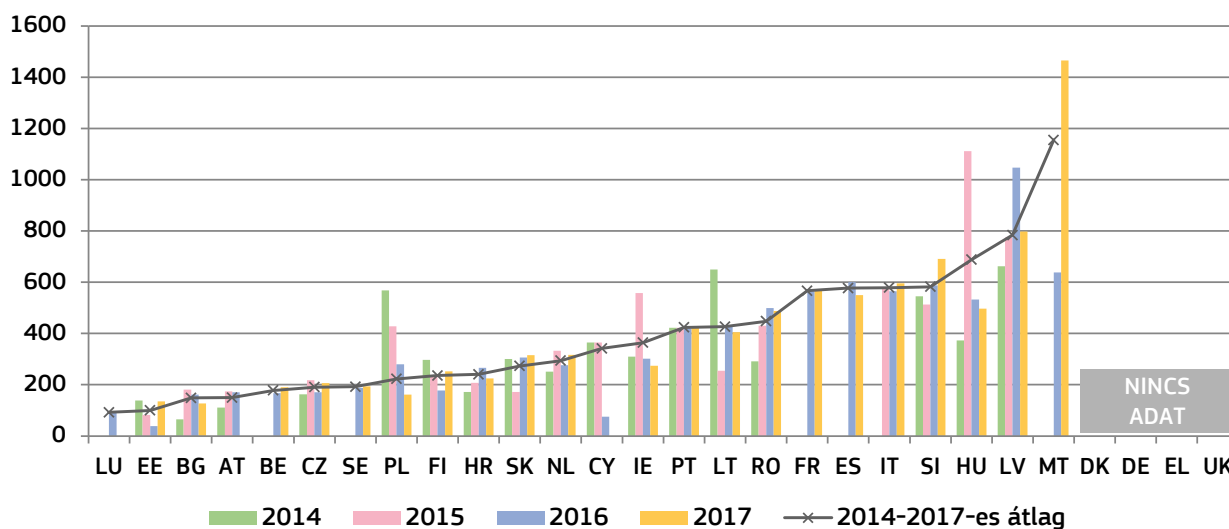
A pénzmosás elleni küzdelem hatékonysága a bűnözés elleni küzdelemhez való hozzájárulás mellett a pénzügyi szektor megbízhatósága, integritása és stabilitása, a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom és az egységes piacon belüli tisztességes verseny szempontjából is döntő fontosságú⁽⁶⁷⁾. Amint azt a Nemzetközi Valutaalap is hangsúlyozza, a pénzmosás elriaszthatja a külföldi befektetéseket, torzíthatja a nemzetközi tőkeáramlást és hátrányos következményekkel járhat az adott ország makrogazdasági teljesítményére nézve, ami jóléti veszteségeket, a termelékenyebb gazdasági tevékenységektől való erőforrás-elvonásokat eredményezhet⁽⁶⁸⁾. A pénzmosási irányelv előírja a tagállamok számára, hogy a pénzmosás vagy a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemre szolgáló rendszereik hatékonyságára vonatkozó statisztikákat vezessenek⁽⁶⁹⁾. A tagállamokkal együttműködésben egy frissített kérdőív segítségével gyűjtöttek adatokat a pénzmosás elleni küzdelem nemzeti rendszereinek bírósági szakaszairól. A 19. ábra a pénzmosási bűncselekményekkel kapcsolatos elsőfokú bírósági ügyek átlagos hosszát mutatja be.

⁶⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/849 irányelve (2015. május 20.) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, (2) preambulumbekendés.

⁶⁸ IMF tájékoztató, 2016. október 6.: <http://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism>

⁶⁹ Az (EU) 2015/849 irányelv 44. cikkének (1) bekezdése. Lásd még a (EU) 2018/843 irányelv felülvizsgált 44. cikkét, amely 2018 júniusában lépett hatályba, és a tagállamoknak legkésőbb 2020. januárig kell végrehajtaniuk.

19 ábra: Pénzmosás: A bírósági ügyek átlagos hossza (*) (első fok/napokban) (forrás: az Európai Bizottság és a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport)

(*) 2017-re vonatkozóan nincs adat: LU, AT, CY, PL és FR. ES: becsült hossz. LV: a 2016-os ügyek viszonylag alacsony száma miatt számos tényező hathatott ki az eljárás hosszára (például egyetlen ügy objektív okokból történő felfüggesztése). PL: a 2016. évi hossz kiszámítása az ügyek véletlenszerűen kiválasztott mintáján alapul. SE: a 2017-re vonatkozó számítás az eldöntött ügyek mintáján alapul. IT: az adatok a választó bíróságokra vonatkoznak, és 2015-ben az összes eljárás mintegy 91 %-át, 2016-ban és 2017-ben pedig mintegy 99 %-át fedik le; az adatok a tárgyalásokra és az előzetes bírósági meghallgatásra vonatkoznak.

3.1.4. Az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságára vonatkozó összegzés

A hatékony igazságszolgáltatási rendszer az ügyforgalmat és az ügyhátralékot egyaránt képes kezelni, és indokolatlan késedelem nélkül meghozza a határozatait. Az uniós igazságügyi eredménytábla által az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának nyomon követéséhez használt fő mutatók ezért a következők: az *eljárások hossza* (egy ügy eldöntéséhez szükséges becsült vagy átlagos időtartam napokban), a *befejezési arány* (a befejezett ügyek számának a beérkezett ügyek számához viszonyított aránya) és a *folyamatban lévő ügyek* (amelyekkel az év végén még foglalkozni kell) száma.

A hatékonyságra vonatkozó általános adatok

A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla nyolc évre (2010-2017) kiterjedően tartalmaz hatékonyságra vonatkozó adatokat. Ez az időtáv lehetővé teszi bizonyos tendenciák azonosítását, valamint annak figyelembevételét, hogy gyakran időre van szükség ahhoz, hogy megmutatkozzon az igazságügyi reformok hatása.

A polgári, kereskedelmi és közigazgatási ügyekben 2010 óta rendelkezésre álló adatokat vizsgálva megállapítható, hogy tizenegy tagállamban javult vagy stagnált a hatékonyság, tíz tagállamban azonban – bár gyakran csak kis mértékben – csökkent.

Kedvező fejlemények figyelhetők meg a legtöbb olyan tagállamban, amely tekintetében az európai szemeszter keretében sajátos kihívásokat azonosítottak ⁽⁷⁰⁾:

- 2010 óta szinte valamennyi említett tagállamban csökkent vagy stabil maradt **az elsőfokú bírósági eljárások hossza** a tág „összes ügy” kategóriában (5. ábra), valamint a polgári és kereskedelmi peres ügyekben (6. ábra). A közigazgatási ügyek esetében (8. ábra) e tagállamok legtöbbjében 2010 óta csökkent vagy stabil maradt az eljárások hossza. Ugyanakkor néhány olyan tagállamban, amelyek a legjelentősebb kihívásokkal szembesültek, 2017-ben nőtt az eljárások hossza.
- Az eredménytábla bemutatja **az eljárások hosszára vonatkozó adatokat valamennyi bírósági szinten** (első-, másod- és harmadfokú bíróságok) a polgári és kereskedelmi peres ügyek (7. ábra), valamint a közigazgatási ügyek (9. ábra) tekintetében egyaránt. Az adatok azt mutatják, hogy azokban a tagállamokban, amelyek kihívásokkal szembesülnek az elsőfokú bírósági eljárások hosszadalmassága terén, a magasabb bírósági szintek hatékonyabban működnek. Ezzel szemben néhány más kihívásokkal szembesülő tagállamban a felsőbb szintű bíróságok eljárásainak átlagos hossza még az elsőfokú bírósági eljárásokét is meghaladja.
- A tág „összes ügy”, valamint a polgári és kereskedelmi peres ügyek kategóriáiban (10. és 11. ábra) 2010 óta csökkent azon tagállamok teljes száma, ahol a **befejezési arány** 100 %-nál alacsonyabb. 2017-ben szinte valamennyi tagállam – köztük a kihívásokkal szembenézők is – magas (97 %-ot meghaladó) befejezési arányról tett jelentést, ami azt jelenti, hogy a bíróságok általában képesek kezelni az említett kategóriákba tartozó, beérkező ügyeket. A közigazgatási ügyek esetében (12. ábra) a befejezési arány jelentősebb éves ingadozásokat mutat, ugyanakkor összességében alacsonyabb marad, mint a többi ügycategóriában, egyes tagállamok pedig számottevő haladást értek el.
- 2010 óta a legsürgetőbb kihívásokkal szembenező tagállamok csaknem mindegyikében folyamatos előrelépés tapasztalható az **ügyhátralék terén**, az ügyek kategóriájától függetlenül. Gyakran a polgári és kereskedelmi peres ügyek (14. ábra) és a közigazgatási ügyek (15. ábra) esetében is jelenős előrelépés tapasztalható a folyamatban lévő ügyek számának csökkentése terén. E javulás ellenére továbbra is jelentős különbség van a viszonylag kevés és a jelentős számú folyamatban lévő ügygel rendelkező tagállamok között.

Hatékonyság az uniós jog konkrét területein

Az uniós jog adott területeinek átlagos eljárás hosszaira vonatkozó adatok (16-19. ábra) betekintést nyújtanak abba, hogy miként működnek az igazságszolgáltatási rendszerek ezen üzleti jellegű jogvitatípusok esetében.

A konkrét jogterületeken mutatkozó hatékonyságra vonatkozó adatokat szűken meghatározott forgatókönyvek alapján gyűjtik, és a releváns ügyek száma alacsonynak tűnhet. Az eljárások hatékonyságra vonatkozó általános adatokban bemutatott számított eljárás hosszhoz képest azonban ezek az adatok az adott évhez tartozó összes releváns ügy tényleges átlagos hosszát ismertetik konkrét területeken. Ezért érdemes megjegyezni, hogy számos olyan tagállam, amely a hatékonyságra vonatkozó általános adatok alapján látszólag nem szembesül kihívásokkal, konkrét

⁷⁰ Lásd a 2. szakaszt [HR, IT, CY, PT, SK, amelyek a 2018. évi európai szemeszter keretében országspecifikus ajánlásokat kaptak, valamint BE, BG, IE, EL, ES, LV, HU, MT, PL, RO, és SI, amelyek tekintetében a 2018. évi országspecifikus ajánlások és a 2019. európai szemeszter preambulumbekézdéseiben e tagállamokra vonatkozó országspecifikus ajánlásaiban jelennek meg a kihívások].

Az eredményeknek a vizsgált nyolc év tekintetében tapasztalt ingadozásai lehetséges, hogy kontextuális tényezőkre (a beérkező ügyek 10 % feletti kilengései nem szokatlanok) vagy rendszerszintű hiányosságokra (a rugalmasság és reakcióképesség hiányára, vagy a reformfolyamat következetlenségeire) vezethetők vissza.

uniós jogterületeken az ügyek lényegesen hosszabb átlagos hosszáról számol be. Ugyanakkor a különböző területeken folytatott eljárások hossza is jelentősen eltérhet ugyanazon tagállamban.

Az uniós jog konkrét területeire vonatkozó számadatokból a következő tendenciák rajzolódnak ki:

- A **versenyjogi ügyek** esetében (16. ábra) jelentősen csökkent a tagállamok bíróságainak teljes ügyforgalma, és a bírósági felülvizsgálat hossza ennek következtében hét tagállamban csökkent, hét másik tagállamban pedig változatlan maradt vagy növekedett. A javulás jeleként 2017-ben mindössze három tagállam számolt be a 1000 napot meghaladó átlagos hosszról az egy évvel korábbi nyolc tagállamhoz képest.
- Az **elektronikus hírközlés** terén (17. ábra) annak ellenére, hogy jelentősen növekedett a bíróságok ügyforgalma, Uniós-szerte kedvező tendencia figyelhető meg abban a tekintetben, hogy – esetenként jelentősen – csökkent az eljárások hossza, és csupán nagyon kevés tagállam nem tudta csökkenteni vagy legalábbis fenntartani az eljárások korábbi átlagos hosszát.
- Ami **az uniós védjegybitorlási ügyeket** illeti (18. ábra), 2017-ben egyes tagállamok bíróságainak sikerült jobban kezelniük az ügyforgalmat, és csökkentették az ügyek eldöntéséhez szükséges időt, más tagállamokban viszont igen jelentős mértékben nőtt ennek átlagos hossza.
- A **pénzmosás** elleni hatékony küzdelem döntő fontosságú a pénzügyi rendszer és a tisztességes verseny védelme, valamint a hátrányos gazdasági következmények megelőzése szempontjából. A pénzmosási bűncselekmények miatt indult bírósági eljárások hosszát érintő kihívások befolyásolhatják a pénzmosás elleni hatékony küzdelmet. A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla frissített adatokat tartalmaz a pénzmosási bűncselekmények miatt indult bírósági eljárások hosszáról (19. ábra), amelyek azt mutatják, hogy míg a tagállamok mintegy felében az elsőfokú bírósági eljárások átlagosan legfeljebb egy évig tartanak, ezek az eljárások átlagosan körülbelül két évig tartanak több, kihívásokkal szembesülő tagállamban ⁽⁷¹⁾.

3.2. Az igazságszolgáltatási rendszerek minősége

Nincs egyetlen módja annak, hogyan kell mérni az igazságszolgáltatási rendszerek minőségét. A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla olyan tényezőkre összpontosít, amelyeket általában relevánsnak fogadnak el az igazságszolgáltatás minőségének javítása terén. A korábbi évekhez hasonlóan négy kategóriába soroljuk ezeket:

- 1) az igazságszolgáltatás hozzáférhetősége a polgárok és vállalkozások számára,
- 2) megfelelő anyagi és humánerőforrások,
- 3) értékelési eszközök alkalmazása, valamint
- 4) minőségi standardok használata.

71 A pénzmosás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló, 2018. október 23-(EU) 2018/1673 európai parlamenti és tanácsi irányelv megszünteti a büntetőeljárást hátráltató esetleges jogi akadályokat, például azt, hogy a pénzmosással kapcsolatos büntetőeljárás csak akkor kezdődhet meg, ha az alaphűncselekménnyel kapcsolatos eljárás lezárult. A tagállamoknak 2020. december 8-ig kell átültetniük az irányelvet.

3.2.1. Hozzáférhetőség

Az igazságszolgáltatási lánc egészében biztosítani kell az – igazságszolgáltatási rendszerre, az igény és a kapcsolódó pénzügyi szempontok érvényesítésének kezdeményezésére, valamint a folyamat végéig az eljárás aktuális állására vonatkozó – információk könnyebb megszerzését szolgáló hozzáférhetőséget, hogy az ítélet gyorsan hozzáférhető legyen az interneten ⁽⁷²⁾.

– *Információ biztosítása az igazságszolgáltatási rendszerről* –

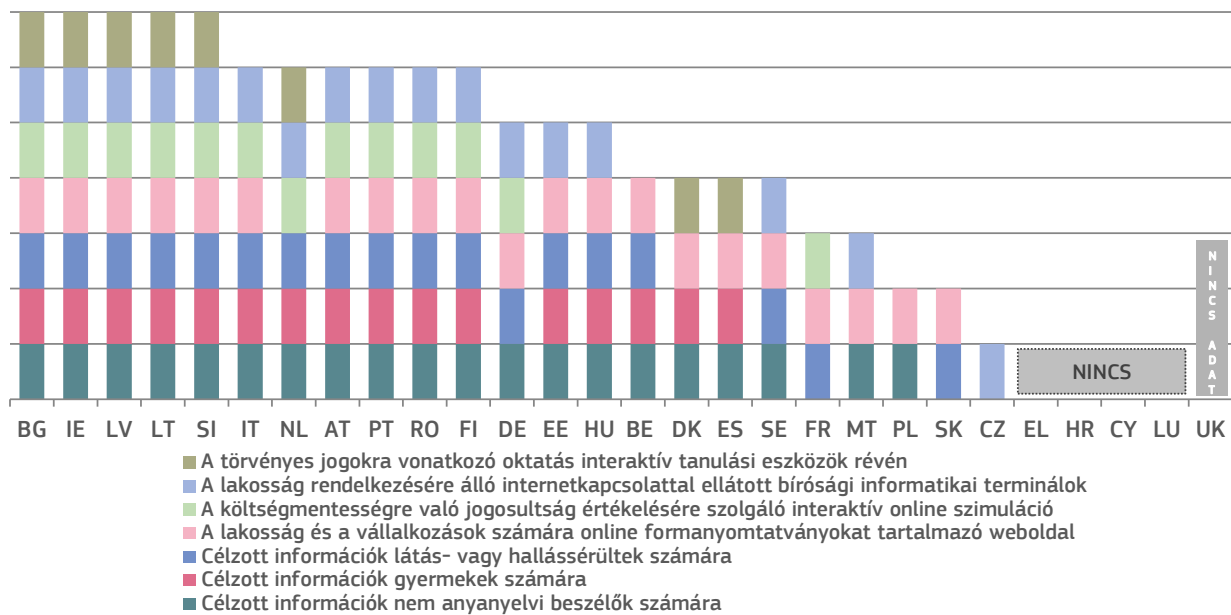
A polgárbarát igazságszolgáltatás megköveteli, hogy az igazságszolgáltatási rendszerre vonatkozó információkat oly módon biztosítsák, hogy az ne csak könnyen hozzáférhető legyen, hanem személyre szabott formában tájékoztassa azokat a konkrét társadalmi csoportokat, akiknek egyébként nehézséget okozna az információhoz való hozzáférés. A 20. ábra az igazságszolgáltatási rendszer konkrét aspektsaival kapcsolatos, valamint egyes konkrét társadalmi csoportok számára rendelkezésre álló online információk elérhetőségét mutatja.

---

⁷² Meg kell jegyezni, hogy az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelső Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége (ACA) transzverzális tanulmányt tett közzé „A közigazgatási legfelsőbb bíróságokhoz és azok határozataihoz való hozzáférés” címmel: http://www.juradmin.eu/images/media_kit/aca_surveys/Transversal-Analysis---Annex-1.pdf

20. ábra: Az igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatos online információk elérhetősége a közvélemény számára(*) (forrás: Európai Bizottság (73))

(*) DE: minden szövetségi tartomány és a szövetségi szint eldönti, mely információk érhetők el online.

– *Költségmentesség és bírósági eljárási illetékek* –

A költségmentességhez való hozzáférés a Chartában rögzített alapvető jog (74). A legtöbb tagállam a kérelmező jövedelme alapján ítéli meg a költségmentességet (75).

A 21. ábra a teljes vagy részleges költségmentesség rendelkezésre állását mutatja be 6 000 EUR-s összegű követelés esetén, összefüggésben az egyes tagállamokon belüli jövedelmi viszonyokkal és életkörülményekkel (76). Az ábra a költségmentesség biztosításához szükséges jövedelmi küszöbértékeket hasonlítja össze százalékosan az egyes tagállamokban az Eurostat szegénységi küszöbével. Például ha a költségmentességre jogosultság 20 %-nál jelenik meg, ez azt jelenti, hogy az Eurostat adott tagállamra vonatkozó szegénységi küszöbénél 20 %-kal magasabb jövedelemmel kérelmező is jogosult még a költségmentességre. Ezzel szemben, ha a költségmentességre jogosultság 0 alatt jelenik meg, ez azt jelenti, hogy esetleg egy szegénységi küszöbnél alacsonyabb jövedelemmel rendelkező személy sem jogosult költségmentességre.

73 A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

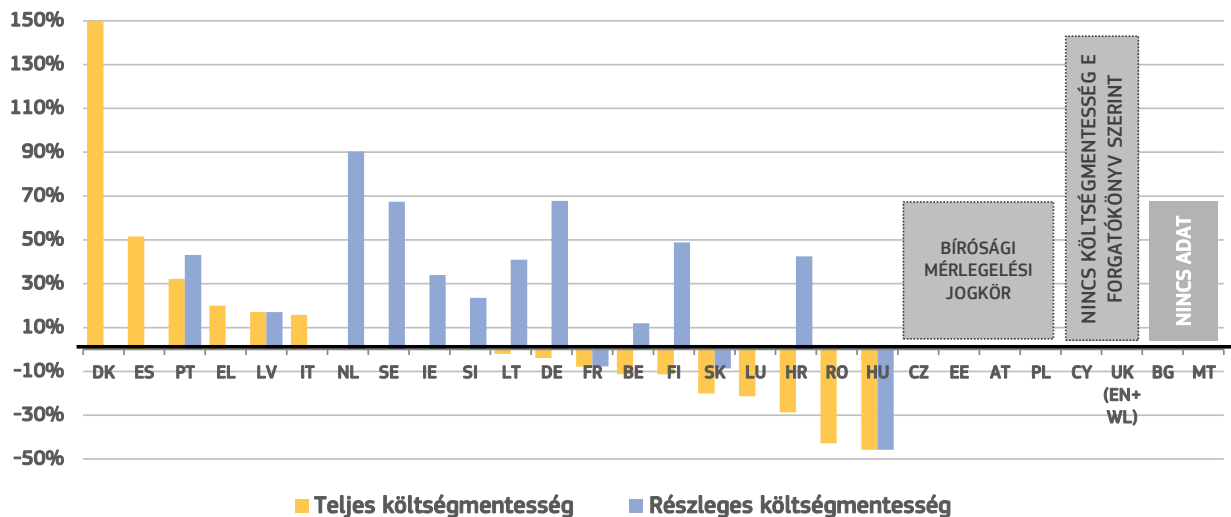
74 Az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének (3) bekezdése.

75 A tagállamok különböző módszereket – például különböző referencia-időszakokat (havi/éves jövedelem) – használnak a jogosultsági küszöb meghatározására. A tagállamok mintegy fele rendelkezik a kérelmező személyi tőkéjével kapcsolatos küszöbértékkel is. Ennél az ábránál ez nem került figyelembevételre. BE, IE, ES, FR, HR, HU, LT, LV, LU és NL esetében bizonyos kategóriákba tartozó személyek (például bizonyos típusú ellátásban részesülők) automatikusan jogosultak a polgári és kereskedelmi vitákban a költségmentességre. A további feltételeket, amelyek alapján a tagállamok költségmentességet ítéhetnek meg magánszemélyeknek – például az ügy érdemi része alapján –, ez az ábra nem tükrözi. Bár közvetlenül nem kapcsolódik az ábrához, meg kell jegyezni, hogy több tagállamban (AT, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, IT, NL, PL, PT, SI, UK(EW)) a költségmentesség nem korlátozódik a természetes személyekre.

76 Összehasonlítható adatok gyűjtése érdekében az egyes tagállamokra vonatkozó Eurostat szegénységi küszöböt átalakították havi jövedelemmé. A szegénységi küszöböt a rendelkezésre álló ekvivalens háztartási jövedelem nemzeti mediánjának 60 %-ában határozták meg. A jövedelmekkel és az életkörülményekkel kapcsolatos európai felmérés, Eurostat táblázat ilc_li01, elérhető az alábbi internetcímen: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>.

Egyes tagállamok olyan költségmentességi rendszert működtetnek, amely a peres költségek 100 %-át fedezik (teljes költségmentesség), és amelyet a költségeket részlegesen fedező rendszer (részleges költségmentesség) egészít ki, az utóbbi viszont az előzőtől eltérő jogosultsági kritériumokat alkalmaz. Más tagállamok vagy csak teljes vagy csak részleges költségmentességi rendszert működtetnek.

21 ábra: Költségmentességi jövedelemküszöb egy konkrét fogyasztóvédelmi ügyben(*) (az Eurostat szegénységi küszöbétől való eltérés %-ban) (forrás: Európai Bizottság a CCBE-vel ⁽⁷⁷⁾)

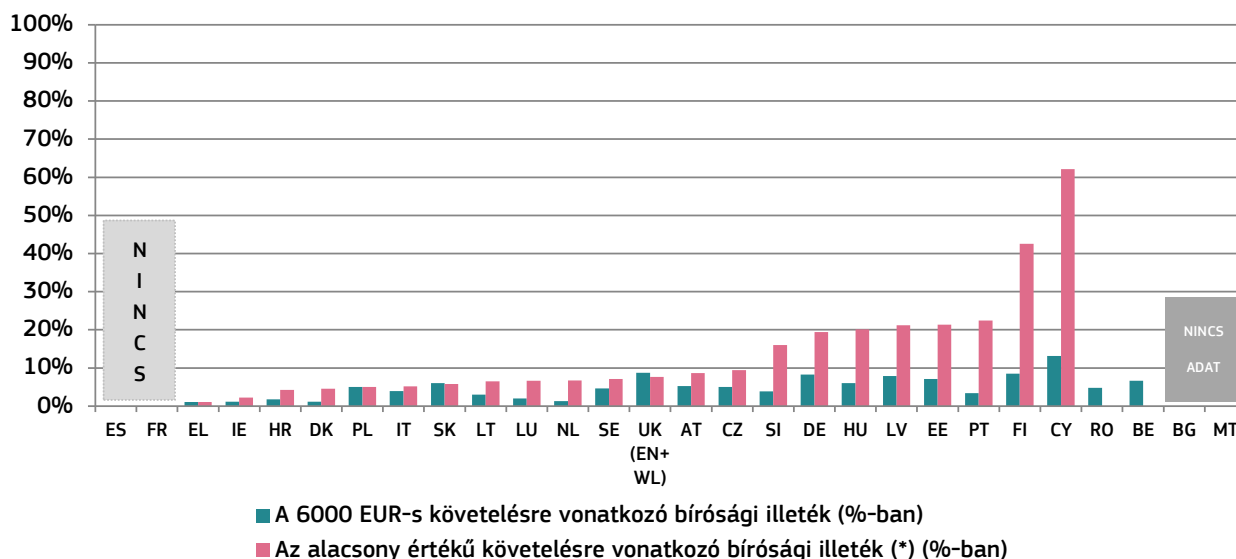

(*) **LV:** a számítási módszertan kiigazítása miatt a jövedelmi küszöbértékek nem hasonlíthatók össze az előző évivel
EE: a költségmentesség biztosítására vonatkozó döntés nem a kérelmező pénzügyi forrásainak szintjén alapul.
IE: a számítási módszertan kiigazítása miatt a teljes költségmentességre vonatkozó jövedelmi küszöbérték nem hasonlítható össze az előző évivel; részleges költségmentesség esetében a kérelmező felhasználható vagyoni eszközeit is figyelembe kell venni.

A legtöbb tagállam arra kötelezi a feleket, hogy bírósági eljárások megindításakor bírósági illetéket fizessenek. A költségmentesség kedvezményezettjei gyakran mentesülnek a bírósági illetékek megfizetése alól. Csak EE, IE, NL és SI kötelezi a költségmentességben részesült a bírósági illeték megfizetésére. Csehországban a bíróság egyedi alapon dönt a költségmentességben részesülő személy bírósági illetékek megfizetése alóli mentesítéséről. A 22. ábra összehasonlítja két forgatókönyv esetében a – követelés értékének arányában kifejezett – bírósági eljárási illetékeket. Ha például a bírósági illeték az alábbi ábra szerint a 6 000 EUR összegű követelés 10 %-a, a fogyasztónak 600 EUR bírósági eljárási illetéket kell fizetnie a bírósági eljárás megindításáért. Az alacsony értékű követelés minden tagállam esetében az Eurostat szegénységi küszöbén alapul.

⁷⁷ A 2018-as adatokat a CCBE tagjai által kitöltött kérdőív alapján gyűjtötték, amely a következő konkrét forgatókönyvet vette alapul: egy fogyasztó jogvitája egy céggel (két különböző értékű követelést jeleztek: 6 000 EUR és az Eurostat szegénységi küszöb minden tagállamban). Tekintettel arra, hogy a költségmentesség feltételei a kérelmező helyzetétől függenek, a következő forgatókönyv alkalmazására került sor: egyedülálló, 35 éves alkalmazott kérelmező, eltartottak és jogvédelmi biztosítás nélkül, rendszeres jövedelemmel és bérelt lakással.

22 ábra: Egy konkrét fogyasztóvédelmi ügyben a bírósági eljárás megindításának bírósági illetéke (*) (a bírósági illeték mértéke a követelés értékének arányában) (forrás: Európai Bizottság a CCBE-vel ⁽⁷⁸⁾)

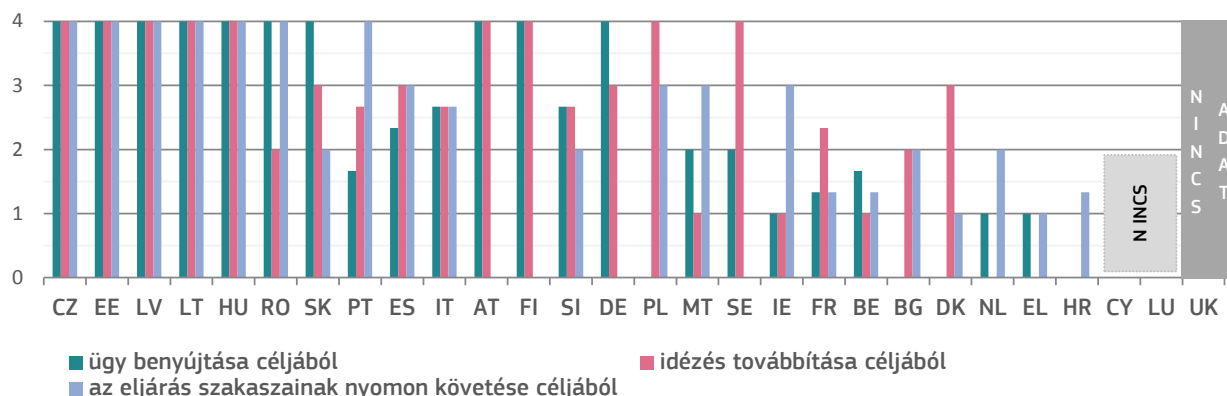
(*) „Alacsony értékű követelés”: olyan követelés, amely az Eurostat szegénységi küszöbének felel meg egy egyedülálló személy esetében minden tagállamban, havi jövedelemre átváltva (például 2018-ban ez az érték a **romániai** 110 EUR-tól a luxemburgi 1 716 EUR-ig terjedt). **BE** és **RO**: az alacsony értékű követelésekre vonatkozó bírósági illetékekről nem nyújtottak tájékoztatást. **LU**: A peres feleknek végrehajtási illetéket kell fizetniük az eljárás felperesként való megindításához, kivéve ha költségmentességet élveznek. **NL**: A bírósági illetékek bevétel alapján <2 242 EUR/hónap.

– A követelések online előterjesztése és nyomon követése –

A bírósági eljárás egyes lépéseinek elektronikus úton történő megtételének lehetősége fontos része az igazságszolgáltatási rendszerek minőségének, mivel a keresetek elektronikus benyújtása, az eljárás online nyomon követésének és továbbvitelének lehetősége megkönnyítheti az igazságszolgáltatáshoz való jog érvényesítését, valamint csökkentheti a késedelmeket és költségeket. A bíróságokon alkalmazott IKT-rendszerek emellett egyre fontosabb szerepet játszanak az igazságügyi hatóságok közötti határon átnyúló együttműködésben is, amellett hogy – például a kis értékű követelések eljárásaiban – az uniós jogszabályok végrehajtását is megkönnyítik.

⁷⁸ Az adatok 2018-as jövedelmi küszöbökre vonatkoznak és azokat a CCBE tagjai által kitöltött kérdőív alapján gyűjtötték, amely a következő konkrét forgatókönyvet vette alapul: egy fogyasztó jogvitája egy céggel (két különböző értékű követelést jeleztek: 6 000 EUR és az Eurostat szegénységi küszöb minden tagállamban).

23 ábra: Az elektronikus lehetőségek rendelkezésre állása (*) (0=a bíróságok 0 %-án elérhető, 4=a bíróságok 100 %-án elérhető ⁽⁷⁹⁾) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

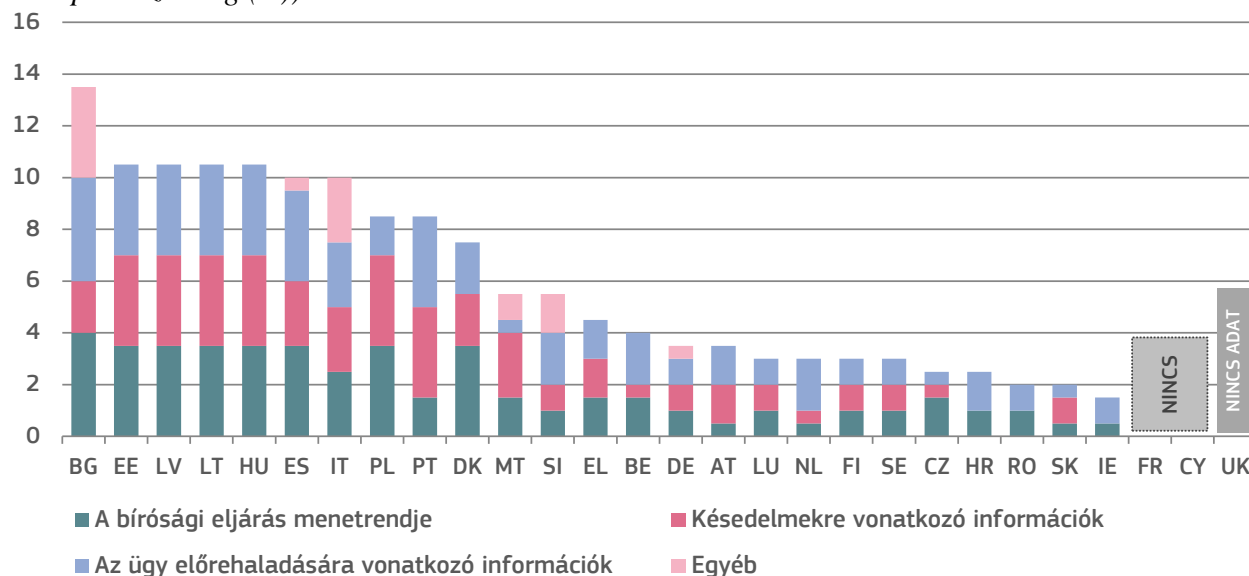

(*) **DK és RO:** az ügyek e-mailen keresztül is benyújthatók a bíróságokhoz.

– A felek tájékoztatása –

A 24. ábra a felek tájékoztatásának módjára vonatkozó standardokat mutatja be, valamint azt, hogy milyen típusú információkat kapnak az ügyük előrehaladásáról, kiemelt figyelmet fordítva az elektronikus vagy automatikus módszerek használatára. Egyes tagállamok automatikus e-mail vagy SMS alapú értesítési rendszer útján nyújtanak tájékoztatást a késedelmekről, a menetrendekről vagy az ügy általános előrehaladásáról. Mások csak online hozzáférést biztosítanak az információkhoz az ügymenet során, míg megint más tagállamok a bíróságok mérlegelési jogkörébe utalják ezt a kérdést.

24 ábra: Az ügy előrehaladásával kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó standardok (forrás: Európai Bizottság ⁽⁸⁰⁾)

⁷⁹ Az adatok 2017-re vonatkoznak. A felszereltségi arány 100 %-tól (teljes mértékben telepített eszköz) 0 %-ig (nem létező eszköz) jelzi a grafikon által lefedett eszköz funkcionális meglétét a bíróságokon, a következő skála alapján: (100 % = 4 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1,33 pont konkrét ügyenként; 50–99 % = 3 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1 pont konkrét ügyenként; 10–49 % = 2 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,66 pont konkrét ügyenként; 1–9 % = 1 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,33 pont konkrét ügyenként. Az ügy a kezelt pertípusra vonatkozik (polgári/kereskedelmi, büntető, közigazgatási vagy egyéb).

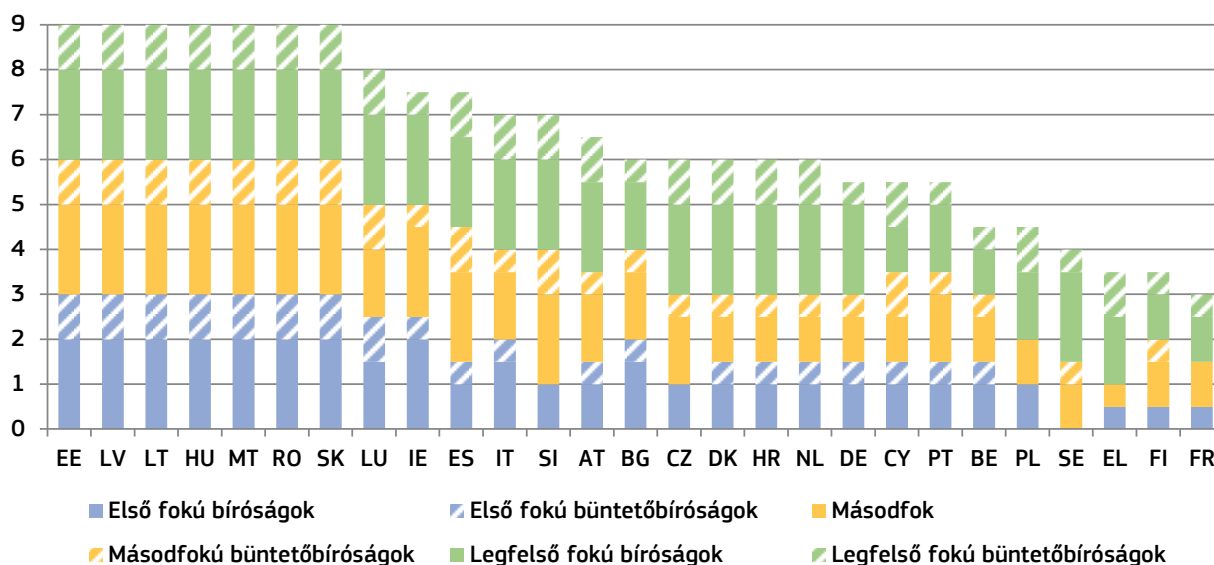
⁸⁰ A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

(*) Elérhető maximális pontszám: 16 pont. A tagállamok az egyes információ típusonként alkalmazott tájékoztatási módszer szerint kaptak pontokat. 1,5 pontot ért az automatikus értesítés e-mail vagy SMS útján, 1 pontot jelentett az eljárás során biztosított online hozzáférés az ügyhöz, 0,5 pontot pedig a felek kérésére, a bíróság mérlegelési jogkörében vagy bármely más alkalmazott módszerrel nyújtott tájékoztatás kapott. **LU:** az e-mailben adott közlemények jogilag nem kötelező erejűek (még végrehajtási szakaszban vannak). **SI:** Az új bírósági szabályok előírják a bíróságok számára, hogy tegyék lehetővé az ügynyilvántartási rendszerekben rögzített adatok online megtekintését. E szabályok még nem kerültek végrehajtásra.

– Hozzáférés az ítéletekhez –

Az ítéletek online hozzáférhetőségének biztosítása növeli az igazságszolgáltatási rendszerek átláthatóságát, segíti a polgárokat és a vállalkozásokat jogaik megértésében, és hozzájárulhat az ítélkezési gyakorlat következetességének biztosításához. Az ítéletek online közzétételére vonatkozó szabályok elengedhetetlenek a felhasználóbarát keresőeszközök létrehozásához⁽⁸¹⁾, amelyek az ítélkezési gyakorlatot hozzáférhetővé teszik a jogi szakemberek és a nagyközönség számára. A bírósági határozatok online közzététele megköveteli a különböző érdekek összeegyeztetését a jogi és szakpolitikai keretek szabta határok között⁽⁸²⁾. Az Európai Bizottság támogatja a közzététel – többek között az igazságszolgáltatási rendszer – nyílt hozzáférést adó adatokkal kapcsolatos kezdeményezéseit⁽⁸³⁾.

25 ábra: A közzétett ítéletek online hozzáférhetősége a nyilvánosság számára (*) (polgári/kereskedelmi-, közigazgatási- és büntetőügyek, valamennyi bírósági fokon) (forrás: Európai Bizottság⁽⁸⁴⁾)

(*) Elérhető maximális pontszám: 9 pont. Mindegyik bírósági szintre egy pontot adunk, ha valamennyi polgári/kereskedelmi-, közigazgatási- és büntetőügyben elérhetőek az ítéletek (0,5 ott, ahol csak egyes ítéletek elérhetőek). Ahol egy tagállamban csak két bírósági szint van, három bírósági szintre adtuk a pontszámokat a nem létező bírósági szint vonatkozó magasabb szintjét tükrözve. Azon tagállamok esetében, amelyek nem különítik el a két jogterületet (polgári/kereskedelmi és közigazgatási), mindkét területre azonos számú pontot adunk. **BG:** A Semmítészék büntetőügyekben hozott valamennyi határozatát közzétették azok kivételével, amelyek minősített

⁸¹ Lásd: *A legfelsőbb bíróságok irányítására vonatkozó bevált gyakorlatok útmutatója*, a „Legfelsőbb bíróságok mint az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának biztosítói” projekt keretében, 29. o.

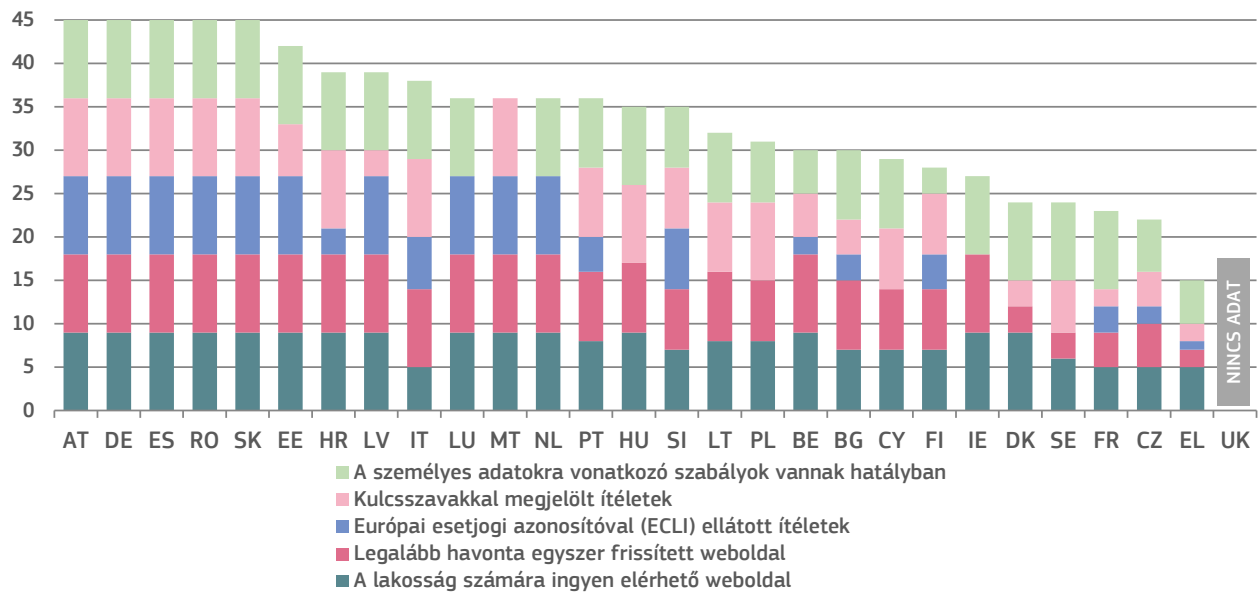
⁸² A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői által elfogadott következtetések a bírósági határozatok online közzétételére vonatkozó legjobb gyakorlatokról (HL C 362., 2018.10.8., 2. o.).

⁸³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/open-data>

⁸⁴ A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

adatokat tartalmaznak. **LU** és **SE**: a bíróságok nem teszik közzé rendszeresen az ítéleteket az interneten (csak mérföldkőnek számító ügyekben). **LV**: a nem nyilvános tárgyalásokon meghozott ítéletek esetében csak a nyilvánosan kihirdetett részeket teszik közzé online. **DE**: az egyes tartományok döntenek az elsőfokú ítéletek online elérhetőségéről. **IE**: büntetőügyek esetén az egyszerűsített eljárásokban általában nem hoznak írásbeli határozatot. **CY**: közigazgatási- és büntetőügyekben a bírák döntenek arról, hogy közzéteszik-e az ítéletet. **NL**: a bíróságok a közzétett kritériumok alapján döntenek a közzétételről. **PL**: közigazgatási ügyekben minden bíróságon a kollégiumvezető dönt a közzétételről. **PT**: polgári- és büntetőügyekben a bíróságon belüli bizottság dönt a közzétételről.

26 ábra: Az ítéletek online közzétételének minden bírósági szinten való megszervezése (*) (polgári/kereskedelmi-, közigazgatási- és büntetőügyek, valamennyi bírósági szint) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁸⁵⁾)

(*) Elérhető maximális pontszám: 45 pont. Mindhárom bírósági szinten három pont adható, ha a polgári/kereskedelmi ügyekről, valamint a közigazgatási- és büntetőügyekről is tájékoztatnak. Ha például csak a három ügykategória egyikéről tájékoztatnak, csak egy pont adható bírósági szintenként. Ahol egy tagállamban csak két bírósági szint van, három szintre adtuk a pontszámokat a nem létező szint vonatkozó magasabb szintjét tükrözve. Azon tagállamok, amelyek nem tesznek különbséget a közigazgatási és polgári/kereskedelmi ügyek között, azonos pontszámot kaptak mindkét jogterületre. **CZ:** a polgári/kereskedelmi ügyekben hozott másodfokú ítélet egy részéhez európai esetjogi azonosítót (ECLI) rendelnek. **IE:** Az ír jogrendben a közigazgatási ügyek a polgári és kereskedelmi ügyek kategóriájába tartoznak. **NL:** nincsenek kulcsszavak, de minden közzétett ítélethez tartalomjegyzéket csatolnak.

– Alternatív vitarendezési módszerek hozzáférhetősége –

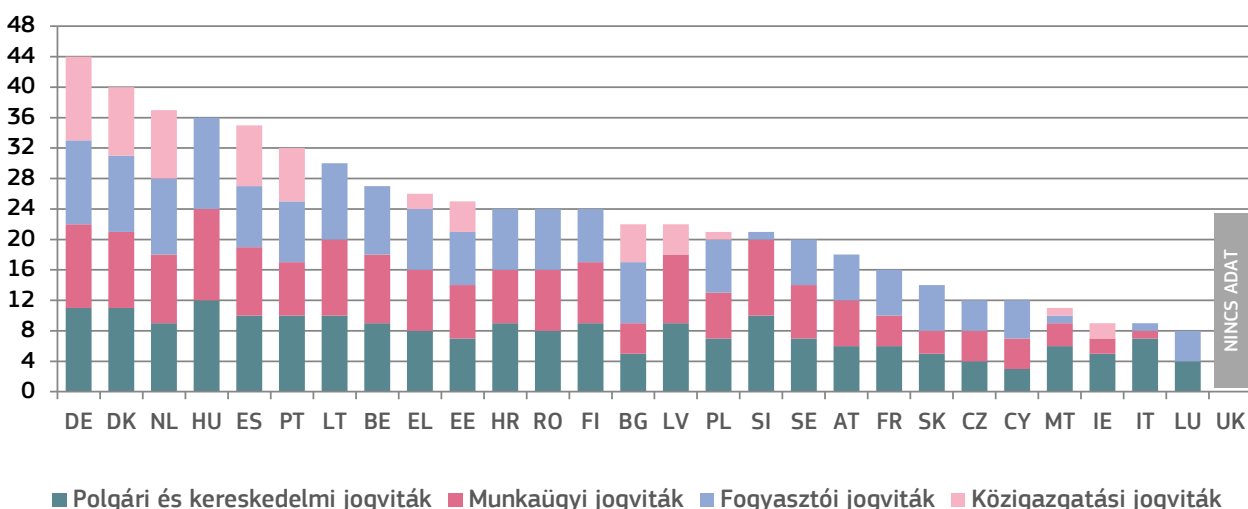
A 27. ábra azt mutatja be, hogy a tagállamok milyen erőfeszítéseket tettek az alternatív vitarendezési módszerek önkéntes használatának előmozdítására konkrét ösztönzők révén, amelyek a jogterülettől függően változhatnak ⁽⁸⁶⁾.

⁸⁵ A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

⁸⁶ Az AVR használatának népszerűsítésére és ösztönzésére szolgáló módszerek nem terjednek ki a bírósághoz fordulást megelőző AVR használatának kötelező előírására, mivel e követelmények aggályokat vetnek fel azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt, a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való joggal.

27 ábra: Az alternatív vitarendezési módszerek alkalmazásának népszerűsítése és ösztönzése(*) (forrás: Európai Bizottság (87))

(*) Elérhető maximális pontszám: 48 pont. A következő mutatókon alapuló összesített mutatók: 1) az alternatív vitarendezésről tájékoztató honlapok, 2) figyelemfelkeltő kampányok a médiában, 3) a nagyközönségnek szóló tájékoztató füzetek, 4) bíróságok által kérésre szervezett, az alternatív vitarendezésről tájékoztató előadások, 5) alternatív vitarendezési/közvetítési koordinátor a bíróságokon, 6) az alternatív vitarendezés igénybevételével kapcsolatos értékelések közzététele, 7) az alternatív vitarendezés igénybevételére vonatkozó statisztikák közzététele, 8) (részleges vagy teljes) költségmentesség alternatív vitarendezés esetén, 9) az eljárási illeték részleges vagy teljes visszatérítése (ideértve az illetékbélyegeket is), ha az AVR sikeres, 10) nincs szükség ügyvédi közreműködésre az alternatív vitarendezési eljárás lebonyolításához, 11) a bíró eljárhat közvetítőként, valamint 12) a felek által megkötött egyezség végrehajthatóvá válik a bíróságon. E 12 mutató mindegyikére jogterületenként egy pontot adunk. **DK:** minden bíróság rendelkezik egy, a közvetítés előmozdításáért felelős nagykövettel. A közigazgatási bíróságok közvetítés igénybevételét javasolhatják a felek számára. **IE:** a közigazgatási ügyek a polgári és kereskedelmi ügyek kategóriájába tartoznak. **EL:** A Közigazgatási Fellebbviteli Bíróság előtti közbeszerzési eljárás területén létezik AVR. **ES:** az AVR munkajogi ügyekben kötelező. **LT:** a Nemzeti Bírósági Hivatal egyik titkára koordinálja a bíróságok közvetítési eljárásait. **PT:** polgári jogi/kereskedelmi jogviták esetén a bírósági illetékeket csak a békebírák esetében térítik vissza. **SK:** a szlovák jogrend nem támogatja a közigazgatási célú AVR alkalmazását. **SE:** a bírák eljárási mérlegelési jogkörrel rendelkeznek az AVR tekintetében. A békés rendezés megkísérlése ugyanis – amennyiben az nem helytelen – kötelező feladat a bírák számára.

3.2.2. Erőforrások

Az igazságszolgáltatási rendszer megfelelő működéséhez elegendő erőforrás, többek között a fizikai és műszaki infrastruktúrába, valamint a jól képzett és megfelelően javadalmazott személyzet valamennyi kategóriájába történő beruházások szükségesek. A megfelelő létesítmények, eszközök, illetve az előírt képesítésekkel és készségekkel rendelkező, továbbképzésben részesülő személyzet nélkül az eljárások és határozatok minősége forog kockán.

– Pénzügyi források –

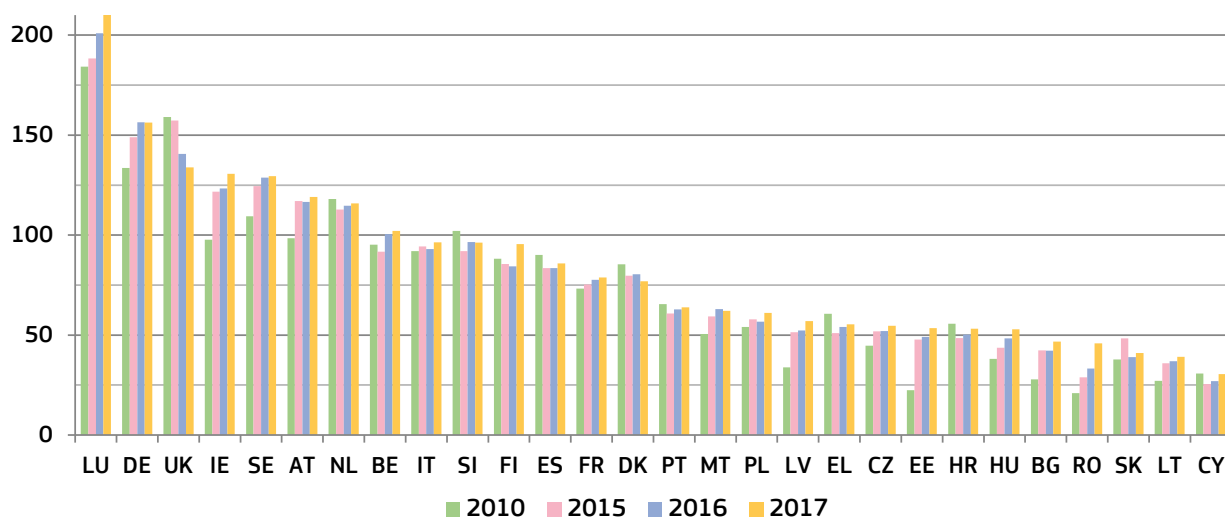
Az alábbi ábrák bemutatják az igazságügyi rendszer (a börtönök kivételével) működésére vonatkozó tényleges államháztartási kiadásokat lakosonként (28. ábra) és a bruttó hazai termék (GDP) arányában (29. ábra), a pénzügyi források meghatározásának kritériumait (30. ábra) végül pedig a bíróságokra fordított kiadások fő kategóriáit (31. ábra) (88).

⁸⁷ A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

⁸⁸ A közigazgatási, polgári és büntetőbíróságok, valamint az igazságszolgáltatási rendszer igazgatására, működésére vagy támogatására vonatkozó (tényleges) államháztartási összkidadások, ideértve a bíróságok által kiszabott bírságok és jogi rendelkezések végrehajtását, valamint a feltételes szabadságra/próbára bocsátás

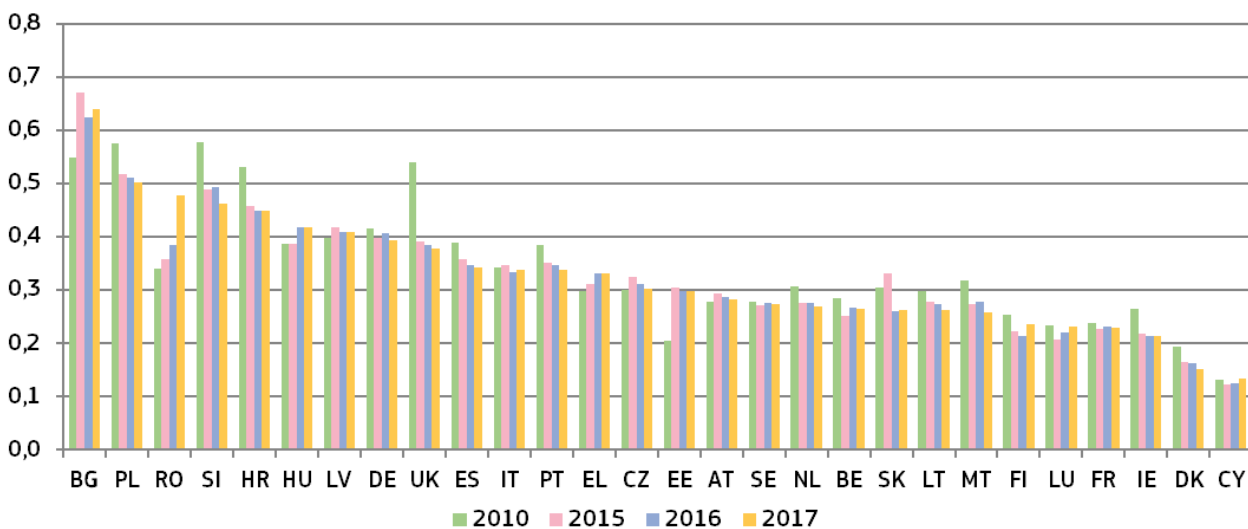

28 ábra: A bíróságokkal kapcsolatos államháztartási összkiadások (*) (EUR/lakos) (forrás: Eurostat)

(*) a tagállamok sorrendje a 2017. évi kiadásokat követi (a legmagasabbtól a legalacsonyabbig). A 2017. évi adatok ES, FR, HR, NL és SK esetében ideiglenesek.

29 ábra: A bíróságokkal kapcsolatos államháztartási összkiadások (*) (a GDP %-ában kifejezve) (forrás: Eurostat)

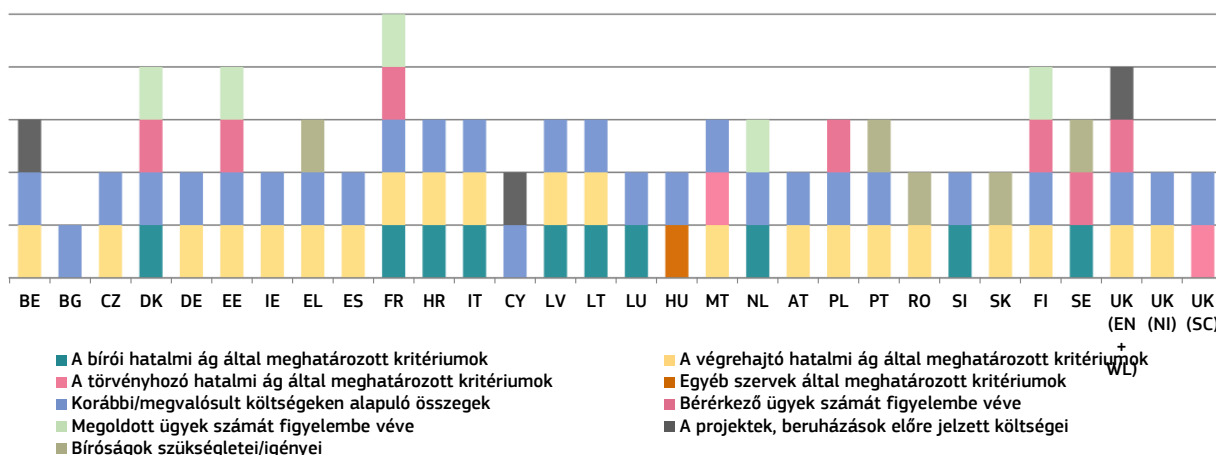

(*) a tagállamok sorrendje a 2017. évi kiadásokat követi (a legmagasabbtól a legalacsonyabbig). A 2017. évi adatok ES, FR, HR, NL és SK esetében ideiglenesek.

rendszereinek működtetését, valamint a költségmentesség, továbbá a kormányzat nevében vagy mások nevében történő, a kormányzat által készpénz vagy szolgáltatások formájában nyújtott jogi képviselet és tanácsadás; nem tartalmazza a büntetés-végrehajtási igazgatásokat (Nemzeti számlák adatai, kormányzati funkciók osztályozása [COFOG], 03.3 csoport), Eurostat-táblázat gov_10a_exp, elérhető az alábbi internetcímen: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

A 30. ábrán az látható, hogy mely hatalmi ág (bírói, törvényhozói vagy végrehajtó) állapítja meg az igazságszolgáltatás pénzügyi forrásainak meghatározására vonatkozó kritériumokat, és milyen típusú kritériumokat alkalmaznak.

30 ábra: A bíróság pénzügyi forrásainak meghatározására vonatkozó kritériumok (*)⁽⁸⁹⁾

(*) **DK:** az elsőfokú bíróságra beérkezett és eldöntött ügyek számát veszik figyelembe. **DE:** kizárólag a Legfelsőbb Szövetségi Bíróság költségvetése számára – az első- és másodfokú bíróságok tekintetében. A tartományok igazságszolgáltatási rendszerei eltérnek egymástól. **EE:** az első- és másodfokú bíróságra beérkezett és eldöntött ügyek száma. **FR:** valamennyi bírósági szinten beérkezett és eldöntött ügyek száma. Az eldöntött ügyek számát veszik figyelembe, a bíróságok költségeire vonatkozó értékelés alapján. **IT:** az igazságügyi minisztérium határozza meg a polgári és büntető bíróságokra vonatkozó kritériumokat, míg az Igazságszolgáltatási Tanács (CPGA) határozza meg a közigazgatási bíróságokra vonatkozó kritériumokat. **HU:** a törvény kimondja, hogy a bírák illetményét a központi költségvetésről szóló törvényben kell meghatározni oly módon, hogy az összeg nem lehet alacsonyabb a megelőző évinél. **NL:** az eldöntött ügyek számát veszik figyelembe, a bíróságok költségeire vonatkozó értékelés alapján. **FI:** Az eldöntött ügyek számát veszik figyelembe, a bíróságok költségeire vonatkozó értékelés alapján.

A 31. ábra első alkalommal mutatja be a bíróságokra vonatkozó államháztartási kiadásokat tartalmazó fő gazdasági kategóriákat: 1) a bírák és a bírósági személyzet bére és illetménye, a társadalombiztosítási járulékot is beleértve („munkavállalói jövedelem”⁽⁹⁰⁾), 2) a bíróságok által igénybe vett áruk és szolgáltatások, például az épület bérlet, irodaszerek, az energia és a költségmentesség biztosításának költségei („folyó termelőfelhasználás”⁽⁹¹⁾), 3) a befektetett eszközökbe, például a bírósági épületekbe és szoftverekbe történő beruházás („bruttó állóeszköz-felhalmozás”⁽⁹²⁾), valamint 4) egyéb kiadások

⁸⁹ A Bizottság által az ENCJ-vel szoros együttműködésben kidolgozott, naprakészre tett kérdőív segítségével gyűjtött adatok. Azon tagállamok esetében, ahol nem működik Igazságszolgáltatási Tanács, az Európai Unió Legfelsőbb Bíróságai Elnökeinek Hálózata működött közre a válaszok begyűjtésében.

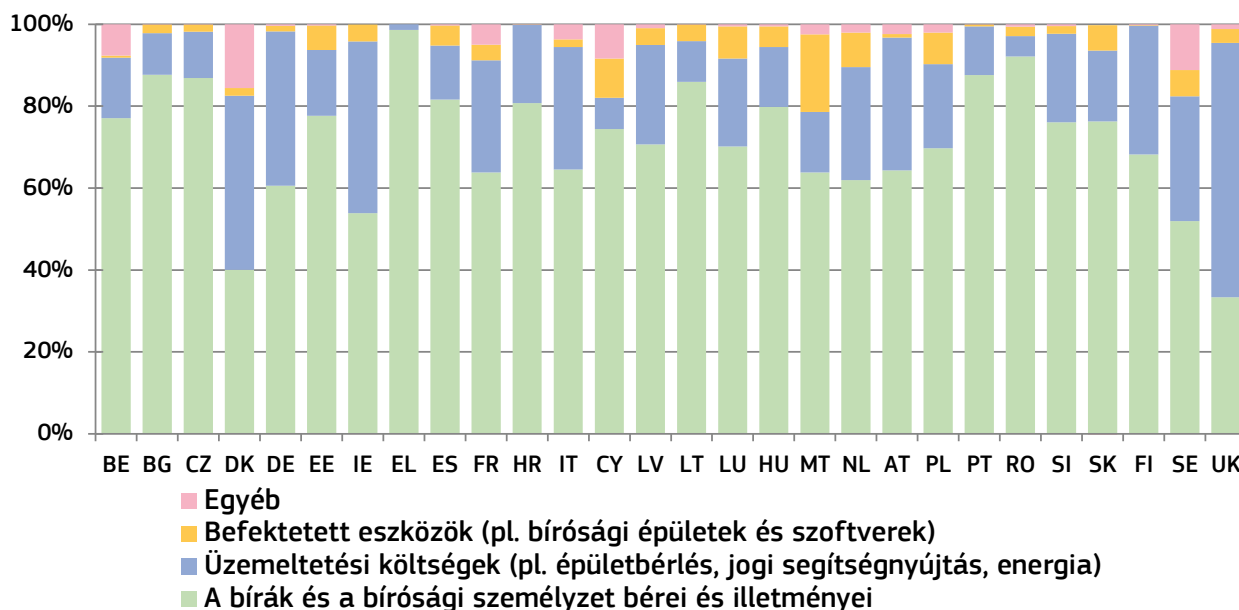
⁹⁰ A munkavállalói jövedelem a pénzbeli vagy természetbeni bérekből és illetményekből (D.11), valamint a munkaadó tényleges és imputált társadalombiztosítási járulékaiból áll (D.121 és D.122). Lásd: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Compensation_of_employees.

⁹¹ A folyó termelőfelhasználás a nemzeti számlák olyan fogalma, amely a termelési folyamat során előállítási költségként elfogyasztott áruk és szolgáltatások értékét méri. Nem tartalmazza azokat a [befektetett eszközöket](#), amelyeket az [állóeszközök](#) értékcsökkenése keretében tartanak nyilván. Az árukat és szolgáltatásokat vagy átalakítják, vagy teljesen felhasználják a termelési folyamat során.

Lásd: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Intermediate_consumption.

⁹² A bruttó állóeszköz-felhalmozást a rezidens termelő egységeknek egy adott időszak alatt a befektetett [eszközökbe](#)tett beruházásai alkotják, levonva abból az elidegenítéseket. Magában foglalja továbbá a termelők vagy a szervezeti egységek termelőtevékenysége által realizált, nem termelt eszközök értékének bizonyos növekményeit. Az álló eszközök a termelő folyamatok eredményeképpen létrehozott tárgyi eszközök és immateriális javak, amelyeket egy évnél hosszabb időn át ismételtelen vagy folyamatosan felhasználnak. Lásd: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_fixed_capital_formation_\(GFCF\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_fixed_capital_formation_(GFCF)).

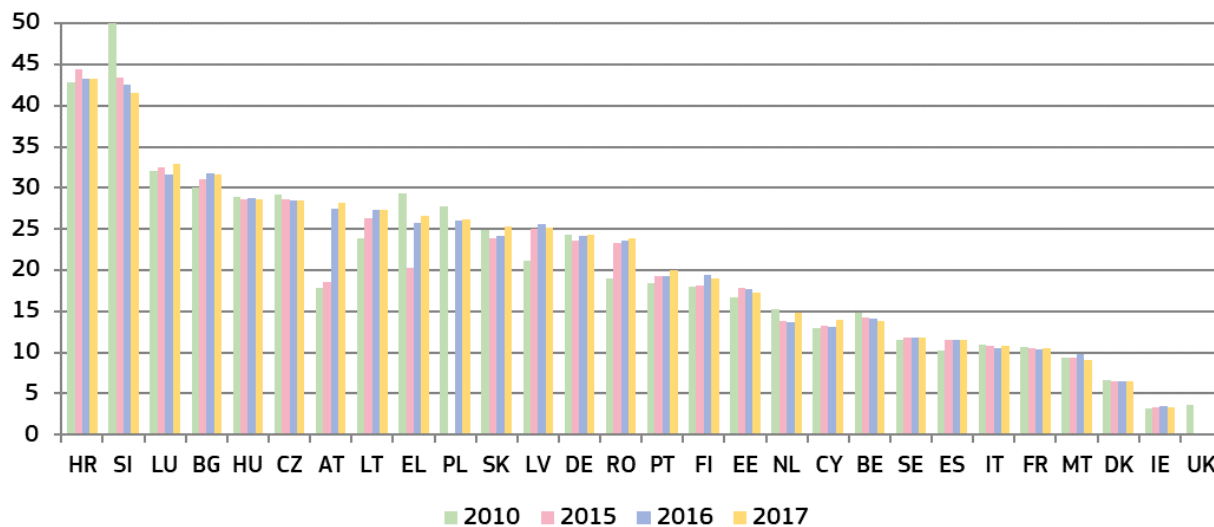
31 ábra: A bíróságokkal kapcsolatos államháztartási összkiadások (2017-ben a kiadások %-ában kifejezve) (forrás: Eurostat)

–Emberi erőforrások –

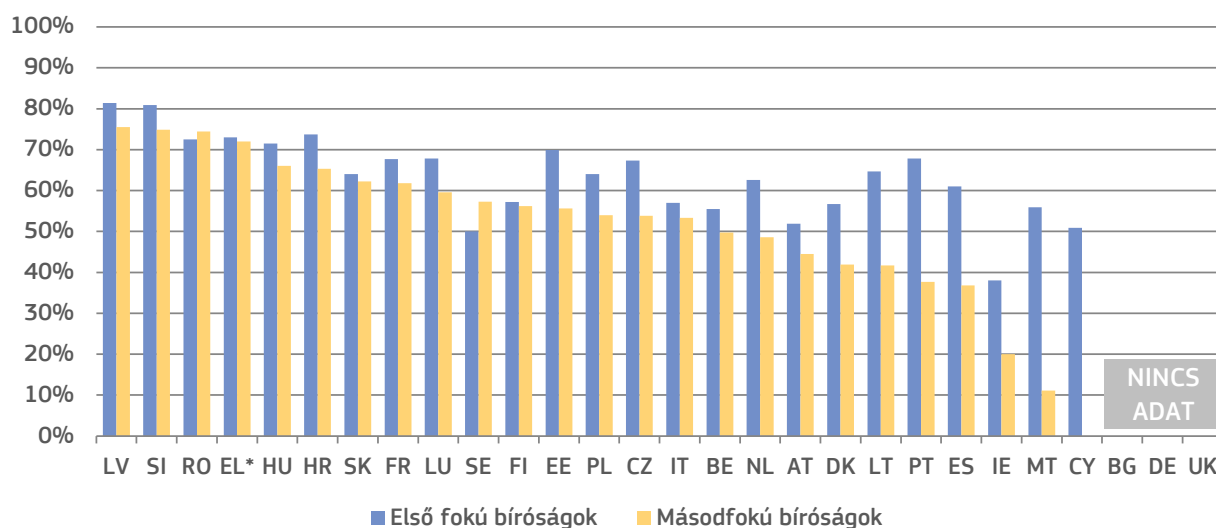
A megfelelő humánerőforrások alapvető jelentőségük az igazságszolgáltatási rendszer minősége szempontjából. A bírák sokfélesége – ideértve a nemek közötti egyensúlyt is – elősegíti, hogy egymást kiegészítő ismeretek, szakértelem és tapasztalatok halmozódjanak fel, valamint a társadalmi realitást tükrözi.

32 ábra: A bírák száma (*) (100 000 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

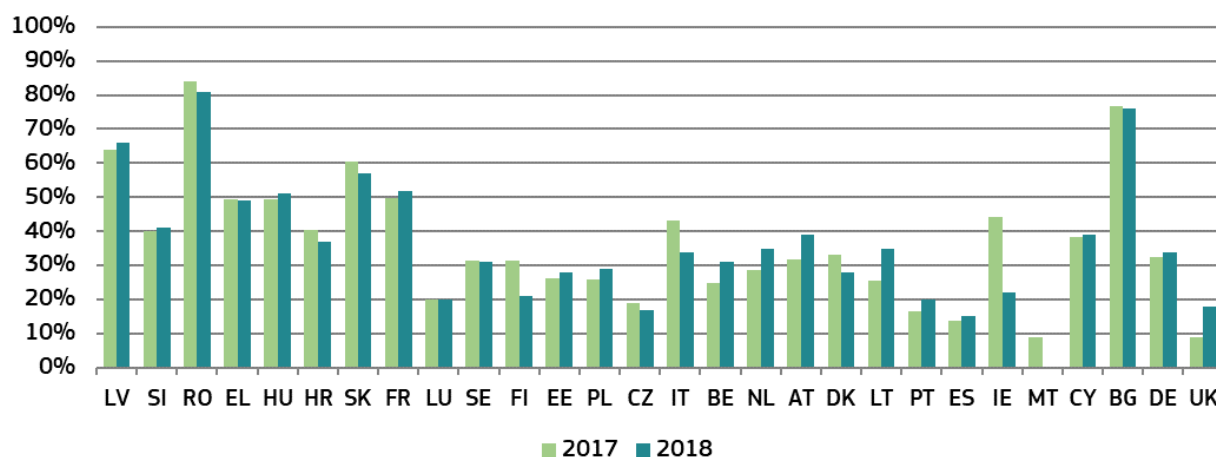
(*) Ez a kategória a CEPEJ módszertana szerint kizárólag a főállásban dolgozó bírákat tartalmazza. Nem szerepel benne a Rechtspfleger/Court clerks (fogalmazó), amely csak néhány tagállamban létezik. **AT:** A közigazgatási bíróságokra vonatkozó adatokat első alkalommal a 2016-os ciklus tekintetében vezették be. **EL:** a hivatásos bírák teljes száma a jelzett évek során különböző kategóriákat fedett le, ami részben magyarázatot ad az eltérésekre. 2016 óta a hivatásos bírák száma magában foglalja a büntető és a polgári bíróságok, valamint a közigazgatási bíróságok valamennyi szintjét. **IT:** A regionális közigazgatási bíróságokat, a regionális ellenőrzési bizottságokat, a helyi adóügyi bizottságokat és a katonai bíróságokat nem veszik figyelembe. **UK:** a három joghatóság súlyozott átlaga. A 2010-re vonatkozó adatok **UK (NI)** 2012-es adatait tartalmazzák. **LU:** a számokat javított módszertan alapján felülvizsgálták.

33 ábra: A női bírák aránya az első- és másodfokú bíróságokon 2017-ben (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) EL: az adatok 2016-ra vonatkoznak.

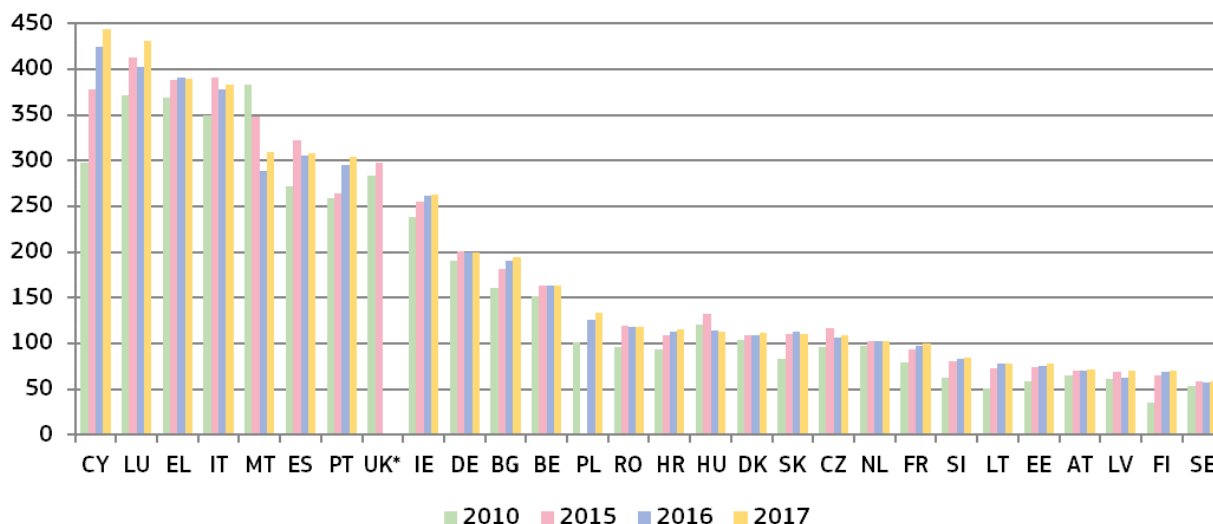
34 ábra: A legfelsőbb bírósági női bírák aránya 2017-ben és 2018-ban (*) (forrás: Európai Bizottság⁹³)

(*)A tagállamok azonos sorrendben szerepelnek, mint a 33. ábrán.

⁹³ 2018. évi adatok. A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete, nemekkel kapcsolatos statisztikai adatbázis, elérhető az alábbi internetcímen: http://eige.europa.eu/lt/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natert_wmid_natert_supert.

35 ábra: Az ügyvédek száma (*) (100 000 lakosra vetítve) (*) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) A CEPEJ módszertana értelmében az ügyvéd olyan személy, aki a nemzeti jog szerint megfelelő képzettséggel és jogosultsággal rendelkezik arra, hogy ügyfelei nevében perben fellépjen, eljárjon, joggyakorlatot folytasson, bíróságok előtt megjelenjen vagy ügyfeleinek jogi ügyekben tanácsot adjon és képviselje ügyfeleit (az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az ügyvédi hivatás gyakorlásának szabadságáról szóló Rec(2000)21 számú ajánlása). **DE:** Németországban nem tesznek különbséget az ügyvédek különböző csoportjai, például a jogtanácsos és ügyvéd között. **FI:** 2015 óta az ügyvédek megadott száma magában foglalja mind a magánszektorban, mind az állami szektorban dolgozó ügyvédek számát. **UK:** az adatok 2010-re és 2014-re vonatkoznak.

– Képzés –

Az igazságügyi képzés jelentősen hozzájárul a bírósági határozatok és a polgárok számára nyújtott igazságszolgáltatás minőségéhez. Az alábbi adatok széles körben fedik le a bírói képzést, ideértve a felekkel és a sajtóval való kommunikációt, valamint a bírói készségeket is.

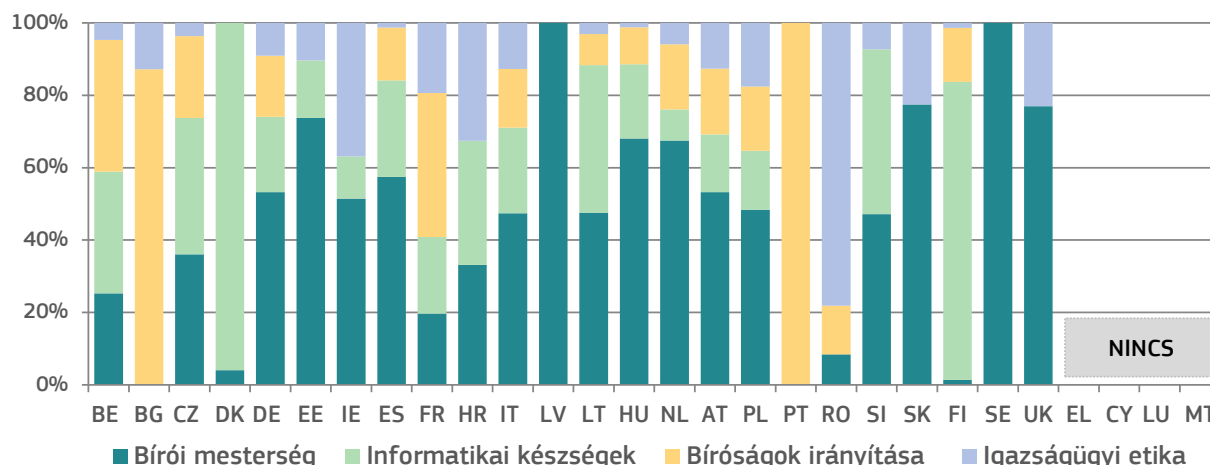
36 ábra: Uniós jogi továbbképzésben vagy egy másik tagállam jogáról szóló továbbképzésében résztvevő bírák (*) (az összes bíró számának %-ában) (forrás: Európai Bizottság⁹⁴)

(*) Néhány tagállam esetében az értékek – az áttekinthetőség érdekében – csökkentett értékekkel kerülnek megjelenítésre (SI=257%). Több tagállamban a képzésben résztvevők aránya meghaladja a 100 %-ot, ami azt jelenti, hogy egyes résztvevők egynél több képzési tevékenységben vettek részt. **DK:** ideértve a bírósági alkalmazottakat. **IT:** A regionális közigazgatási bíróságokat, a regionális ellenőrzési bizottságokat, a helyi adóügyi bizottságokat és a katonai bíróságokat nem veszik figyelembe. **AT:** ideértve az ügyészeket. **UK:** Az adatok 2016-ra vonatkoznak.

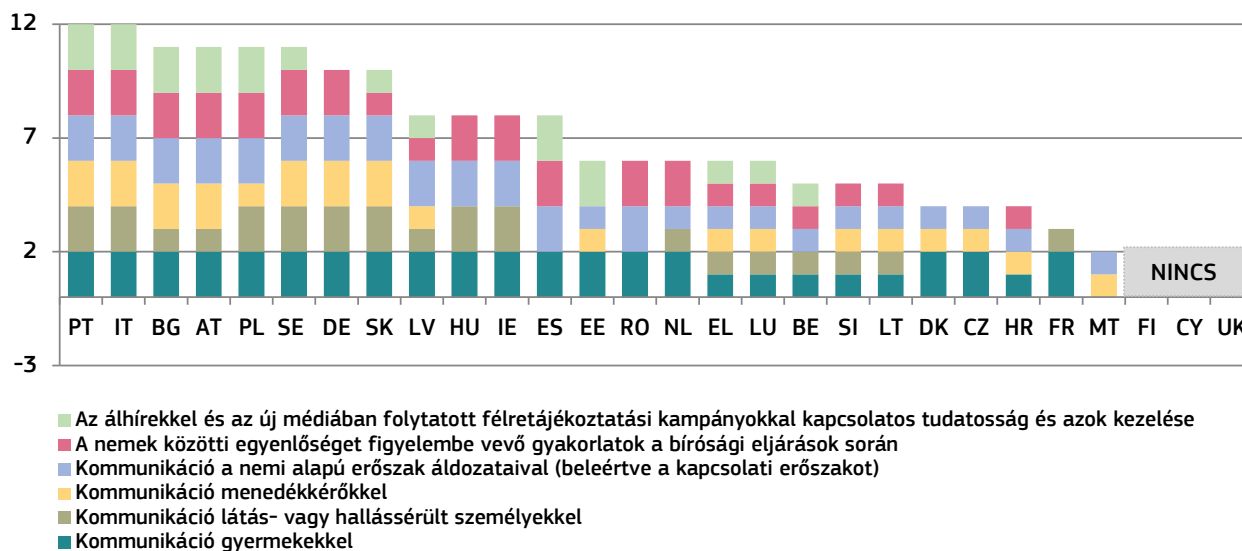
⁹⁴ A 2017-es adatokat az Európai Igazságügyi Képzési Hálózattal és a CEPEJ-jel együttműködésben gyűjtötték.

37 ábra: A különböző készségekkel kapcsolatos bírói továbbképzések megoszlása (*) (az ilyen típusú képzésben részesülő összes bíró %-os arányában) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁹⁵⁾)

(*) A táblázat a továbbképzésekben (vagyis a bíróvá váláshoz szükséges alapképzést követő képzésekben) részt vevő bírák eloszlását mutatja a négy azonosított terület mindegyikén az ilyen típusú képzésben részt vett bírák összesített számának arányában. A jogi képzéseket nem vettük figyelembe. Az igazságügyi képzéseket szervező hatóságok **Görögországban, Cipruson, Luxemburgban és Máltán** nem biztosítanak kifejezett képzéseket a kiválasztott készségekre. **DK:** ideértve a bírósági alkalmazottakat. **AT:** ideértve az ügyészeket. Az **Egyesült Királyság** adatai Angliára és Walesre vonatkoznak.

38 ábra: A bírák kommunikációs képzésének rendelkezésre állása(*) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁹⁶⁾)

(*) Elérhető maximális pontszám: 12 pont. A tagállamok 1 pontot kaptak, ha alapképzést nyújtottak, és 1 pontot kaptak arra is, ha továbbképzést is biztosítottak (minden képzési típus esetén maximum 2 pont). **DK:** nem kínálnak képzést a látás- vagy a hallássérültekkel folytatott kommunikációval kapcsolatban, mivel az állam a látás- vagy hallássérült személyek számára segítségképpen eszközöket, illetve asszisztenseket (például jelnyelvi tolmácsokat) biztosít a tárgyalóterekben.

3.2.3. Értékelési eszközök

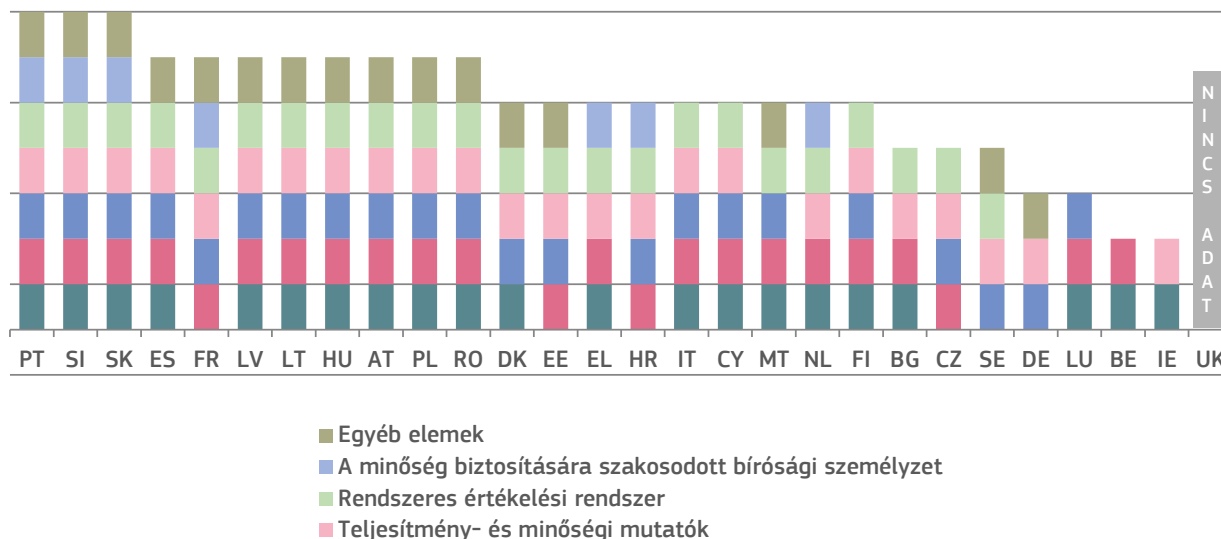
A bírósági tevékenységek nyomon követése és értékelése elősegíti a hiányosságok és a szükségletek észlelését, ezáltal pedig hozzájárul az igazságszolgáltatási rendszer minőségének

⁹⁵ A 2017-es adatokat az Európai Igazságügyi Képzési Hálózattal és a CEPEJ-jel együttműködésben gyűjtötték. A „bírói mesterség” olyan tevékenységeket foglal magában, mint például a meghallgatások levezetése, határozatok megszövegezése vagy retorika alkalmazása.

⁹⁶ A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

javításához. A rendszeres értékelés javíthatja az igazságszolgáltatási rendszer aktuális és jövőbeli kihívásokkal kapcsolatos reakcióképességét. A megfelelő IKT-eszközök valós idejű ügykezelést biztosíthatnak és elősegíthetik a nemzeti szinten szabványosított bírósági statisztikák vezetését. Emellett felhasználhatók az ügyhátralék kezelésére és az automatizált korai előrejelző rendszerekhez is. A felmérések nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy az igazságszolgáltatási rendszer működését értékelni lehessen a jogi szakemberek és a bíróságokat igénybe vevők szempontjából. A felmérések megfelelő nyomon követése előfeltétele annak, hogy javítani lehessen az igazságszolgáltatási rendszerek színvonalát.

39 ábra: A bírósági tevékenységek nyomon követésének és értékelésének elérhetősége (*) (forrás: CEPEJ-tanulmány⁽⁹⁷⁾)

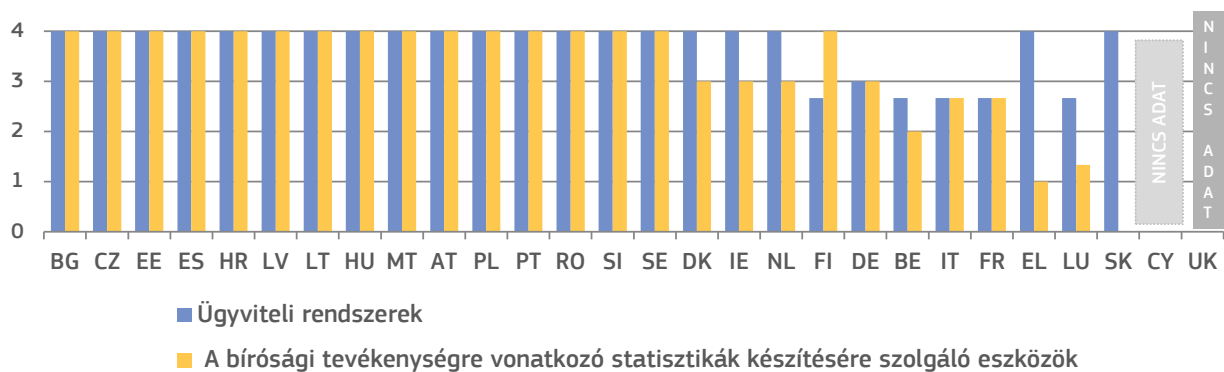

(*) Az értékelési rendszer mutatószámok és célkitűzések alkalmazásával utal a bírósági rendszerek teljesítményére. 2018-ban valamennyi tagállam jelentést tett arról, hogy rendelkezik a beérkező ügyek és a meghozott határozatok számának, valamint az eljárások hosszának nyomon követését lehetővé tevő rendszerekkel, ami ezeket a kategóriákat a fenti adatok szempontjából irrelevánssá tette. Hasonlóképpen a minőségi standardok kapcsán végzett mélyrehatóbb munka felülírta a minőségi standardokra mint értékelési kategóriára való egyszerű hivatkozást. Az „egyéb elemek” adatai közé tartozik például a befejezési arány (AT, FR), a megfellebbezett ügyek száma és a végrehajtási eljárások (ES), az ügyek száma a jogviták típusai szerint (SK), az ügy kimenetele, például a teljes vagy részleges kielégítés (SK), a jogerős ítéletek és a felfüggesztett ügyek (RO), valamint a tárgyalások száma (PL).

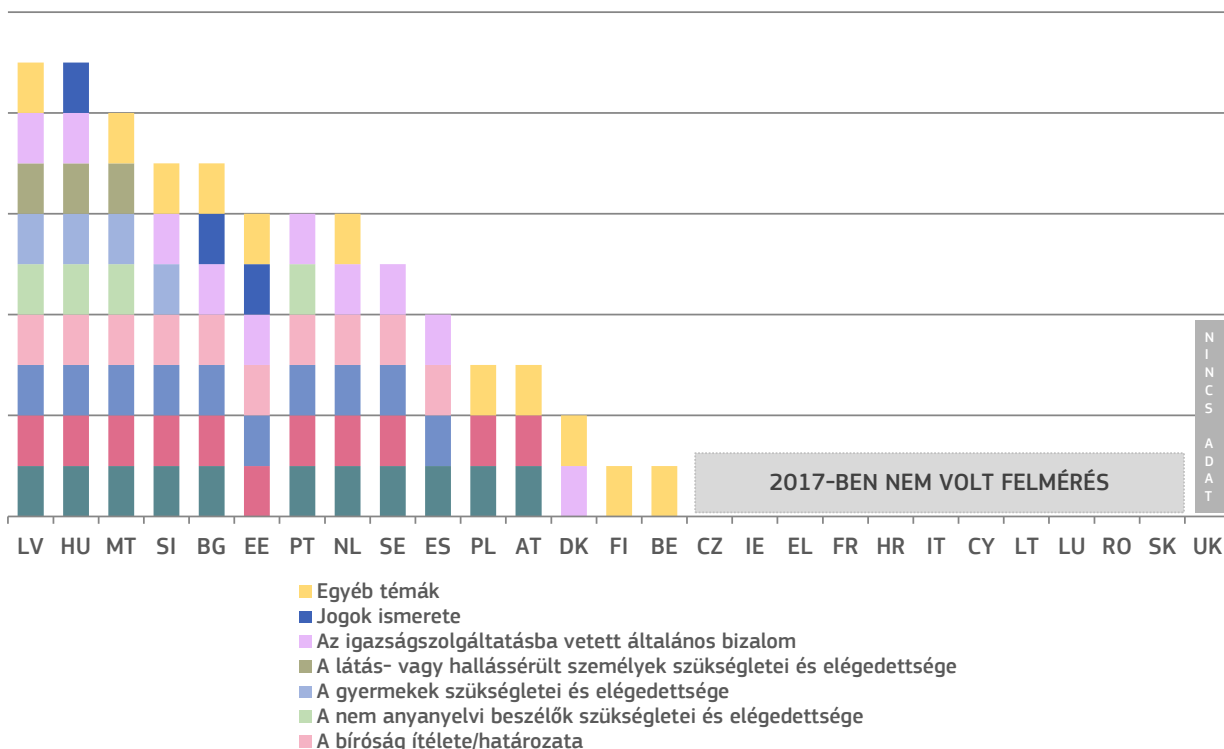
40 ábra: Az ügyvitelhez és a bírósági tevékenységek statisztikájához rendelkezésre álló IKT (0=a bíróságok 0 %-án elérhető, 4=a bíróságok 100 %-án elérhető⁽⁹⁸⁾) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

⁹⁷ 2017. évi adatok.

⁹⁸ 2017. évi adatok. A felszereltségi arány 100 %-tól (teljes mértékben telepített eszköz) 0 %-ig (nem létező eszköz) jelzi a grafikon által lefedett eszköz funkcionális meglétét a bíróságokon, a következő skála alapján: (100 %= 4 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1,33 pont konkrét ügyenként; 50–99 %= 3 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1 pont konkrét ügyenként; 10–49 %= 2 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,66 pont konkrét ügyenként; 1–9 %= 1 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,33 pont konkrét ügyenként. Az ügy a kezelt pertípusra vonatkozik (polgári/kereskedelmi, büntető, közigazgatási vagy egyéb).

41 ábra: A bíróságokat igénybe vevők vagy a jogi szakemberek körében végzett felmérések témakörei (*) (forrás: Európai Bizottság⁹⁹)

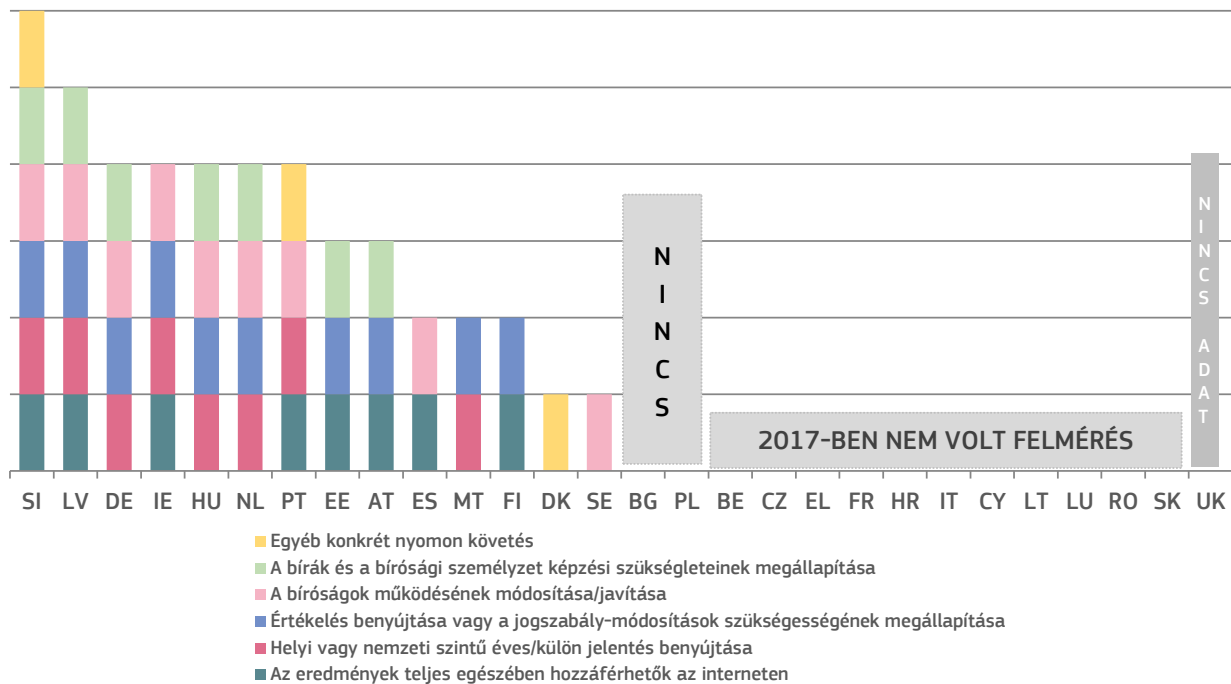

(*)A tagállamok felmérési témánként egy pontot kaptak, függetlenül attól, hogy a felmérést nemzeti, regionális vagy bírósági szinten végezték. Az „egyéb témák” közé tartoznak: fizikai akadálymentesség (MT); a bírósági információkat tartalmazó online portál használhatósága (DK); a bírósági információkhoz való hozzáférés (PT), valamint a formanyomtatványok és az azok kitöltésére vonatkozó utasítások elérhetősége és olvashatósága (PL). Ez a kategória kiterjed továbbá a bírósági személyzet körében végzett felmérésekre, amelyek pl. a bírák feddhetetlenségére (HU), a bírósági alkalmazottak ismereteinek szintjére és személyes kultúrájára (PL), valamint a bírói kar vagyoni profiljára (AT), továbbá minőségi szempontokra, mint az elégedettségre (AT), az ítélezés minőségére (MT), a bíróságok irányában tanúsított lojalitásra(PT), továbbá a megfelelő büntetés fogalmára vonatkoztak(FI).

⁹⁹ A 2017. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

42 ábra: A bíróságokat igénybe vevők vagy a jogi szakemberek körében végzett felmérések nyomon követése (*) (forrás: Európai Bizottság¹⁰⁰)

(*) A tagállamok nyomonkövetési típusonként kaptak egy pontot. Az „egyéb konkrét nyomon követés” kategória a következőket tartalmazta: az új online portálra vonatkozó útmutató és keret (DK), a politikai és üzemeltetési igazgatásra vonatkozó iránymutatás (MT), az igazságszolgáltatási rendszer általános megítélésének javítása (PT), valamint a tájékoztató eszközök közzététele a nagyközönség számára. IE: az adatok a 2016-ban elvégzett pártfogó felügyeleti felmérésre vonatkoznak.

¹⁰⁰ A 2017. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

3.2.4. Standardok

A standardok javíthatják az igazságszolgáltatási rendszerek minőségét. A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla első alkalommal nyújt áttekintést az ítéletek minőségének elősegítése érdekében a legfelsőbb és az alsóbb szintű bíróságokon alkalmazott gyakorlatokról az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelső Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége (ACA-Europe) és az Európai Unió Legfelsőbb Bíróságai Elnökeinek Hálózata (NPSJC) által gyűjtött adatok alapján (43. ábra).

Az előző kiadásban szereplő, a határidőkre és a felek tájékoztatására vonatkozó standard előírások vizsgálatát követően a 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla a határidőkre, az ügyhátraléokra és időkeretekre összpontosít, mint a bírói kar irányítási eszközére⁽¹⁰¹⁾. A 44. ábra a határidőkre, időkeretekre és az ügyhátraléokra vonatkozó standard intézkedések tagállami használatát ismerteti. A határidők számszerűsített határidők, például az ügy iktatásától az első tárgyalásig eltelt napok maximális számát jelzik. Az ügyhátralék az egy meghatározott időszaknál régebbi ügyeket jelenti. Az időkeretek mérhető célokat/gyakorlatokat jelentenek, például a bizonyos időszakon belül befejezendő ügyek előre meghatározott arányának megállapításával. A 45. ábra bemutatja, hogy mely szervek határozzák meg, ellenőrzik és követik nyomon az ügyhátraléokra vonatkozó előírásokat, az 46. ábra pedig részletesebben ismerteti az időkeretre vonatkozó egyes szempontokat.

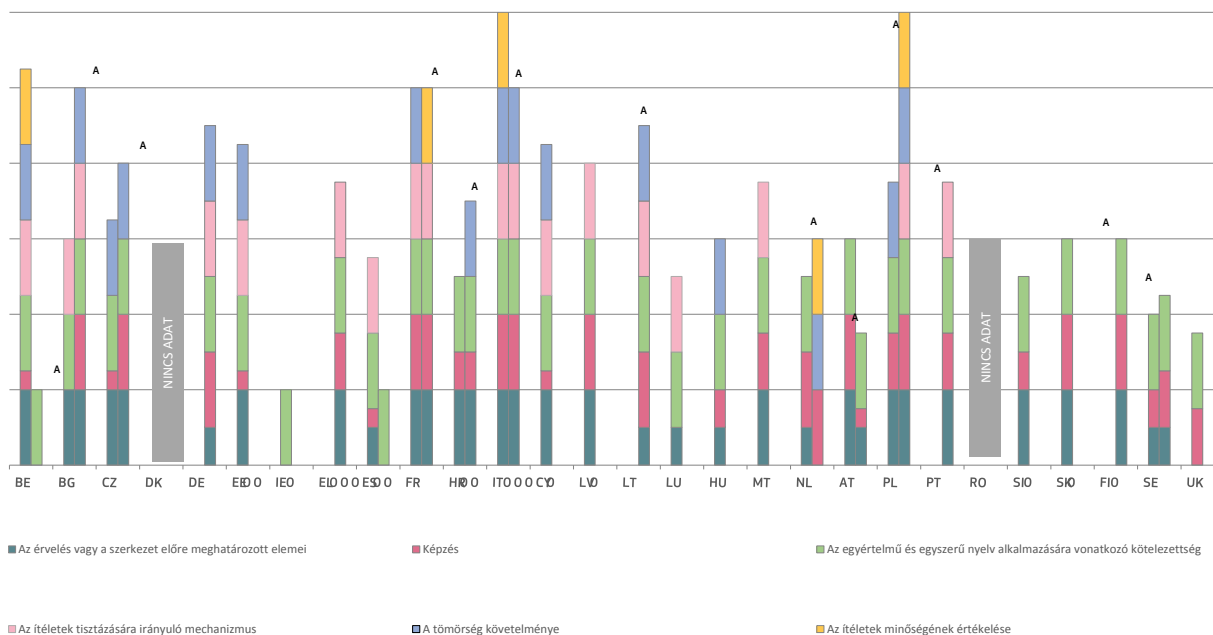
– *Az ítéletek minősége* –

Általában azokat a bírósági határozatokat tekintik kiváló minőségűnek, amelyek világos megfogalmazásúak, tagoltak és megfelelő egyensúlyt teremtenek az egyértelmű érvelés és a tömörség között, így könnyen megérthetők és kikényszeríthetőek. A bírósági határozatok megfogalmazása és felépítése hatással lehet arra is, hogy milyen könnyen dolgozhatók fel szoftverprogramokkal, különösen a természetes nyelvi feldolgozás (NLP) alkalmazásaival. Ez a végeredmény csak összetett és sokrétű elemek kombinációja révén érhető el, ilyenek például a bírák magas szintű szakmai képzése, a határozatok szövegezésének és minőségének nyomon követése terén bevált gyakorlatok elfogadása, a bírói kar függetlenségének tiszteletben tartása mellett. Az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelső Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége (ACA-Europe) kérdőívet dolgozott ki, amelyet az Legfelső Közigazgatási Bíróságok és a Legfelsőbb Bíróságok (az Európai Unió Legfelsőbb Bíróságai Elnökeinek Hálózatának (NPSJC) Tagjai) válaszoltak meg. A 43. ábra – az egyedi határozatok érdemi vizsgálata nélkül – bemutatja, hogy milyen normákat fogadtak el a tagállamok az ítéletek általános minőségét elősegítőnek tekintett, kiválasztott mutatók tekintetében.

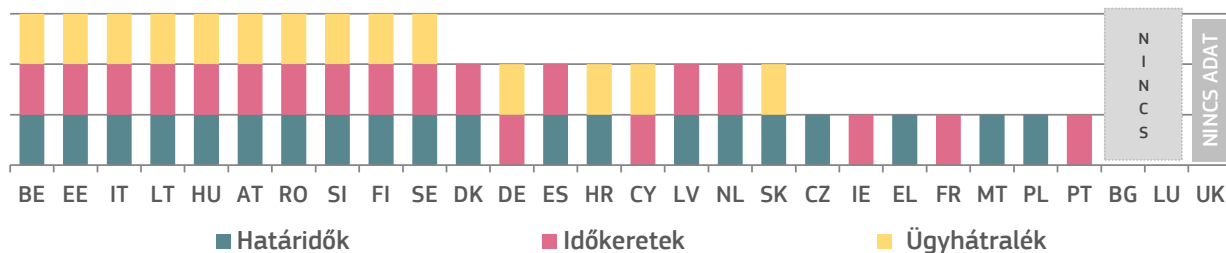
¹⁰¹ Az uniós igazságügyi eredménytáblában a határidőkre és időkeretekre vonatkozó standardok túlmutatnak az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében és az emberi jogok európai egyezményének 6. cikkében foglalt, észszerű időn belüli meghallgatáshoz való jogból fakadó követelményeken.

43 ábra: A legfelsőbb szintű bíróságokon hozott ítéletek minőségének javítása érdekében alkalmazott normák(*) (forrás: az Európai Bizottság az ACA-Europe-pal és az NPSJC-vel)

(*) A bal oldali oszlop minden tagállam esetében a Legfelsőbb Bíróságok gyakorlatait, a jobb oldali oszlop pedig a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságok gyakorlatait („A” betűvel jelölt oszlop) mutatja be. A tagállamokat földrajzi neveik saját nyelvi elnevezésén alapuló betűrendben tüntetik fel. A tagállamok az ítéletek minőségére vonatkozó mutatóként kaptak egy pontot. A képzés kiterjed a bírának az írásbeli határozatok szerkezetére vonatkozó jogi képzésére (0,25 pont), a Legfelsőbb Bíróságok bírának az írásbeli ítéletek érvelésének stílusára vonatkozó jogi képzésére, az alsóbb bíróságok bírának az írásbeli határozatok érvelésének stílusára vonatkozó jogi képzésére (0,25 pont), valamint az ítéletek szövegezésére vonatkozó (egyetemi, bíróképzőbeli vagy munkahelyi) képzésre (0,25 pont). Akár törvény, szabályozás vagy szakmai gyakorlat írja elő, úgy tekinthető, hogy fennáll az egyértelmű és egyszerű nyelvezet alkalmazására vonatkozó kötelezettség (1 pont). Akár törvény, szabályozás vagy szakmai gyakorlat írja elő, alkalmazandónak kell tekinteni a tömörség követelményét (1 pont). Az ítéletek minőségének értékelése a Legfelsőbb Bíróság szintjén meglévő olyan belső mechanizmusra utal, amely saját határozatai átfogó minőségének értékelésére irányul (1 pont). IT, Corte Suprema di Cassazione (Legfelsőbb Bíróság): bár nem létezik olyan eljárási eszköz, amely az ítéletek pontosítására szolgál, egyes helyzetekben még a határozat végrehajtásának szakaszában is pontosíthatók az ügy bizonyos szempontjai az illetékes bíróság előtt. **DK** és **RO**: nincs adat. Részt vevő bíróságok: **BE**: Cour the Cassation (Legfelsőbb Bíróság) és Conseil d’Etat (Államtanács), **BG**: Върховен касационен съд (Legfelsőbb Bíróság) és Върховен административен съд (Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság). **CZ**: Nejvyšší soud (Legfelsőbb Bíróság) és Nejvyšší správní soud (Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság) **DE**: Bundesverwaltungsgericht (Szövetségi Közigazgatási Bíróság). **EE**: Riikohus (Legfelsőbb Bíróság). **IE**: Chúirt Uachtarach (Legfelsőbb Bíróság). **EL**: Συμβούλιο της Επικρατείας (Államtanács). **ES**: Tribunal Supremo (Legfelsőbb Bíróság). **FR**: Cour the Cassation (Legfelsőbb Bíróság) és Conseil d’Etat (Államtanács). **HR**: Vrhovni sud (Legfelsőbb Bíróság) és Visoki upravni (Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság). **IT**: Corte Suprema di Cassazione (Legfelsőbb Bíróság) és Consiglio de Stato (Államtanács). **CY**: Ανώτατο Δικαστήριο (Legfelsőbb Bíróság). **LV**: Augstākā tiesa (Legfelsőbb Bíróság). **LT**: Vyriausiasis Administracinis Teismas (Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság). **LU**: Cour de Cassation (Legfelsőbb Bíróság). **HU**: Kúria **MT**: Fellebbviteli Bíróság. **NL**: Hoge Raad (Legfelsőbb Bíróság) és Raad van State (Államtanács). **AT**: Oberster Gerichtshof (Legfelsőbb Bíróság) és Verwaltungsgerichtshof (Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság). **PL**: Sąd Najwyższy (Legfelsőbb Bíróság) és Naczelny Sąd Administracyjny (Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság). **PT**: Supremo Tribunal Administrativo (Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság). **SI**: Vrhovno sodišče (Legfelsőbb Bíróság). **SK**: Najvyšší súd (Legfelsőbb Bíróság). **FI**: Korkein hallinto-oikeus (Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság). **SE**: Högsta domstolen (Legfelsőbb Bíróság) és Högsta förvaltningsdomstolen (Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság). **UK**: Supreme Court (Legfelsőbb Bíróság).

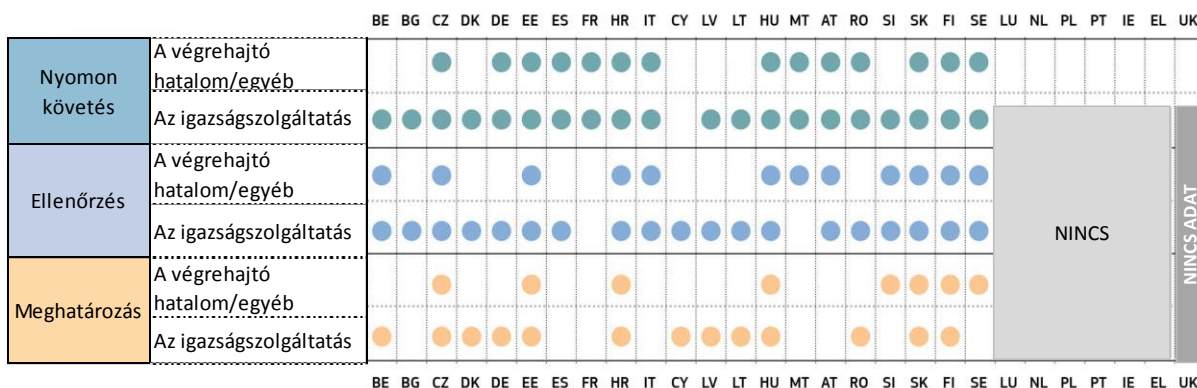
44 ábra: A határidőkre vonatkozó standardok (*) (forrás: Európai Bizottság ⁽¹⁰²⁾)

(*) A tagállamok jogterületektől (polgári/kereskedelmi, közigazgatási vagy egyéb) függetlenül 1 pontot kaptak, ha meghatároztak standardokat.

A 45. ábra az ügyhátraléokra vonatkozó előírásokra összpontosít, amelyek azon késedelmet csökkentő intézkedésekből állnak, amelyek a jogviták eldöntésének ütemét hivatottak javítani. Az ábra a tagállamok különböző hatalmi ágainak ügyhátraléokra vonatkozó standardok meghatározására, ellenőrzésére és nyomon követésére vonatkozó hatásköreit mutatja be. A 46. ábra az időkeretekre összpontosít, amelyek hatékony irányítási eszközök lehetnek a bíróságon, mivel segíthetnek feltárni a hatékonyság terén felmerülő potenciális problémákat és segítséget nyújtanak a megoldások azonosításában (például további humán- vagy pénzügyi erőforrások, a bírósági igazgatási folyamatok átszervezése, a bíróságnak nyújtott ideiglenes támogatás).

45 ábra: Az ügyhátraléokra vonatkozó standardok meghatározása és nyomon követése (*) (forrás: Európai Bizottság ⁽¹⁰³⁾)

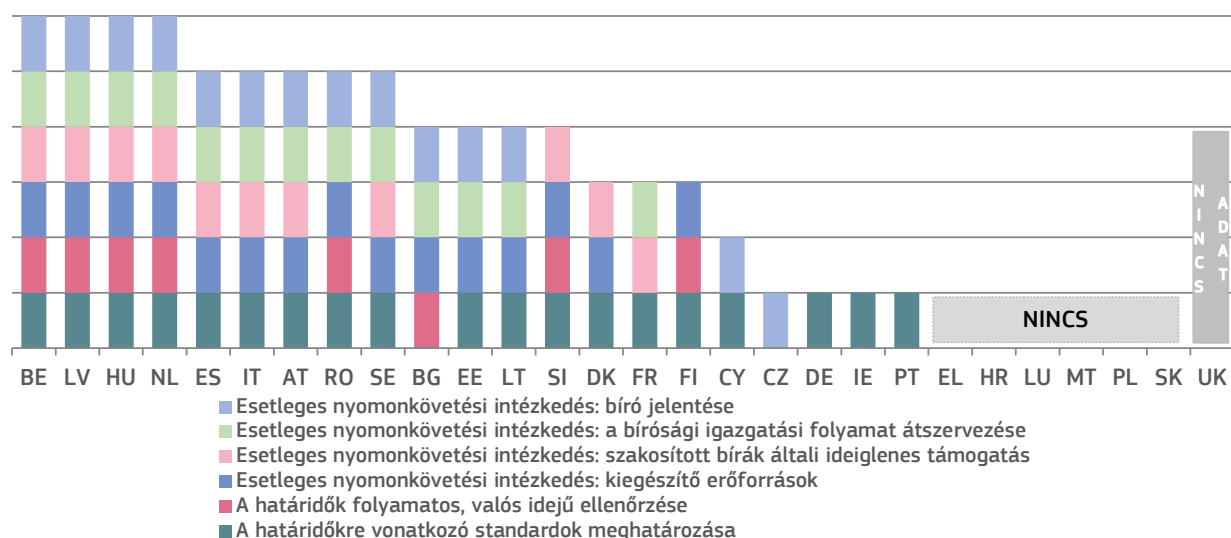

(*) A „végrehajtó hatalmi ág” a kormányzat közvetlen vagy közvetett ellenőrzése alatt álló intézményeket foglalja magában. Az „Egyéb” kifejezés a magyar Országos Bírósági Hivatalt jelöli, amelynek elnökét az Országgyűlés a bírák közül minősített többséggel, kilenc éves időtartamra választja. Az „igazságszolgáltatás” bírósági elnököket, igazságszolgáltatási tanácsokat, bírói szervezeteket stb. foglal magában. HU: Az Országos Bírósági Hivatal részt vesz az ügyhátraléokra vonatkozó standardok meghatározásában, ellenőrzésében és nyomon követésében.

¹⁰² A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

¹⁰³ A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

46 ábra: Időkeretek: meghatározás, automatikus ellenőrzés és nyomon követés (*) (forrás: Európai Bizottság (¹⁰⁴))

3.2.5. Az igazságszolgáltatási rendszerek minőségére vonatkozó összegzés

Az egyszerű hozzáférés, az elegendő erőforrások, a hatékony értékelési eszközök és a megfelelő standardok és gyakorlatok azok a tényezők, amelyek hozzájárulnak az igazságszolgáltatási rendszerek magas minőségéhez. A polgárok és a vállalkozások kiváló minőségű határozatokat várnak egy hatékony igazságszolgáltatási rendszertől (¹⁰⁵). A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla e tényezők összehasonlító vizsgálatát dolgozta ki.

Hozzáférhetőség

Ez a kiadás a polgárbarát igazságszolgáltatási rendszerhez hozzájáruló elemeket vizsgálja:

- Szinte valamennyi tagállam hozzáférést biztosít **valamiféle online tájékoztatáshoz** igazságügyi rendszeréről, ideértve egy online formanyomtatványokat és a törvényes jogokról szóló interaktív oktatást tartalmazó, központosított internetes portált (20. ábra). Az információk tartalmát tekintve, illetve abból a szempontból, hogy ezek az információk milyen mértékben felelnek meg a polgárok szükségleteinek, eltérések mutatkoznak. Például ami a költségmentesség online szimuláció révén történő kiszámításának lehetőségét illeti, több tagállam (13) teszi lehetővé az emberek számára annak megállapítását, hogy jogosultak-e költségmentességre. Míg a tagállamok többségében rendelkezésre áll a nem anyanyelvi beszélők számára tájékoztatás, ez nem minden esetben igaz a gyermekek, valamint a látás- vagy hallássérültek számára nyújtott célzott információk esetében.
- A **költségmentességi lehetőségek és a bírósági illetékek mértéke** jelentős tényezők – különösen a szegénységben élő polgárok esetében – az igazságszolgáltatáshoz való jog szempontjából. A 21. ábrán látható, hogy egyes tagállamokban azok a fogyasztók, akiknek a jövedelme nem éri el az Eurostat szegénységi küszöbét, nem kapnak költségmentességet.

¹⁰⁴ A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

¹⁰⁵ A mesterséges intelligencia igazságszolgáltatási rendszereken belüli alkalmazása aktuális kérdéssé vált. A Bizottság 2018 áprilisában elfogadta a „Mesterséges intelligencia Európa számára” című közleményt (COM (2018) 237 final); amely kiemelte a befektetés fontosságát a legfontosabb alkalmazási területeken, például a közigazgatásban, és az igazságszolgáltatásban. Az elkövetkező években az uniós igazságügyi eredménytábla áttekintést nyújthat a tagállami helyzetről. A 26. és a 43. ábra (az ítéletek online közzétételére vonatkozó szabályozások és az ítéletek minőségére vonatkozó gyakorlatok) már bemutatja azokat a tényezőket, amelyek döntő fontosságúak a szilárd európai „legal tech” iparág kifejlesztéséhez.

Tavalyhoz képest két ilyen tagállam elérhetőbbé tette a költségmentességet. Ugyanakkor az évek során egyes tagállamokban szűkült a költségmentességhez való hozzáférés. A bírósági illetékek szintje (22. ábra) 2016 óta nagyjából stabil maradt, bár több tagállamban a bírósági illetékek a követelés arányában emelkednek, különösen a kis értékű követelések esetében, ami az alkalmazandó minimális bírósági illeték emelésének tulajdonítható. Egyes tagállamokban a költségmentesség igénybevitelével kapcsolatos nehézségek a részben jelentős mértékű bírósági illetékekkel együtt visszatartó erővel bírhatnak a szegénységben élő polgárok igazságszolgáltatáshoz való jogának érvényesítése terén.

- A bírósági eljárás során az **elektronikus eszközök hozzáférhetősége** hozzájárul az igazságszolgáltatáshoz való könnyebb hozzáféréshez, valamint a késedelmek és költségek csökkentéséhez. A 23. ábra azt mutatja, hogy a tagállamok több mint felében nincs lehetőség a követelések elektronikus benyújtására vagy ez a lehetőség korlátozott, és nem minden tagállam teszi lehetővé a bírósági eljárás előrehaladásának online nyomon követését.
- A legtöbb tagállam rendelkezik standardokkal arra vonatkozóan, hogy miként **tájékoztatják a feleket ügyük előrehaladásáról**, a bírósági menetrendről vagy az esetleges késedelmekről (24. ábra). A korábbi évekhez képest néhány tagállam jelentős mértékben javította ezeket a standardokat. A tagállamok közötti különbségek elsősorban az alkalmazott módszerek terén jelentkeznek. Míg egyes tagállamokban automatikus e-mail vagy SMS értesítés útján tájékoztatást nyújtanak a késedelmekről, a menetrendekről vagy az ügy általános előrehaladásáról, más tagállamok egyszerűen online hozzáférést biztosítanak az ügyvel kapcsolatos információkhoz, néhány tagállam pedig a bíróságok mérlegelési jogkörébe utalja ezt a kérdést.
- A korábbi évekhez képest javult a **bírósági ítéletek online elérhetősége** (25. ábra), kiváltképpen a legfelsőbb szintű ítéletek közzététele tekintetében: 19 tagállam közzéteszi a polgári/kereskedelmi és közigazgatási jogi ügyekben hozott összes ítéletet. Az uniós igazságügyi eredménytábla első alkalommal mutatja be a büntetőítéletek közzétételét. Ez azt jelzi, hogy 19 tagállam közzéteszi valamennyi legmagasabb fokú büntetőítéletet. A pozitív fejlemények arra sarkalnak valamennyi tagállamot, hogy további javulást érjenek el, mivel legmagasabb fokú határozatok fontos szerepet játszanak az ítélkezési gyakorlat következetessége szempontjából. Mivel az online közzététel különböző megoldásai (26. ábra) megkönnyíthetnék a vonatkozó ítélkezési gyakorlat keresését, tovább lehetne fejleszteni az ítéletek kulcsszavakkal való ellátását és az európai esetjogi azonosító (ECLI) szélesebb körű használatát.
- A korábbi évekhez képest tovább nő azoknak a tagállamoknak a száma, amelyek támogatják az **alternatív vitarendezési módszerek** (AVR) önkéntes használatát (27. ábra) a magánjogviták esetében. Ezt elsősorban a különböző jogterületeken az AVR használatát előmozdító ösztönzők bevezetésével érték el. A közigazgatási jogvitákat szintén figyelembe vették, és a tagállamok kevesebb mint fele tesz lehetővé AVR-t ezen a téren.

Erőforrások

A magas minőségű tagállami igazságszolgáltatáshoz elegendő szintű pénzügyi és humán erőforrásokra, beleértve a fizikai és a műszaki infrastruktúrába való szükséges beruházásokat, megfelelő alap- és továbbképzésekre van szükség, továbbá biztosítani kell a bírák sokszínűségét, többek között a bírói karon belüli nemi egyensúlyt. A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla a következőket mutatja ki:

- A **pénzügyi erőforrások** tekintetében az adatok azt mutatják, hogy 2017-ben a bíróságokra fordított államháztartási kiadások összességében véve többnyire stabilak maradtak a tagállamokban, viszont a tényleges összegek tekintetében jelentős különbségek vannak a tagállamok között, mind a lakosonkénti ráfordítás EUR-ban számított összege, mind a GDP százalékaránya tekintetében (28. és 29. ábra). Néhány tagállam azonban 2017-ben növelte

kiadásait 2016-hoz képest. A tagállamok többnyire a korábbi vagy a tényleges költségeket használják fel az igazságszolgáltatáshoz rendelendő pénzügyi források meghatározásához, néhány tagállam pedig tényleges munkateherre vagy bírósági megkeresésekre támaszkodik (30. ábra).

- Az Eurostat által összegyűjtött adatok alapján a 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla első alkalommal mutatja be az **összkiadás különböző kategóriák szerinti bontását**. A 31. ábra a tagállamok költési mintái közötti jelentős különbségekre világít rá. Egyrészt, míg a legtöbb tagállamban a bírák és a bírósági személyzet bérei és illetményei (a társadalombiztosítási járulékokat is beleértve) teszik ki a legnagyobb hányadot, a befektetett eszközökre, például a bírósági épületekre és a szoftverekre fordított befektetések rendkívül alacsonyak, vagy egyes esetekben egyáltalán nincsenek is ilyenek. Másrészt egyes tagállamokban lényegesen magasabb az üzemeltetési költségekre fordított kiadások (pl. épületek bérleti díja, költségmentesség és egyéb fogyóeszközök) (31. ábra).
- A bírói kar túlnyomó többsége **nő**. Az első- és másodfokú bíróságokon túlnyomórészt nők bíráskodnak a tagállamok többségében (33. ábra). Ez azonban ellentétesen alakul a legfelsőbb bíróságokon, ahol a bírák kevesebb mint ötven százaléka nő a legtöbb tagállamban (34. ábra). Ugyanakkor a legfelsőbb bíróságokon dolgozó női bírák aránya 2010 óta növekszik a tagállamok túlnyomó többségében.
- Ami **bírák képzését** illeti, míg a legtöbb tagállam továbbképzést nyújt az uniós jog, másik tagállam joga és a bírói mesterség terén, kevesebb tagállam szervez képzést az informatikai készségekkel, a bírósági igazgatással és a bírói etikával kapcsolatban (37. ábra). A veszélyeztetett csoportokkal való kommunikációra vonatkozó képzést illetően javulás látszik a gyermekek, a látás- vagy hallássérült személyek és a nemi alapú erőszak áldozatai javára (38. ábra), a menedékkérők tekintetében viszont kevésbé kedvező a kép. A tagállamok kevesebb mint fele nyújt képzéseket az álhírekkel és a közösségi média problémáival kapcsolatos tudatosság fokozása és az azok kezelésére való képesség terén.

Értékelési eszközök

- Valamennyi tagállam **ellenőrzi és értékeli** a bírósági tevékenységeket (39. ábra), általában különböző teljesítmény- és minőségi mutatók és rendszeres jelentéstétel alkalmazásával. Szinte valamennyi tagállam ellenőrzi a bírósági ügyek számát és időtartamát, és rendszeres értékelési rendszerrel rendelkezik. A korábbi évekhez képest több tagállam is kiterjesztette az ellenőrzést konkrétabb elemekre, némelyikük pedig a minőség biztosítására szakosodott bírósági személyzetet vett igénybe.
- Sok tagállam még nem teljes mértékben alakított ki **IKT ügyviteli rendszereket**, és nem ért el javulást a korábbi évekhez képest (40. ábra). Ezek rendszerek több célt – többek között a statisztikák előállítását – is szolgálnak, alkalmazásukat pedig következetesen az egész igazságszolgáltatási rendszerre ki kell terjeszteni. Néhány tagállam olyan korai előrejelző rendszerekkel rendelkezik, amelyek észlelik a hibákat vagy az ügykezelési standardoknak való meg nem felelést, ami megteremti a háttérrel ahhoz, hogy a problémákra még kellő időben megoldás szülessen. Bizonyos tagállamokban még mindig nem lehetséges a nemzeti szintű adatgyűjtés minden igazságügyi területen.
- A bíróságokat igénybe vevők és a jogi szakemberek körében végzett **felmérések használata** (41. ábra) visszaszorult, és egyre több tagállam döntött úgy, hogy nem végez felméréseket. Az akadálymentesség, az ügyfélszolgálat, a bírósági tárgyalás és az ítélet, valamint az igazságszolgáltatási rendszerbe vetett általános bizalom továbbra is a felmérések legfontosabb témái közé tartoznak, viszont csak néhány tagállam vizsgálta a speciális szükségletekkel rendelkező csoportok elégedettségét és a jogtudatosságot. Szinte minden felmérést végző tagállam gondoskodott a nyomon követésről is (42. ábra), bár ennek mértéke továbbra is nagymértékben eltérő volt. Az eredményeket általában közzétették és beépítették jelentésekbe,

együtt a legtöbb tagállamban a felmérések eredményei lehetővé tették a jogszabály-módosítások szükségességének megállapítását.

Standardok

A standardok javíthatják az igazságszolgáltatási rendszerek minőségét. Ez a kiadás továbbra is részletesebben megvizsgálja az eljárások ütemezésének és a felek tájékoztatásának javítását célzó egyes standardokat. A 2019. évi az első olyan uniós igazságügyi eredménytábla, amely az ítéletek minőségével kapcsolatos standardokra vonatkozó adatokat is tartalmaz.

- Az ACA-Europe és az NPSJC által összegyűjtött adatok alapján a 43. ábra azt mutatja be, hogy az **ítéletek minőségével** kapcsolatos standardok jelentősen eltérnek a tagállamok között, továbbá néhány tagállamban akár az érintett bíróságok között is. Mindazonáltal a legtöbb tagállam valamilyen fajta szakmai képzést nyújt a bírák számára az ítéletek szerkezete, érvelési stílusa és megszövegezése tekintetében.

A legtöbb tagállamban a **határozatok szerkezete és érvelése** előre meghatározott elemeket is tartalmaz. Ezen túlmenően egyes tagállamokban a bíróságokat igénybe vevők hozzájutnak a bírósági határozatokkal kapcsolatos tisztázást szolgáló mechanizmusokhoz, ami a polgárbarát igazságszolgáltatási rendszerek javítását célzó érdekes gyakorlatnak felel meg.

Kisebbséget alkotnak azok a legfelsőbb bíróságok, amelyek határozataik **minőségének önértékelésére szolgáló eszközöket** alkalmaznak, jöllehet az ilyen gyakorlat – az igazságszolgáltatás függetlenségének tiszteletben tartása mellett – előrelépést tehet lehetővé.

- A legtöbb tagállam használ a **határidőkre vonatkozó standardokat**. Ugyanakkor egyes, a hatékonyság területén különös kihívásokkal szembesülő tagállamok jelenleg nem alkalmaznak ilyen standardokat. Az ügghátralékra vonatkozó standardok még mindig nem olyan elterjedtek, mint azok, amelyek a határidőket (például az első tárgyalásnak az ügy iktatásától számított, adott időtartamon belüli megtartását) és a (például a bizonyos időn belül befejezendő ügyek előre meghatározott arányát meghatározó) időkereteket határozzák meg (44. ábra).
- Az **ügghátralékra** vonatkozó standardok olyan hasznos eszközök, amelyek hozzájárulhatnak a jobb ügykezeléshez és a nagyobb hatékonysághoz. A 45. ábra azt mutatja, hogy a határidőket a bíróság többnyire egyedül vagy a végrehajtó hatalmi ággal együttműködve határozza meg. Az ellenőrzés és a nyomon követés elsősorban az igazságszolgáltatás hatáskörébe tartozik, néhány tagállamban ugyanakkor a végrehajtó hatalmi ág is szerepet játszik az ellenőrzés és nyomonkövetés szakaszában.
- Bár a legtöbb tagállam rendelkezik az **időkeretre** vonatkozó standardokkal (46. ábra), csak néhányban vannak olyan mechanizmusok, amelyek az előre meghatározott időkeret folyamatos nyomonkövetésére szolgálnak. A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla azt mutatja, hogy a tagállamok többsége a nyomonkövetési intézkedésekre vonatkozó kiegészítő forrásokat mozgósít, azonban azok hatóköre eltérő mértékű. A leggyakoribb nyomonkövetési intézkedés a bírósági igazgatási folyamat átszervezése, a szakosított bírák általi ideiglenes támogatás lehetőségét viszont csak néhány tagállam irányozza elő.

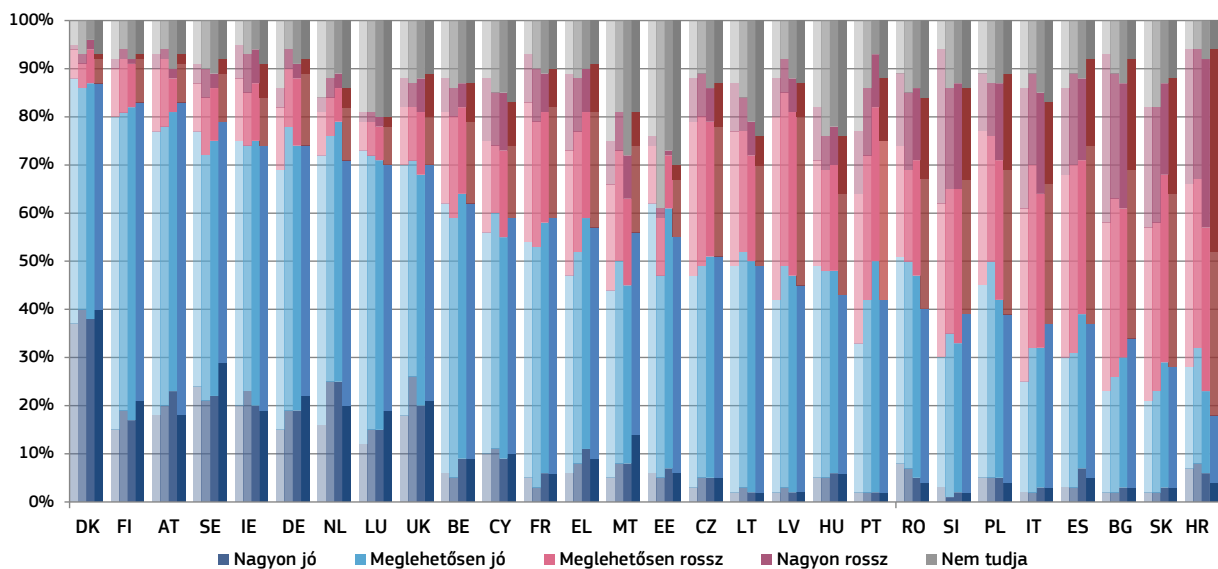

3.3. Függetlenség

A bíróságok függetlensége az EUSZ 19. cikkében említett hatékony bírói jogvédelem elvéből, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájában szereplő, bíróság előtti hatékony jogorvoslati jogból fakadó követelmény (47. cikk) ⁽¹⁰⁶⁾. Ez biztosítja a jogrendszer tisztességességét, kiszámíthatóságát és biztonságát, amelyek a jogállamiság és a vonzó befektetési környezet létfontosságú elemeit jelentik. A bíróságok érzékelt függetlensége növekedést ösztönző tényező, ahogyan az érzékelt függetlenség hiánya elretentheti a beruházásokat. A bíróságok érzékelt függetlenségével kapcsolatos, különböző forrásokból származó mutatók mellett az eredménytábla arra vonatkozó mutatókat is ismertet, hogy miként szervezték meg az igazságszolgáltatási rendszereket annak érdekében, hogy megóvják az igazságszolgáltatás függetlenségét olyan helyzetekben, amelyekben az veszélybe kerülhet. Az Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózatától (ENCJ), az Európai Unió Legfelsőbb Bíróságai Elnökeinek Hálózatától (NPSJC) és az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelső Közigazgatási Bíróságainak Szövetségétől (ACA-Europe) érkezett hozzájárulásokat tükrözve, a 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla új vagy naprakésszé tett mutatókat jelenít meg a bírakkal kapcsolatos fegyelmi eljárásokra és az igazságszolgáltatási tanácsok bírói tagjainak kinevezésére vonatkozó jogi biztosítékok, valamint az ügyészségek szervezeti felépítése tekintetében.

3.3.1. Érzékelt bírósági függetlenség

47 ábra: A bíróságok és a bírák nyilvánosság által érzékelt függetlensége (*) (forrás: Eurobarométer ⁽¹⁰⁷⁾ – világos színek: 2016, 2017 és 2018, sötét színek: 2019)

(*) A tagállamokat először azon válaszadók százalékos aránya alapján állítottuk sorrendbe, akik azt állították, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon jó vagy meglehetősen jó (összesített jó); ha egyes tagállamok az összesített jó vélemény tekintetében azonos százalékos aránnyal rendelkeztek, azon válaszadók százalékos aránya alapján állítottuk sorrendbe őket, akik azt állították, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége meglehetősen rossz vagy nagyon rossz (összesített rossz); ha egyes tagállamok az összesített jó és az összesített rossz vélemény tekintetében azonos százalékos aránnyal rendelkeztek, azon válaszadók százalékos aránya alapján állítottuk sorrendbe őket, akik azt állították, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon jó; ha egyes tagállamok az összesített jó és az összesített rossz, valamint a nagyon jó vélemény tekintetében azonos

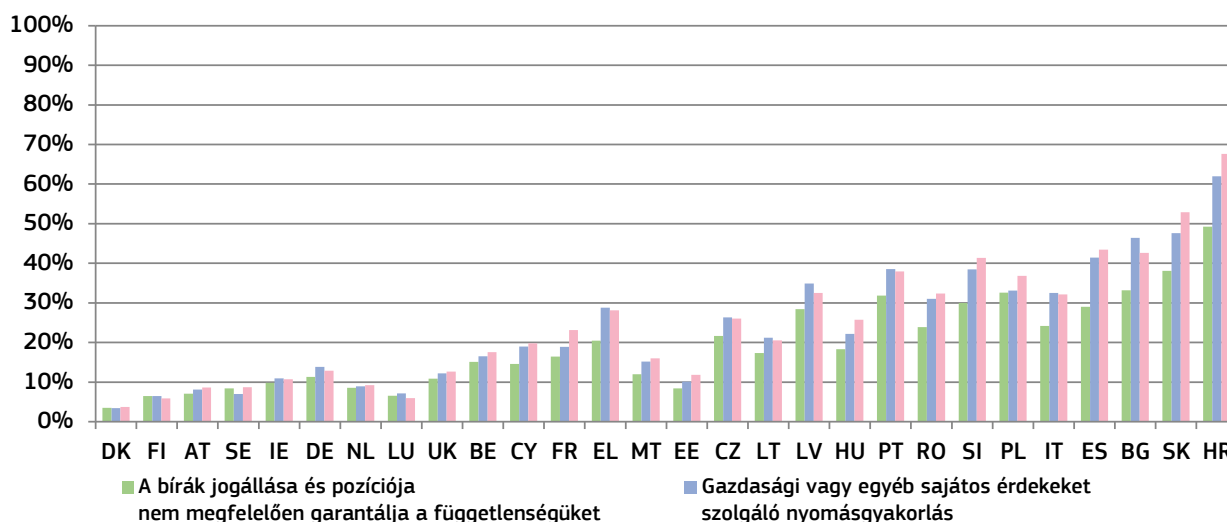
¹⁰⁶ See <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=HU>.

¹⁰⁷ 2019. január 9. és 11. között végzett, FL474 sz. Eurobarométer felmérés. A következő kérdésre adott válaszok: „Ismeretei szerint miként értékelné az igazságszolgáltatási rendszert (az Ön országában) a bíróságok és bírák függetlensége szempontjából? Ön szerint nagyon jó, meglehetősen jó, meglehetősen rossz vagy nagyon rossz?”, lásd: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en.

százalékos aránnyal rendelkeztek, azon válaszadók százalékos aránya alapján állítottuk sorrendbe őket, akik azt állították, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon rossz.

Az 48. ábra azokat a főbb okokat mutatja be, amelyeket a válaszadók a bíróságok és a bírák függetlenségének érzékelt hiánya kapcsán megjelöltek. Azok a lakossági válaszadók, akik az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségét „meglehetősen rossznak” vagy „nagyon rossznak” értékelték, három ok közül választhattak az értékelés magyarázataként. A tagállamok azonos sorrendben szerepelnek, mint az 47. ábrán.

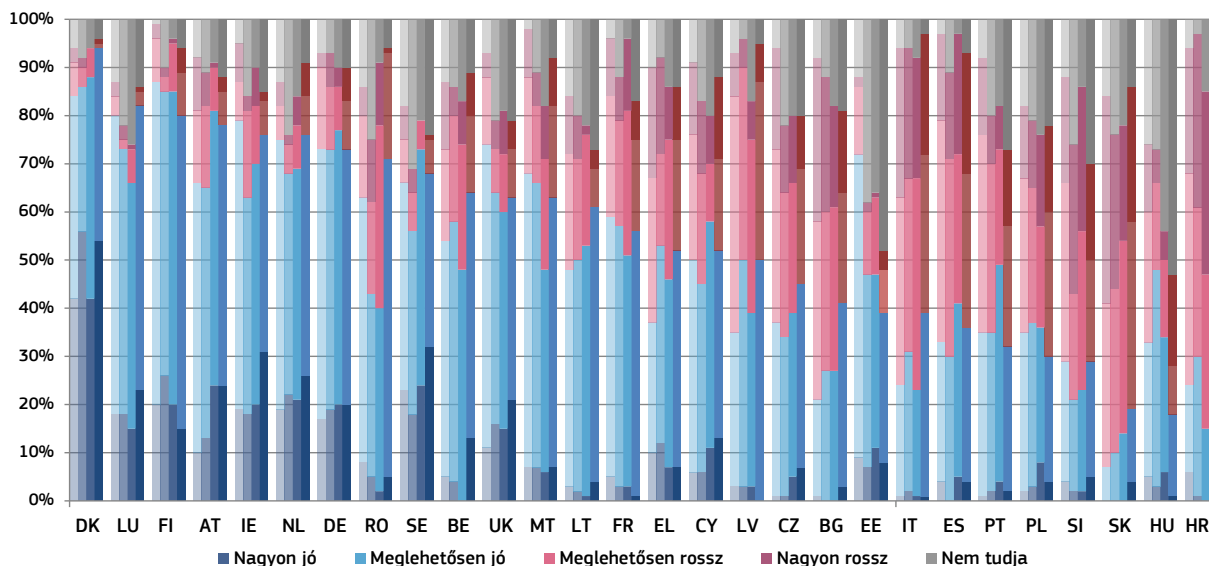
48 ábra: A függetlenség nyilvánosság által érzékelt hiányának fő okai (valamennyi válaszadó aránya — a magasabb érték több befolyást jelent) (forrás: Eurobarométer ⁽¹⁰⁸⁾)

49 ábra: A bíróságok és a bírák cégek által érzékelt függetlensége (*) (forrás: Eurobarométer ⁽¹⁰⁹⁾) — világos színek: 2016, 2017 és 2018, sötét színek: 2019)

¹⁰⁸ FL474 sz. Eurobarométer felmérés; a következő kérdésre adott válaszok: „Az alábbi okok milyen mértékig magyarázzák (az Ön országában) az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségére adott értékelését: nagyon, némileg, nem igazán, egyáltalán nem?”.

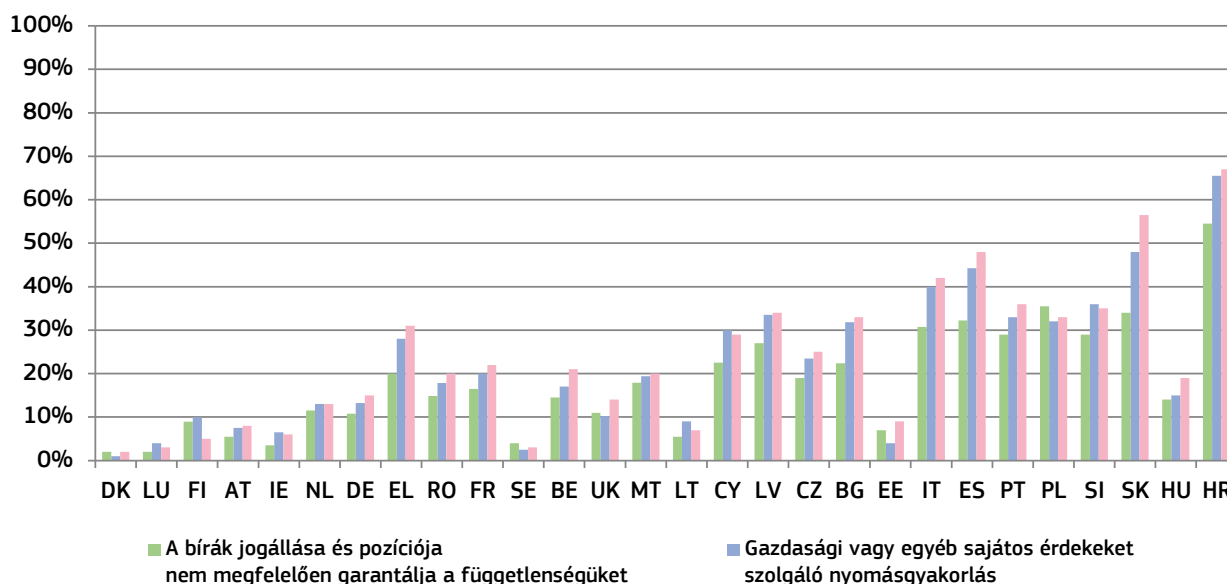
¹⁰⁹ 2019. január 7. és január 16. között végzett, FL475 sz. Eurobarométer felmérés. A következő kérdésre adott válaszok: „Ismeretei szerint miként értékelné az igazságszolgáltatási rendszert (az Ön országában) a bíróságok és bírák függetlensége szempontjából? Ön szerint nagyon jó, meglehetősen jó, meglehetősen rossz vagy nagyon rossz?”, lásd: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en.

(*) A tagállamokat először azon válaszadók százalékos aránya alapján állítottuk sorrendbe, akik azt állították, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon jó vagy meglehetősen jó (összesített jó); ha egyes tagállamok az összesített jó vélemény tekintetében azonos százalékos aránnyal rendelkeztek, azon válaszadók százalékos aránya alapján állítottuk sorrendbe őket, akik azt állították, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége meglehetősen rossz vagy nagyon rossz (összesített rossz); ha egyes tagállamok az összesített jó és az összesített rossz vélemény tekintetében azonos százalékos aránnyal rendelkeztek, azon válaszadók százalékos aránya alapján állítottuk sorrendbe őket, akik azt állították, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon jó; ha egyes tagállamok az összesített jó és az összesített rossz, valamint a nagyon jó vélemény tekintetében azonos százalékos aránnyal rendelkeztek, azon válaszadók százalékos aránya alapján állítottuk sorrendbe őket, akik azt állították, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon rossz.

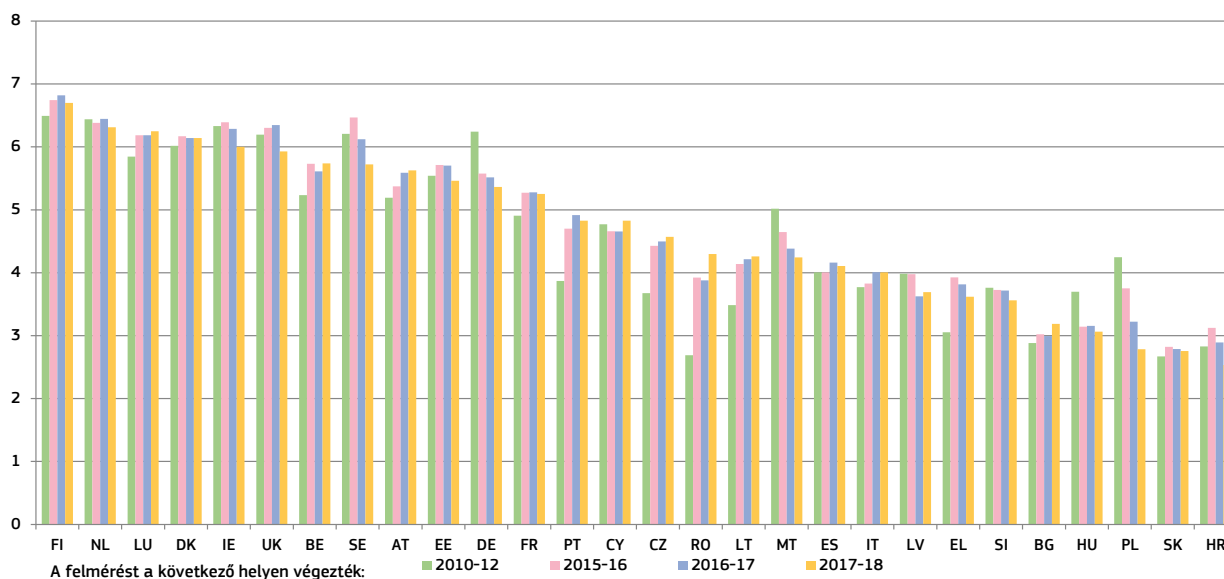
Az 50. ábra azokat a főbb okokat mutatja be, amelyeket a válaszadók a bíróságok és a bírák függetlenségének érzékelt hiánya kapcsán megjelöltek. Azon válaszadó cégek, akik az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségét „meglehetősen rossznak” vagy „nagyon rossznak” értékelték, három ok közül választhattak az értékelés magyarázataként. A tagállamok azonos sorrendben szerepelnek, mint az 49. ábrán.

50 ábra: A függetlenség cégek által érzékelt hiányának fő okai (valamennyi válaszadó aránya — a magasabb érték több befolyást jelent) (forrás: Eurobarométer ⁽¹¹⁰⁾)

¹¹⁰ FL475 sz. Eurobarométer felmérés; a következő kérdésre adott válaszok: „Az alábbi okok milyen mértékig magyarázzák (az Ön országában) az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségére adott értékelését: nagyon, némileg, nem igazán, egyáltalán nem?”.

51 ábra: Világgazdasági Fórum: az igazságszolgáltatás vállalkozások által érzékelt függetlensége (érzékelés — a magasabb érték kedvezőbb megítélést jelez) (forrás: Világgazdasági Fórum ⁽¹¹¹⁾)

3.3.2. Strukturális függetlenség

A strukturális függetlenség garanciái szabályokat igényelnek – különösen ami a fórum összetételét, a kinevezést, a megbízatás időtartamát, valamint az elfogultsági okokat, a kizárási okokat, és a tagok elmozdítását illeti –, amelyek az e bíróság illetékessége alá tartozó személyek számára biztosítják minden jogos kétség eloszlátását az említett bíróság külső tényezőkkel szembeni befolyásolhatatlansága, valamint az ütköző érdekekre vonatkozó semlegessége tekintetében ⁽¹¹²⁾.

Európai normákat dolgoztak ki, különösen az Európa Tanács által, például az *Európa Tanács 2010. évi, a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről szóló ajánlásában* ⁽¹¹³⁾. Az

¹¹¹ A Világgazdasági Fórum mutatója a felmérésben szereplő következő kérdésre adott válaszokon alapul: „Az Ön országában mennyire független az igazságszolgáltatás a kormányzatnak, az egyéneknek vagy cégeknek a befolyásától? [1 = egyáltalán nem független; 7 = teljesen független]”. A felmérésre valamennyi érintett tagállamban a főbb gazdasági ágazatokat (mezőgazdaság, feldolgozóipar, nem feldolgozóipar és szolgáltatások) képviselő vállalkozások reprezentatív mintája válaszolt. A felmérés elvégzésére különböző formákban került sor, beleértve a személyes vagy telefonos interjúkat a cégvezetőkkel, a postán eljuttatott formanyomtatványokat, illetve az online felméréseket. Lásd: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018>

¹¹² Lásd az Európai Unió Bírósága 2018. július 25-i ítéletét, *LM*, C-216/18 PPU., ECLI:EU:C:2018:586., 66. pont. Lásd még a CM/Rec(2010)12. számú, a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről szóló (az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2010. november 17-én elfogadott) ajánlás 46. és 47. pontját, és indokolását, amely úgy rendelkezik, hogy a bírák kiválasztására és előmenetelére vonatkozó döntéseket hozó hatóságnak függetlennek kell lennie a végrehajtó és a törvényhozói hatalmi ágától. Függetlenségének szavatolása érdekében a hatóság tagjainak legalább felét a bírói kar által választott bírácoknak kell kitennie. Amennyiben azonban az alkotmányos vagy egyéb jogi rendelkezések előírják, hogy az államfő, a kormány vagy a törvényhozói hatalmi ág a bírák kiválasztására és előmenetelére vonatkozó határozatokat hoz, egy független és hatáskörrel rendelkező, jelentős részben a bírói kar tagjaiból álló (a IV. fejezetben foglalt, az igazságszolgáltatási tanácsokra vonatkozó szabályok sérelme nélkül) hatóságot fel kell hatalmazni, hogy olyan ajánlásokat vagy véleményeket fogalmazhasson meg, amelyeket a kinevezésre jogosult illetékes hatóság a gyakorlatban követ.

¹¹³ Lásd az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2010. november 17-én elfogadott CM/Rec(2010)12. számú, a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről szóló ajánlást és annak indokolását (a továbbiakban: a CM/Rec(2010)12. számú ajánlás).

eredménytábla több mutatót ismertet arra vonatkozóan, hogyan szervezték meg az igazságszolgáltatási rendszereket annak érdekében, hogy megvédjék az igazságszolgáltatás függetlenségét:

Az eredménytábla e kiadása első alkalommal tartalmaz a bírakkal kapcsolatos fegyelmi eljárásokban érintett szervekre és hatóságokra vonatkozó mutatókat (52. és 53. ábra), valamint a tavalyi évhez hasonlóan bemutat egy, az igazságszolgáltatási tanácsok bíró tagjainak kinevezésére vonatkozó mutatót (54. ábra) ⁽¹¹⁴⁾. A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla kibővíti az arra vonatkozó áttekintését, hogy miként irányítják és szervezik meg az ügyészségeket a tagállamokban (55., 56. és 57. ábra) ⁽¹¹⁵⁾. Az ábrák a 2018 decemberében hatályos nemzeti kereteket mutatják be.

Az eredménytáblában ismertetett adatok nem nyújtanak értékelést vagy mennyiségi adatokat a biztosítékok hatékonyságáról. Nem céljuk, hogy tükrözzék a biztosítékok összetettségét és részleteit. Önmagában a több biztosíték rendelkezésre állása nem biztosítja az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságát. Azt is meg kell jegyezni, hogy a bírói karon belül az integritás ösztönzése és a korrupció megelőzése érdekében végrehajtott politikák és alkalmazott gyakorlatok szintén alapvető fontosságúak a bírói függetlenség biztosításához. Végső soron a bírói függetlenség hatékony védelme megköveteli a feddhetetlenség és pártatlanság olyan kultúráját, amelynek értékeit egyfelől valamennyi bíró magának érzi, másfelől pedig a szélesebb társadalom is tiszteletben tart.

---

¹¹⁴ Az ábrák a Bizottság által az ENCJ-vel szoros együttműködésben kidolgozott, naprakésszé tett kérdőívekre adott válaszokon alapulnak. Azon tagállamok esetében, ahol nem működnek igazságszolgáltatási tanácsok vagy nem tagjai az ENCJ-nek vagy ENJC tagságukat felfüggesztették (CZ, DE, EE, CY, LU, AT és FI), az Európai Unió Legfelsőbb Bíróságai Elnökeinek Hálózata működött közre a naprakésszé tett kérdőív válaszainak megszerzésében.

¹¹⁵ Az ábrák a Bizottság által a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoporttal szoros együttműködésben készített, frissített kérdőívre adott válaszokon alapulnak.

A bírakkal kapcsolatos fegyelmi eljárások a legérzékenyebb helyzetek közé tartoznak az igazságszolgáltatás függetlensége tekintetében. Az Európai Unió Bírósága szerint „a bírói függetlenség követelménye azt is feltételezi, hogy az ítélethozatal feladatával megbízott személyekre vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer tartalmazza az ahhoz szükséges garanciákat, hogy elkerülhető legyen annak veszélye, hogy ezt a rendszert a bírósági határozatok tartalmának politikai felülvizsgálatát szolgáló rendszerként alkalmazzák.”⁽¹¹⁶⁾ A Bíróság által azonosított, az igazságszolgáltatás függetlenségének megőrzéséhez elengedhetetlen alapvető garanciák közé tartoznak azok a szabályok, amelyek meghatározzák a fegyelmi vétségnek minősülő magatartásokat és a konkrétan alkalmazandó szankciókat, illetve azok a szabályok amelyek egy független fórum olyan eljárását írják elő, amely maradéktalanul biztosítja a Charta 47. és 48. cikkében rögzített jogokat, különösen a védelemhez való jogot, és azok a szabályok amelyek biztosítják a fegyelmi testület határozatainak bíróság előtti megtámadhatóságát⁽¹¹⁷⁾. A Bíróság kimondta, hogy „az EUMSZ 267. cikk a lehető legszélesebb lehetőséget biztosítja a nemzeti bíróságok számára arra, hogy a Bírósághoz forduljanak, (...) az eljárás bármely által(uk) megfelelőnek tartott pillanatában”⁽¹¹⁸⁾. A Bíróság hozzáfűzte, hogy az e mérlegelési jogkört a fegyelmi szankciók elkerülése érdekében gátoló bármely nemzeti szabály „sérti a nemzeti bíróságok EUMSZ 267. cikkben elismert jogkörét, következésképpen pedig az előzetes döntéshozatali mechanizmussal a Bíróság és a nemzeti bíróságok között létesített együttműködés hatékonyságát.”⁽¹¹⁹⁾. A Bíróság később megállapította, hogy „a bírói függetlenség lényegi biztosítékát alkotja az is hogy, ne legyenek kitéve fegyelmi szankcióknak (...) az előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság elé terjesztése” miatt⁽¹²⁰⁾.

Az Európa Tanács standardjai szerint bírakkal szemben akkor folytathatók fegyelmi eljárások, ha azok nem hatékony és megfelelő módon látják el feladataikat⁽¹²¹⁾. A jog értelmezése, a tények értékelése vagy a bizonyítékok mérlegelése – amit a bírák az ügyek eldöntése érdekében végeznek – nem eredményezhet polgári jogi vagy fegyelmi felelősséget, kivéve rosszhiszeműség vagy súlyos gondatlanság esetén⁽¹²²⁾. Továbbá a fegyelmi eljárást független hatóságnak kell lefolytatnia, amely a tisztességes eljárás valamennyi garanciájával rendelkező bíróságként jár el. A fegyelmi eljárás alá vont bírónak jogosultnak kell lennie a határozat és a szankció megtámadására. A fegyelmi szankcióknak arányosoknak kell lenniük⁽¹²³⁾.

Az 52. ábra áttekintést nyújt azokról a hatóságokról, amelyek a rendes bírókat érintő fegyelmi szankciókról döntenek. Ezek lehetnek a) általános független hatóságok, például bíróságok (Legfelsőbb bíróság, Közigazgatási Bíróság vagy bírósági elnök), vagy igazságszolgáltatási tanácsok, vagy b) egyéb hatóságok, amelyek tagjait az Igazságszolgáltatási Tanács, bírák vagy a végrehajtó szerv nevezi ki a bírakkal szembeni fegyelmi eljárásokban való döntéshozatal céljából.

¹¹⁶ Lásd az Európai Unió Bírósága 2018. július 25-i ítéletét, *LM*, C-216/18 PPU., ECLI:EU:C:2018:586., 67. pont.

¹¹⁷ Lásd az Európai Unió Bírósága 2018. július 25-i ítéletét, *LM*, C-216/18 PPU., ECLI:EU:C:2018:586., 67. pont.

¹¹⁸ Lásd az Európai Unió Bírósága 2016. július 5-i ítéletét, *Ognyanov*, C-614/14., EECLI:EU:C:2016:514., 17. pont.

¹¹⁹ Lásd az Európai Unió Bírósága 2016. július 5-i ítéletét, *Ognyanov*, C-614/14., EECLI:EU:C:2016:514., 25. pont.

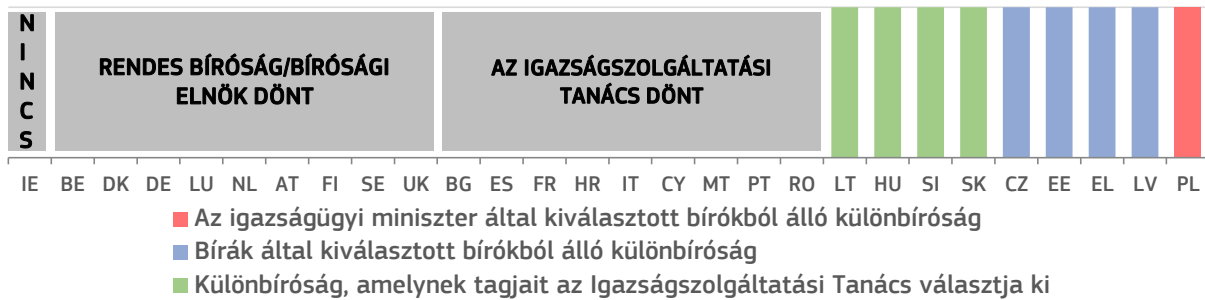
¹²⁰ Lásd az Európai Unió Bírósága 2019. február 12-i ítéletét, *RH*, C-8/19., ECLI:EU:C:2019:110., 47. pont.

¹²¹ A CM/Rec(2010)12. számú ajánlás 69. pontja.

¹²² A CM/Rec(2010)12. számú ajánlás 66. pontja.

¹²³ A CM/Rec(2010)12. számú ajánlás 69. pontja.

52 ábra: A bírakkal szembeni fegyelmi szankciókról döntő hatóság (*) ⁽¹²⁴⁾

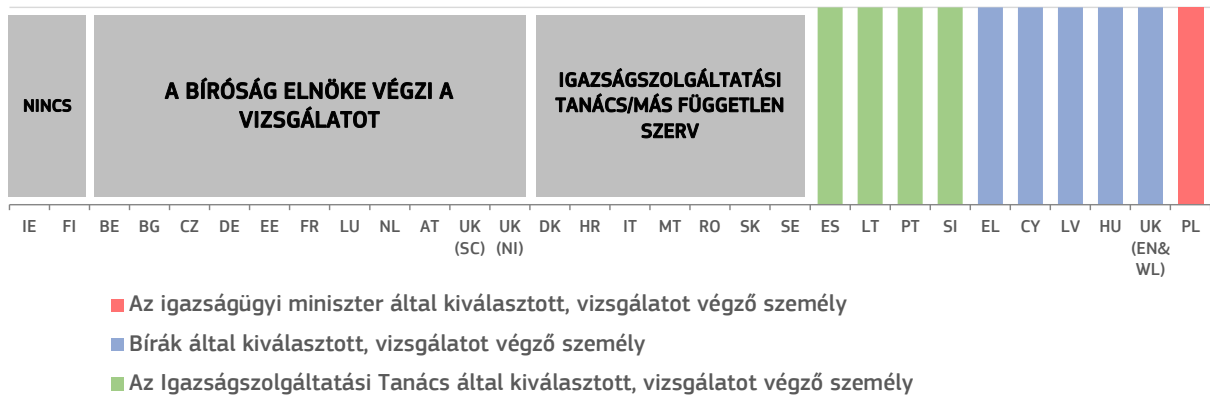
(*) **BG:** A tanács elnöke enyhébb fegyelmi szankciókat szabhat ki. **CZ:** A fegyelmi ügyeket a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság fegyelmi tanácsai vizsgálják. A tagokra a tanács elnöke tesz javaslatot a bírák névsora alapján, és sorshúzással kerülnek kiválasztásra. **DK:** A vádemelési és felülvizsgálati bíróság hoz döntést, amelynek tagjaira több szereplő (igazságszolgáltatás, ügyvédi iroda és állami szervezet) tesz javaslatot, és e tagokat az igazságügyi miniszter nevezi ki az igazságügyi kinevezésekkel foglalkozó tanács (független szerv) ajánlása alapján. **DE:** A rendes bíróságok rendkívüli kamarái, a szolgálati bíróságok („Dienstgerichte der Länder” a szövetségi tartományi bírák tekintetében, és „Dienstgericht des Bundes” a szövetségi bírák esetében) alkalmazhatnak fegyelmi intézkedéseket a hivatalos fegyelmi eljárásokban (a német igazságszolgáltatási törvény 63. szakasza). E tanácsok tagjai egy adott bíróság (regionális felsőbb bíróság vagy regionális bíróság vagy szövetségi bíróság) bírái („Präsidium”) nevezik ki. A bíróság elnöke vagy az igazságügyi minisztérium (mind tartományi, mind szövetségi szinten) hozhat kevésbé szigorú fegyelmi intézkedéseket – például a megrovást – fegyelmi ítélet keretében (a német igazságszolgáltatási törvény 64. szakasza). **EE:** a fegyelmi ügyeket a Legfelsőbb Bíróság és az észt bírák közgyűlése által kinevezett bírói fegyelmi tanács vizsgálja. **IE:** A bírák nem tartoznak fegyelmi szerv vagy fegyelmi szabályozás hatálya alá, eltekintve az Alkotmányon alapuló azon eljárástól, amely szerint megállapított hivatali kötelességszegés vagy cselekvőképtelenség esetén a bíró felmenthető hivatalából a parlament (az Oireachtas) mindkét háza által elfogadott, a bíró felmentését kezdeményező állásfoglalások alapján. **EL:** A fegyelmi jogkörzt első- és másodfokon a sorsolással kiválasztott magasabb beosztású rendes bírókból álló tanácsok gyakorolják. A magas beosztású bírók feletti fegyelmi jogkörzt a Legfelsőbb Fegyelmi Tanács gyakorolja. **LV:** A fegyelmi ügyeket az Igazságügyi Fegyelmi Bizottság vizsgálja, amelynek tagjait a bírák közgyűlése nevezi ki. **ES:** A kisebb fegyelmi vétségekkel kapcsolatos fegyelmi határozatokat a fegyelmi eljárás alá vont bírót foglalkoztató bíróság székhelye szerinti kerületi bíróság (Felső Bíróság, Nemzeti Bíróság és Legfelsőbb Bíróság) irányító kamarája hozza meg. **LT:** Első fokon az Igazságügyi Becsületbíróság határoz, amelynek tagjait és elnökét az Igazságszolgáltatási Tanács határozatában jelölik meg. A Becsületbíróság az Igazságszolgáltatási Tanács által kiválasztott és kinevezett hat bíróból és a köztársasági elnök által kinevezett két tagból, valamint a Seimas elnöke által kinevezett két tagból áll. Másodfokon a Legfelsőbb Bíróság határoz. **HU:** A fegyelmi ügyeket az Országos Bírói Tanács által kinevezett szolgálati bíróság vizsgálja. **MT:** Az igazságszolgáltatási igazgatással foglalkozó bizottság határoz. **PL:** Az igazságügyi miniszter választja ki a fegyelmi bírakat a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanáccsal folytatott nem kötelező érvényű konzultációt követően. **SI:** A fegyelmi bíróságot az Igazságszolgáltatási Tanács nevezi ki a saját tagjai közül, és a Legfelsőbb Bíróság által javasolt bírák közül. **SK:** A fegyelmi kamarákat az Igazságszolgáltatási Tanács nevezi ki. A Legfelsőbb Bíróság elnöke és alelnöke ellen fegyelmi eljárás esetén az Alkotmánybíróság illetékes. **SE:** Egy állandó bíró csak akkor menthető fel tisztségéből, ha súlyos bűncselekményt követett el, vagy ismételten elhanyagolta feladatait, és ezáltal nyilvánvalóan alkalmatlanná vált a tisztség betöltésére. Abban az esetben, ha a bíró felmentéséről szóló határozatot bíróságtól eltérő bíróság hozta (a gyakorlatban a nemzeti fegyelmi tanács), az érintett bíró kérheti az említett határozat bírósági felülvizsgálatát. **UK (EN&WL):** A főbíró jogosult arra, hogy a lordkancellár egyetértésével hivatalos tanácsot, hivatalos figyelmeztetést vagy megrovást adjon valamely bírónak, vagy bizonyos körülmények között felfüggeszesse őt a hivatalából. **UK (NI):** Fegyelmi ügyekben a főbíró és a bírói kinevezésekkel foglalkozó ombudsman határoz.

Az 53. ábra áttekintést nyújt a bírakkal kapcsolatos fegyelmi eljárások során hivatalos vizsgálatot végző vizsgálati szervekről. Nem vonatkozik azon előzetes vizsgálatokra, amelyek annak eldöntésére irányulnak, hogy indítanak-e hivatalos fegyelmi eljárást vagy sem. A vizsgálati szakasz a fegyelmi eljárások különösen érzékeny lépése, amely befolyásolhatja a bírói függetlenséget. A vizsgálati hatáskört a) általános független hatóságok, például bírósági elnökök vagy igazságszolgáltatási tanácsok, vagy b) egyéb vizsgálatot végző személyek gyakorolhatják, akiket – az Igazságszolgáltatási Tanács, bírák vagy más hatóságok – kifejezetten a bírakkal kapcsolatos fegyelmi eljárások lefolytatása céljából neveznek ki.

53 ábra: A bírakkal kapcsolatos hivatalos fegyelmi eljárásokért felelős, vizsgálatot végző személyek (*) ⁽¹²⁵⁾

¹²⁴ A Bizottság által az ENCJ-vel szoros együttműködésben kidolgozott, naprakésszé tett kérdőív segítségével gyűjtött adatok. Azon tagállamok esetében, ahol nem működnek igazságszolgáltatási tanácsok vagy nem tagjai az ENCJ-nek vagy ENJC tagságukat felfüggesztették, az NPSC működött közre a naprakésszé tett kérdőív válaszainak megszerzésében.

(*) **BG:** Az érintett bíróság igazgatási vezetője vagy a bolgár Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács bírói kollégiuma végzi a vizsgálatot. **CZ:** A fegyelmi eljárás megindítására irányuló indítvány előkészítése érdekében az igazságügyi miniszter is végezhet előzetes vizsgálatot, rendszerint egyeztetve az érintett bírót foglalkoztató bíróság elnökével. **DK:** Az ügyészség igazgatója végzi a vizsgálatot. **DE:** Nincs hivatalos előzetes vizsgálati szakasz. A kevésbé szigorú fegyelmi intézkedésekre, például megrovásra vonatkozó fegyelmi végzéseknél a bíróság elnöke és a legmagasabb szintű szolgálati hatóság (általában az igazságügyi minisztérium tartományi és szövetségi szinten egyaránt) értékeli a tényeket. A legmagasabb szintű szolgálati hatóság dönt arról, hogy megindítja-e a bíróság előtti fegyelmi eljárást. Ezt követően a bíróság végez hivatalos vizsgálatokat. **EE:** Az adott bíróság elnöke vagy az igazságügyi biztos (ombudsman) folytathat vizsgálatot. **IE:** A bírák nem tartoznak fegyelmi szerv vagy fegyelmi szabályozás hatálya alá, eltekintve az Alkotmányon alapuló azon eljárástól, amely értelmében megállapított hivatali kötelességesség vagy cselekvőképzetlenség esetén a bíró a parlament (az Oireachtas) mindkét háza által elfogadott, a bíró felmentését kezdeményező állásfoglalások alapján felmenthető a hivatalából. **EL:** Polgári és büntetőbírók: A bírák közül sorsolással választott igazságszolgáltatási ellenőrző szerv. Közigazgatási bíróságok: A vizsgálatot végző személyt sorsolással választják ki az Államtanács tagjai közül. **ES:** A fegyelmi eljárást előkészítő személyt az Általános Igazságszolgáltatási Tanács nevezi ki; az előkészítő személyt a Legfelsőbb Bíróság és a bíróságok több mint 25 év jogi tapasztalattal rendelkező bírái közül választják ki. E személy azonban megbízatása alatt kizárólag az előkészítő feladatait látja el. **IT:** A Legfelsőbb Bíróság melletti főügyész (aki az Igazságszolgáltatási Tanács tagja) jogosult a vizsgálat lefolytatására. **CY:** A Legfelsőbb Bíróság által kinevezett vizsgálóbíró végzi a vizsgálatot. **LV:** Az Igazságügyi Fegyelmi Bizottság végzi a vizsgálatot. **HU:** A szolgálati bíróság (fegyelmi bíróság) által kinevezett fegyelmi biztos végzi a vizsgálatot. **LT:** Az igazságügyi etikai és fegyelmi bizottság végzi a vizsgálatot, amelynek tagjait és (az Igazságszolgáltatási Tanács által választott) elnökét az Igazságszolgáltatási Tanács határozatában jelölik meg, és az Igazságszolgáltatási Tanács által kinevezett négy bíróból, a köztársasági elnök által kinevezett két tagból, valamint a Seimas elnöke által kinevezett egy tagból áll. Az igazságügyi etikai és fegyelmi bizottság elnöke jogosult arra, hogy a vizsgálat lefolytatása és a vizsgálati eredmények előterjesztésének feladatát átruhazza a bírót alkalmazó bíróság elnökére vagy a felsőbb bíróság elnökére. **MT:** Az igazságszolgáltatási igazgatással foglalkozó bizottság végzi a vizsgálatot. **NL:** A legfőbb ügyész végzi a vizsgálatot. **PL:** Az igazságügyi miniszter kinevezi a rendes bírósági bírákkal foglalkozó fegyelmi tisztviselőt és két helyettesét (ezután ők is kinevezhetik saját helyetteseiket a bírák által javasolt jelöltek közül, saját választásuk szerint helyetteseket azonban csak néhány esetben nevezhetnek ki) a vizsgálat elvégzése céljából. Az igazságügyi miniszter bármely folyamatban lévő vizsgálat lefolytatását átveheti az igazságügyi miniszter eseti fegyelmi tisztviselőjének kinevezésével. **PT:** Az Igazságszolgáltatási Tanács igazságszolgáltatási ellenőrző szervet jelöl ki, és az folytatja le a vizsgálatot. **RO:** Az igazságszolgáltatási ellenőrző szerv végzi a vizsgálatot. **SI:** Az Igazságszolgáltatási Tanács a vizsgálat lefolytatása céljából fegyelmi ügyészt nevez ki a Legfelsőbb Bíróság által javasolt jelöltek közül. **SK:** Az Igazságszolgáltatási Tanács által kijelölt fegyelmi kamara folytatja le a vizsgálatot. **SE:** Súlyos szakmai mulasztás esetén a parlamenti ombudsman és az igazságügyi biztos jár el ügyésként. **UK (EN&WL):** Az ügy jellegetől és a fegyelmi eljárás adott szakaszától függően különböző hatóságok vizsgálják a panaszokat a fegyelmi eljárás különböző szakaszaiban: első fokon a Bírói Magatartást Vizsgáló Hivatal vizsgálja az iratokat; a főbíró által kinevezett bírák általában kizárólag az iratok alapján hoznak határozatot, de mérlegelésük alapján meghallgathatják a feleket; a főbíró és a lordkancellár által kiválasztott fegyelmi kamarák általában az iratokat vizsgálják, és személyesen a panasz benyújtójától vesznek fel bizonyítékot; továbbá a főbíró által kiválasztott vizsgálóbírók általában meghallgatják a panasz benyújtóját és más feleket is meghallgathatnak. Meg kell jegyezni, hogy nem minden panasz esetében kerül sor minden említett szakaszra. **UK (NI):** Észak-Írország főbírója.

– Az igazságszolgáltatási tanácsok bíró tagjainak kinevezésére vonatkozó biztosítékok –

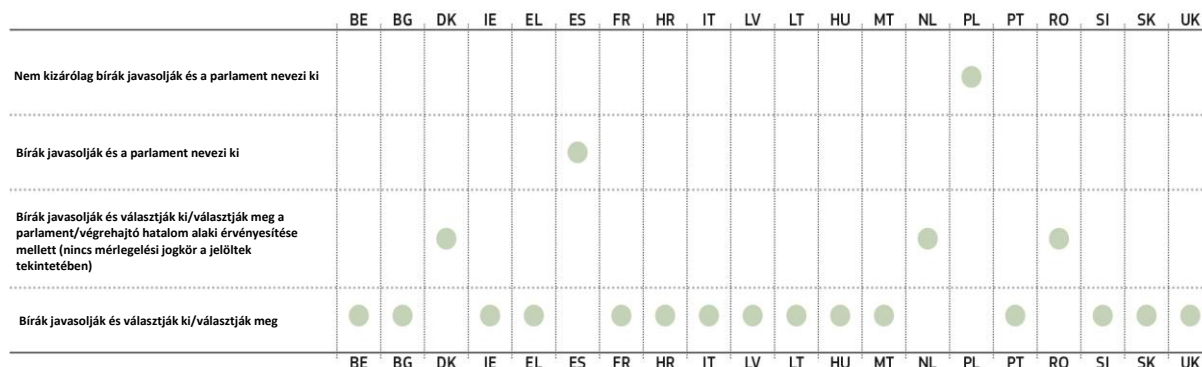
Az igazságszolgáltatási tanácsok az igazságszolgáltatás függetlenségét biztosító alapvető fontosságú szervek. A tagállamoktól függ, hogy igazságszolgáltatási rendszerüket miként szervezik meg, ideértve azt a döntést is, hogy igazságszolgáltatási tanács ennek részét képezi-e. Ugyanakkor széles körben elfogadott európai normák – különösen a CM/Rec(2010)12. számú ajánlás – ajánlják, hogy „a[z igazságszolgáltatási tanácsok] tagjainak legalább felét olyan

¹²⁵ A Bizottság által az ENCJ-vel szoros együttműködésben kidolgozott, naprakésszé tett kérdőív segítségével gyűjtött adatok. Azon tagállamok esetében, ahol nem működnek igazságszolgáltatási tanácsok vagy nem tagjai az ENCJ-nek vagy ENJC tagságukat felfüggesztették, az NPSC működött közre a naprakésszé tett kérdőív válaszainak megszerzésében.

bíráknak kell alkotniuk, akiket a szakma képviselői választottak ki a bíróságok minden szintjéről, tiszteletben tartva a bírói karon belüli sokszínűséget”⁽¹²⁶⁾. Az alábbi ábra azt mutatja be, hogy a bírói kar részt vesz-e az igazságszolgáltatási tanácsok bíró tagjainak kinevezésében.

54 ábra: Az igazságszolgáltatási tanácsok bíró tagjainak kinevezése: a bírói kar szerepe (*)
(¹²⁷)

(*) Az ábra a tagállamokat földrajzi neveik saját nyelvi elnevezésén alapuló betűrendben tünteti fel. Az ábra a 2017 decemberében hatályos nemzeti kereteket mutatja be. **DK:** a tanács bíró tagjait bírák választják ki. Hivatalosan minden tagot az igazságügyi miniszter nevez ki. **EL:** a bíró tagokat sorshúzással választják ki. **ES:** a bíró tagokat a tanács továbbítja a parlamentnek azon jelöltek listáját, akik megkapták a bírói szövetség vagy 25 bíró támogatását. **NL:** a bíró tagokat a bírói kar választja ki, és a tanács javaslatára kerülnek kinevezésre, többek között egy (többségében bírákból és bírósági alkalmazottakból álló) kiválasztási bizottság javaslata alapján. A tanács valamennyi tagját hivatalosan királyi rendelettel nevezik ki. Ez a közigazgatási aktus nem hagy mérlegelési jogkört a végrehajtó hatalom számára. **PL:** A bíró tagjelöltekre legalább 2 000 polgár vagy 25 bíró csoportja tehet javaslatot. A jelöltek közül a képviselőcsoportok legfeljebb kilenc jelöltet választanak, akik közül a parlament alsóházának (Szejm) egy bizottsága összeállítja a 15 jelölt végleges listáját, akiket a Szejm nevez ki. **RO:** A bíró tagok kampányát és választását a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsa szervezi. Amint megerősítést nyer a választott bíró tagok végleges listája, a szenátus azt egyben hagyja jóvá. A szenátus csak abban az esetben tagadhatja meg a lista jóváhagyását, ha a tanács tagjainak megválasztására vonatkozó eljárást megsértették, és csak akkor, ha a jogsértés befolyásolta a választás eredményét. A szenátus nem gyakorolhat mérlegelési jogkört a jelöltek vonatkozásában. **UK:** a bíró tagokat bírák választják ki.

– Az EU-n belüli nemzeti ügyészségek működésével kapcsolatos biztosítékok –

Az ügyészség fontos szerepet játszik a büntető igazságszolgáltatási rendszerben, valamint a büntetőügyekben folytatott együttműködés terén. A nemzeti ügyészség megfelelő működése igen fontos tényező a pénzmosás és a korrupció elleni küzdelem szempontjából. A Bíróságnak az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározattal összefüggésben kialakított ítélkezési gyakorlata szerint⁽¹²⁸⁾ az ügyészség az adott tagállam büntető igazságszolgáltatásában részt vevő igazságügyi hatóságnak tekinthető, amennyiben a hatalmi ágak elválasztása jogállamiság működésére jellemző elvének megfelelően meg lehet különböztetni a végrehajtó hatalomtól⁽¹²⁹⁾.

¹²⁶ A CM/Rec(2010)12. számú ajánlás 27. szakasza; lásd még az Európa Tanács 2016. évi akcióterve C. pontjának ii. alpontját; Az Európai Bírák Konzultatív Tanácsának (CCJE)10.sz. véleménye (2007) az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a társadalom szolgálatában álló igazságszolgáltatási tanácsról, 27. pont; továbbá ENCJ, *Az igazságszolgáltatási tanácsokról szóló 2010–11. évi jelentés*, 2.3. pont.

¹²⁷ A Bizottság által az ENCJ-vel szoros együttműködésben kidolgozott, naprakésszé tett kérdőív segítségével gyűjtött adatok.

¹²⁸ HL L 190., 2002.7.18., 1. o.

¹²⁹ Az Európai Unió Bíróságának 2016. november 10-i ítélete, *Openbaar Ministerie kontra Ruslanas Kovalkovas*, C-477/16 PPU. sz. ügy, 34. és 36. pont, ECLI:EU:C:2016:861; 2016. november 10-i ítélet, *Openbaar Ministerie kontra Ruslanas Kovalkovas*, C-453/16 PPU., ECLI:EU:C:2016:860, 32. és 34. pont. Lásd még az Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) által elfogadott, az ügyészek függetlenségéről, elszámoltathatóságáról és etikájáról szóló 13. sz. vélemény (2018) xii. ajánlását.

A nemzeti ügyészségek megszervezése Unió-szerte eltérő, és nincs egységes modell valamennyi tagállam számára. Ugyanakkor széles körben elterjedt az a tendencia, hogy függetlenebb ügyészséget létesítsenek, nem pedig a végrehajtó hatalomnak alárendelt vagy ahhoz kapcsolódó szervezetet (¹³⁰). A nemzeti ügyészségekre vonatkozó irányítási hatáskörök, valamint az ügyészek kinevezésére és felmentésére irányuló eljárások befolyásolhatják az ügyészség függetlenségének mértékét. A nemzeti igazságszolgáltatási rendszer modelljétől vagy az annak alapjait jelentő jogi hagyománytól függetlenül az európai normák megkövetelik, hogy a tagállamok hatékony intézkedéseket hozzanak annak biztosítására, hogy az ügyészek megfelelő jogi és szervezeti feltételek mellett (¹³¹), indokolatlan beavatkozás nélkül (¹³²) képesek legyenek ellátni szakmai kötelességeiket és feladataikat. Különösen, ha a kormány általános jellegű utasítást ad – például a bünyügyi szakpolitikával kapcsolatban –, az ilyen utasításokat írásban kell megadni és megfelelő módon közzé kell tenni (¹³³). Amennyiben a kormány hatáskörrel rendelkezik arra, hogy egy konkrét ügyben vádemelésre utasítást adjon, az ilyen utasításokat megfelelő garanciák mellett kell kiadni (¹³⁴). Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága 2000. évi ajánlása értelmében a büntetőeljárás megszüntetésére vonatkozó utasítást meg kell tiltani (¹³⁵). Az érdekelt felek (köztük a sértettek) számára lehetővé kell tenni, hogy megtámadhassák a büntetőeljárást megszüntető ügyészi határozatot (¹³⁶).

Az 55. ábra áttekintést nyújt a nemzeti ügyészségekre vonatkozó fő irányítási hatáskörök különböző hatóságok közötti megoszlásáról. Az ábra azt mutatja be, hogy melyik hatóság, a legfőbb ügyész; az Igazságszolgáltatási Tanács/Ügyészi Tanács; igazságügyi miniszter/kormány/elnök; vagy a parlament rendelkezik a következő irányítási hatáskörökkel:

- 1) általános iránymutatás kiadása az ügyészségi szakpolitikára vonatkozóan,
- 2) vádemelésre vonatkozó utasítások adása egyedi ügyekben,
- 3) az ügyész értékelése,
- 4) az ügyész előléptetése,
- 5) az adott ügyészhez rendelt egyedi ügy elvétele (ügy áttétele),
- 6) az ügyésszel kapcsolatos fegyelmi intézkedésről való döntés, valamint
- 7) az ügyészek hozzájárulása nélküli áthelyezése.

A kiválasztott fő irányítási hatáskörök mellett ugyanezen vagy más hatóságok további hatáskörökkel is rendelkezhetnek az ügyészségek felett (pl. a tagállami ügyészségek közötti hatásköri összeütközések megoldására vonatkozó hatáskör; adatok és információk beszerzésének joga az alacsonyabb szintű ügyészségektől). Meg kell jegyezni, hogy más hatóságoknak is lehet

---

¹³⁰ A Velencei Bizottság jelentése az igazságszolgáltatási rendszer függetlensége tekintetében az európai normákról: Második rész – Az ügyészség; CDL-AD (2010) 040-e; elfogadva a Velencei Bizottság 85. plenáris ülésén (Velence, 2010. december 17–18.), 26. pont.

¹³¹ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az ügyészségnek a büntető igazságszolgáltatási rendszerben betöltött szerepéről szóló, 2000. október 6-i REC (2000) 19. sz. ajánlása (a továbbiakban a 2000. évi ajánlás), 4. pont.

¹³² A 2000. évi ajánlás 11. és 13. pontja. Lásd még az Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) által elfogadott, az ügyészek függetlenségéről, elszámoltathatóságáról és etikájáról szóló 13. sz. vélemény (2018) i. és iii. ajánlásait.

¹³³ A 2000. évi ajánlás 13. pontjának c) alpontja.

¹³⁴ A 2000. évi ajánlás 13. pontjának d) alpontja.

¹³⁵ A 2000. évi ajánlás 13. pontjának f) alpontja. Lásd még az Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) által elfogadott, az ügyészek függetlenségéről, elszámoltathatóságáról és etikájáról szóló 13. sz. vélemény (2018) iv. ajánlását.

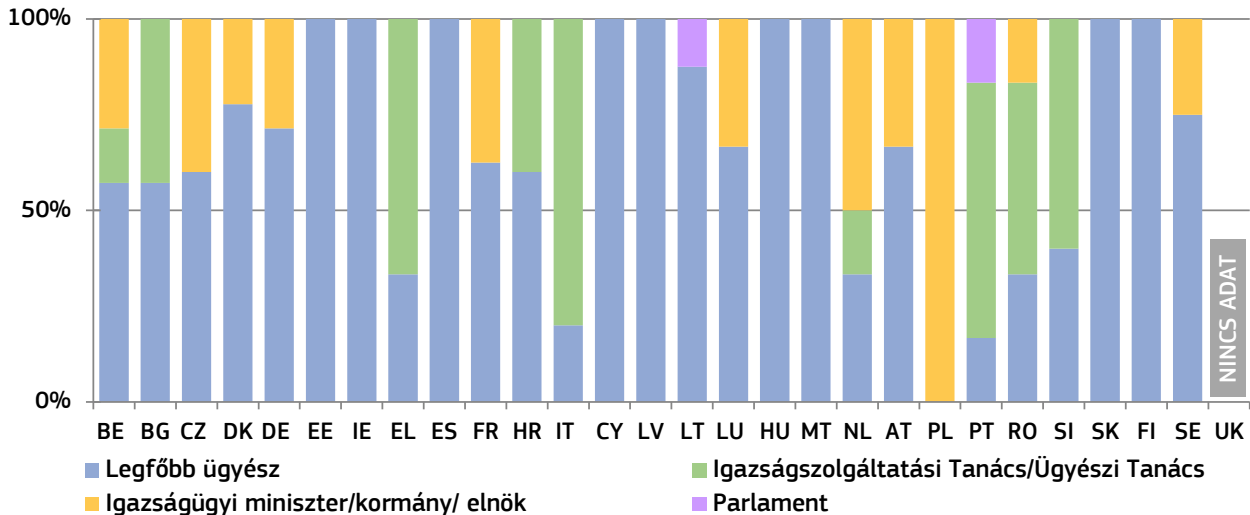
¹³⁶ A 2000. évi ajánlás 34. pontja.

szerepük a fentiekben felsorolt irányítási hatáskörök tekintetében (pl. bizonyos fegyelmi intézkedésekről a fegyelmi bíróság dönthet).

A 55. ábra csak tényszerű áttekintést nyújt az ügyészségek szervezetének egyes vonatkozásairól, és nem értékeli azok hatékony működését, ami az egyes tagállamok egyedi körülményeit figyelembe vevő minőségi értékelést tenne szükségessé.

A százalékos arány a fent említett hét irányítási hatáskör megoszlását mutatja a négy lehetséges hatóság között, az egyes pontok jelentőségének súlyozása nélkül.

55 ábra: A nemzeti ügyészségek feletti fő irányítási hatáskörök megoszlása (*) (forrás: az Európai Bizottság és a pénzügyminiszter és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport)

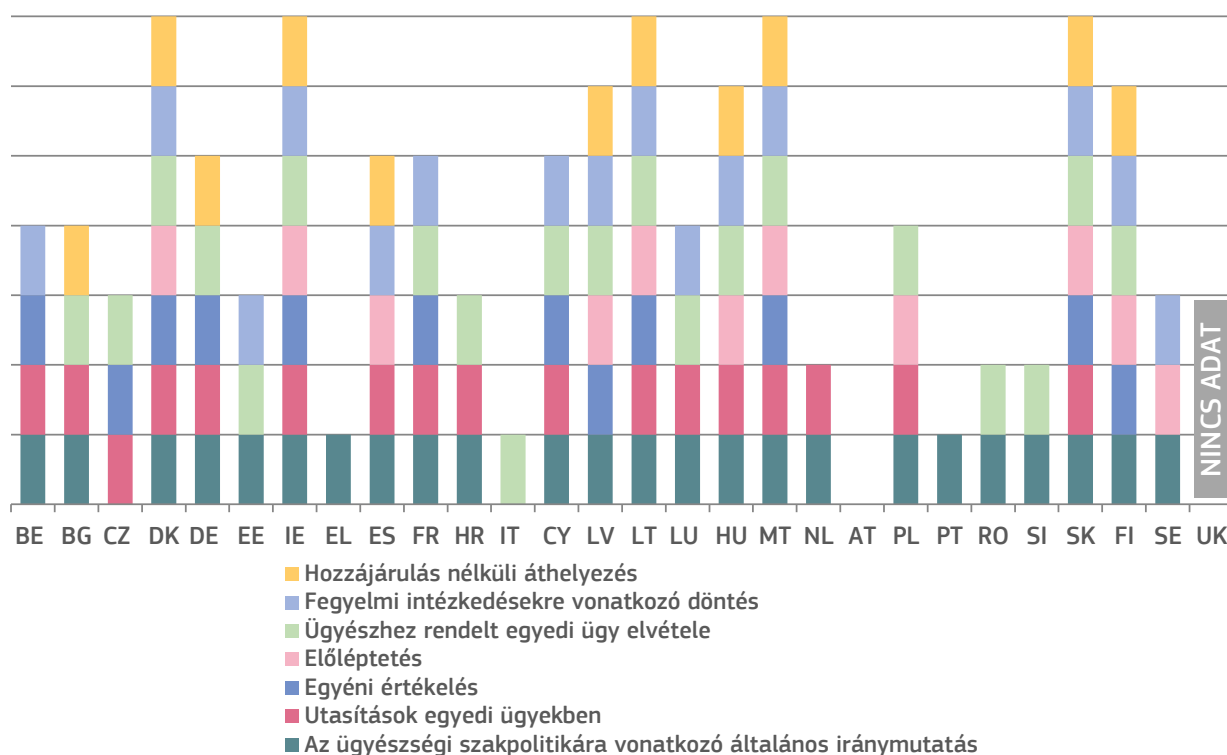
(*) Az ábra a tagállamokat földrajzi neveik saját nyelvi elnevezésén alapuló betűrendben tünteti fel. A legfőbb ügyész fő irányítási hatásköreit az 56. ábra ismerteti. **BE:** Igazságszolgáltatási Tanács: az ügyészek előléptetésére vonatkozó hatáskör. Igazságügyi miniszter. a legfőbb ügyészi tanács javaslata alapján az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatás kiadására, valamint egyedi ügyekben vádemelésre vonatkozó utasítások kiadására vonatkozó hatáskör, a vádemelésre irányuló pozitív intézkedéshez való jogot a büntető eljárási jogi törvénykönyv 364. cikke és az Alkotmány 151. cikkének (1) bekezdése irányozza elő) **BG:** Igazságszolgáltatási Tanács (a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács ügyészi kollégiuma): az ügyésszel kapcsolatos fegyelmi intézkedésről való döntésre, valamint az ügyészek egyéni értékelésére és előléptetésére vonatkozó hatáskör. Az igazságügyi miniszter javaslatot tehet a bírák, ügyészek és vizsgálóbírók kinevezésére, előléptetésére, lefokozására, áthelyezésére és felmentésére. **CZ:** Igazságügyi miniszter. az ügyészek előléptetésére vonatkozó hatáskör. az ügyészek hozzájárulásuk nélküli áthelyezésére vonatkozó hatáskör kizárólag jogszabályon alapuló szerinti szervezeti változások esetén. **DK:** Igazságügyi miniszter. az ügyésszel kapcsolatos fegyelmi intézkedésekről való döntésre, valamint az ügyészek előléptetéséről való döntésekre vonatkozó hatáskör. **DE:** Igazságügyi miniszter. az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatás kiadására, valamint egyedi ügyekben vádemelésre vonatkozó utasítások kiadására vonatkozó hatáskör. **EE:** Az igazságügyi miniszter valamely érdekelt személy kérelmére, vagy hivatalból fegyelmi eljárást kezdeményezhet a legfőbb ügyész, a főállami ügyész vagy a főügyész ellen. **EL:** Legfelsőbb Bírói Tanács: az ügyészek előléptetésére és áthelyezésére vonatkozó hatáskör, amelynek gyakorlása elnöki rendelettel történik. Az igazságügyi miniszter kivételesen általános tájékoztatási iránymutatókat adhat ki az ügyészek számára az Európai Unió Tanácsa által elfogadott, bizonyos típusú bűncselekmények megelőzése és az ellenük folytatott küzdelem terén a tagállamok között kialakított igazságügyi együttműködésről szóló jogi eszközök alkalmazásával kapcsolatban. **ES:** A Költségvetési Tanács (Ügyészi Tanács) jogszabályban rögzített esetekben hatáskörrel rendelkezik a legfőbb ügyész által hozott határozatok felülvizsgálatára. **FR:** Igazságügyi miniszter. az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatás kiadására vonatkozó hatáskör; a Legfelsőbb Bírói Tanács (Conseil Supérieur de la Magistrature) véleményén alapuló, az ügyészekkel kapcsolatos fegyelmi intézkedésekről való döntésre vonatkozó hatáskör (a francia Alkotmány 65. cikke, valamint a törvényrendelet 48., 58-1. és 59. cikke). Ha a miniszter a Legfelsőbb Bírói Tanács által javasoltnál súlyosabb határozatot kíván hozni, ismét konzultációt kell folytatnia a Tanáccsal (a törvényrendelet 58. szakaszának (1) bekezdése). A köztársasági elnök rendeletet bocsát ki az ügyésznek a Bírói Tanács véleménye alapján történő előléptetése céljából. A Legfelsőbb Bírói Tanács véleményezi a fegyelmi intézkedéseket, az ügyészek hozzájárulás nélküli áthelyezését, valamint az ügyészek előléptetését. **HR:** Országos Ügyészi Tanács: fegyelmi intézkedésekről való döntésre és ügyészek előléptetésére vonatkozó hatáskör. **IT:** Igazságszolgáltatási Tanács: az ügyészekkel kapcsolatos fegyelmi intézkedésről való döntésre, az ügyészek hozzájárulásuk nélküli áthelyezésére, az ügyészek egyéni értékeléséről való döntésre, valamint az ügyész előléptetésére vonatkozó hatáskör. **CY:** Az igazságszolgáltatási tanács menti fel a legfőbb ügyészt. **LV:** Legfőbb Ügyészi Tanács: az ügyészségről szóló törvény 2. részének 29. cikke szerint a Tanács testületi tanácsadó intézményként felülvizsgálja az ügyészség szervezetével és működésével kapcsolatos fő kérdéseket, valamint ellátja a jogszabályban előírt egyéb feladatokat (például kidolgozza és elfogadja az ügyészi álláshelyekre jelentkezők kiválasztására, szakmai gyakorlatára és képzésének vizsgálatára irányadó szabályokat, valamint az ügyészek szakmai teljesítményének értékelésére vonatkozó szabályokat). **LT:** A parlament (Seimas) határozza meg az ügyészség operatív prioritásait, és parlamenten ellenőrzést folytat le a nem eljárási intézkedések tekintetében. **LU:** Az igazságügyi miniszter utasíthatja

az ügyészséget egy adott ügyben a vádemelésre (de nem utasíthat a büntetőeljárás megszüntetésére). Azonban több mint 20 éve nem került sor utasításokra. Nem létezik jogi kötelezettség az ügyésszel való konzultációra, vagy arra, hogy kikérjék a legfőbb ügyész véleményét egy ilyen utasításról. Államfőként a nagyherceg hatáskörébe tartozik, hogy az államügyész/legfőbb ügyész kedvező véleménye alapján döntson az ügyészek előléptetéséről. **MT:** A rendőrség kizárólagos hatáskörrel rendelkezik arra, hogy büntetőeljárást indítson és folytasson, valamint az alsóbb szintű bíróságokon ügyészként járjon el; a legfőbb ügyész jár el ügyészként a legfelsőbb bíróságok előtt azt követően, hogy az alsóbb szintű bíróságokon lezárult a bizonyítékok összeállítása. **NL:** A Legfőbb Ügyészi Tanács (College van procureurs-generaal): az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatások kiadására vonatkozó hatáskör. Igazságügyi miniszter. az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatás kiadására, valamint az ügyészekkel kapcsolatos egyes fegyelmi intézkedésekről való döntésre vonatkozó hatáskör; utasíthatja az ügyészséget a vádemelésre vagy a büntetőeljárás megszüntetésére, de előzetesen be kell szereznie a Legfőbb Ügyészi Tanács (College van Procureurs-Generaal) írásbeli, indokolással ellátott véleményét a javasolt utasításokról, és szükség van a parlament elérésére is. Eddig azonban mindössze egyetlen ilyen eset fordult elő, az is több mint húsz évvel ezelőtt. Az államügyészt foglalkoztató kerületi államügyészség vezetője rendelkezik döntési hatáskörrel a fegyelmi intézkedések és az ügyészek értékelése tekintetében. **AT:** Igazságügyi miniszter. az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatás kiadására, valamint a főügyészség által létrehozott független testület (Weisungsrat) jóváhagyásával egyedi ügyekben vádemelésre vonatkozó utasítások kiadására vonatkozó hatáskör. A legfőbb ügyész hatásköréi nem terjednek ki az ügyészség közvetlen irányítására, ahogy azt az ábra mutatja. Az ábrán bemutatott egyéb irányítási hatásköröket a legfelsőbb ügyész vagy négytagú, államügyészekből álló független személyzeti bizottság (Personalkommission) birtokolja (lásd az 56. ábra alatti észrevételeket). Ami az ügyész előléptetését illeti, ehhez magasabb beosztásra irányuló pályázat szükséges, és az eljárás az ügyészi kinevezésre vonatkozó szabályokat követi (vagyis az ügyészt a független személyzeti bizottság (Personalkommission) javaslata alapján, a köztársasági elnök által felhatalmazott igazságügyi miniszter nevezi ki). Az ügyészekkel kapcsolatos fegyelmi intézkedésről való döntés a fegyelmi bíróságok hatáskörébe tartozik, amelyek arra is hatáskörrel rendelkeznek, hogy szankcióként egy ügyészt áthelyezzenek. **PL:** A legfőbb ügyész az igazságügyi miniszter is. **PT:** Igazságszolgáltatási Tanács: az ügyészekkel kapcsolatos fegyelmi intézkedésről való döntésre, az ügyészek hozzájárulásuk nélküli áthelyezésére, az ügyészek egyéni értékeléséről való döntésre, valamint az ügyész előléptetésére vonatkozó hatáskör. A parlament általános iránymutatást adhat az ügyészségi szakpolitika tekintetében. **RO:** Igazságszolgáltatási Tanács: az ügyészekkel kapcsolatos fegyelmi intézkedésről való döntésre, valamint az ügyész előléptetéséről való döntésre vonatkozó hatáskör (a 317/2004. sz. törvény 40. cikk (2) bekezdésének i) pontja értelmében a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsán belüli Ügyészi Szekció bocsátja ki az ügyészekre vonatkozó előléptetési határozatot, az előléptetésről azonban csak a verseny után döntenek (a 303/2004. sz. törvény 43. cikke)). Az igazságügyi miniszter az igazságügy szervezetről szóló 304/2004 számú törvény közelmúltban módosított 69. cikke szerint felkérheti a Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék melletti államügyészi hivatal főügyészét, vagy adott esetben az Országos Korruptióellenes Ügyészség főügyészét, hogy nyújtsa tájékoztatást a főügyészség tevékenységéről, és írásbeli iránymutatásokat adhat ki a büncselekmények megelőzése és ellenőrzése során teendő lépésekről. A Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsáról szóló 317/2004 sz. törvény 40. cikke (2) bekezdés h) pontja szerint a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsán belüli Ügyészi Szekció illetékes az értékelő bizottság végső határozata (a minősítés) elleni panaszok elbírálására. A bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2004 sz. 39. cikkének (3) bekezdése értelmében az ügyészek egyéni értékelését a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsának határozatával létrehozott különbizottság végzi. **SI:** Államügyészi Tanács: az ügyészek hozzájárulásuk nélküli áthelyezésére, az ügyészek egyéni értékeléséről való döntésre, valamint az ügyész előléptetéséről való döntésre vonatkozó hatáskör. Ezen túlmenően az Államügyészi Tanács felelős a körzeti ügyészségek vezetőinek kinevezéséért és felmentéséért, az államügyészek teljesítményértékeléséért és előléptetéséért, áthelyezéséért, kirendeléséért, valamint részt vesz azok kinevezési eljárásában, véleményt nyilvánít az ügyészségi szakpolitikáról, az ügyészségek teljesítményértékeléséről és működési hatékonyságáról, továbbá az államügyészi feladatok ellátása és az ügyészségi törvény szerinti egyéb feladatok végrehajtása során az ügyészi kar önállóságának védelméről. **SK:** Az ügyészi tanács (ügyészi testület) hatásköréi nem terjednek ki az ügyészség közvetlen irányítására, ahogy azt az ábra mutatja. Az ügyészi testület egyéb hatáskörökkel rendelkezik (pl. dönt az ügyészek az értékelés tartalma elleni azon kifogásairól, amelyek az ügyészség vezetője nem tett eleget, valamint véleményt nyilvánít az ügyész másik ügyészséghez történő ideiglenes kirendeléséről). **SE:** A kormány általános iránymutatást adhat az ügyészségi szakpolitikára vonatkozóan.

Az 56. ábra tényszerű áttekintést nyújt a legfőbb ügyész ügyészek feletti alábbi fő irányítási hatásköreiről: 1) az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatás kiadása, 2) vádemelésre vonatkozó utasítások adása egyedi ügyekben, 3) az ügyész értékelése, 4) az ügyész előléptetése, 5) az adott ügyészhez rendelt egyedi ügy elvétele (ügy áttétele), 6) az ügyészekkel kapcsolatos fegyelmi intézkedésről való döntés, valamint 7) az ügyészek hozzájárulásuk nélküli áthelyezése. E hatáskörök mellett a legfőbb ügyész más hatáskörökkel is rendelkezhet, amelyek nem szerepelnek az ábrán ⁽¹³⁷⁾.

¹³⁷ Például a legfőbb ügyész az ügyészekkel kapcsolatos döntésekért felelős testületekben is szerepet játszhat, még ha közvetlenül nem is hoz ilyen döntéseket.

56 ábra: A legfőbb ügyész irányítási hatáskörei (*) (forrás: az Európai Bizottság és a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport)

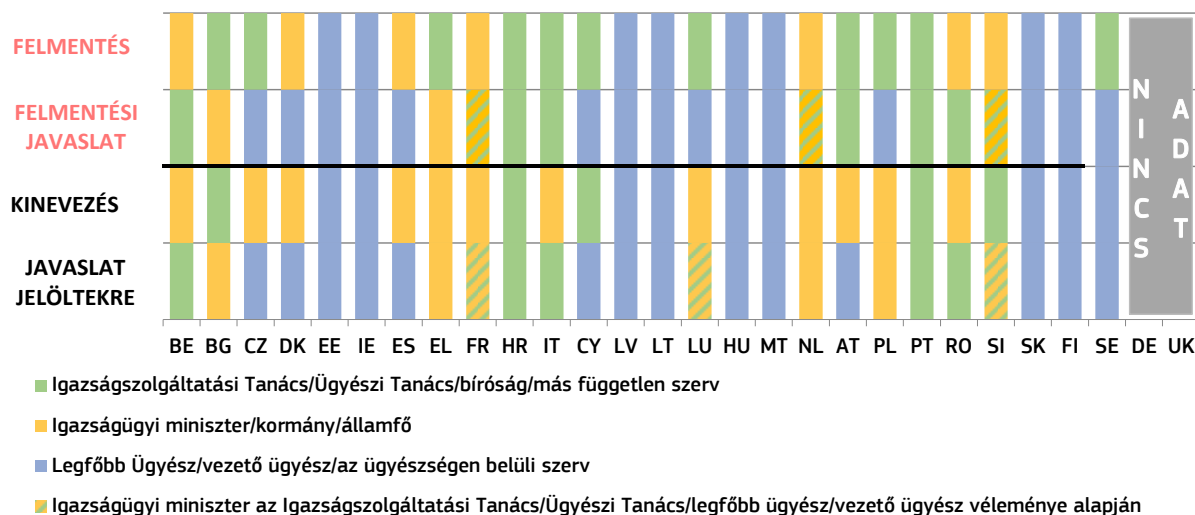

(*) Az ábra a tagállamokat földrajzi neveik saját nyelvi elnevezésén alapuló betűrendben tünteti fel. **BE:** Ami az egyedi ügyekben vádemelésre vonatkozó utasítások adására vonatkozó hatáskört illeti, a büntető eljárásjogi törvénykönyv 364. cikke előírja a királyi ügyésszel szembeni vádemelési célú intézkedéshez való jogot. A polgári perrendtartás 150. cikkének (2) bekezdése és 138. cikkének (2) bekezdése általános jogot biztosít a királyi ügyész feletti felügyelet gyakorlására. **CZ:** kizárólag a legfőbb ügyészségen belül és a felsőbb ügyészségek tekintetében létezik hatáskör az egyedi ügyekben történő vádemelésre vonatkozó utasítások adására. **EL:** A Legfelsőbb Bíróság főügyésze (azaz a legfőbb ügyész) jogosult arra, hogy az ország valamennyi ügyészéhez címzett, feladataik ellátásával kapcsolatos általános iránymutatásokat és ajánlásokat fogalmazzon meg. Véleményeinek megfogalmazása és kinyilvánítása természetesen nem bír jogi kötérről és gyakorlásának megfelelő belső rendelkezéseket és utasításokat határoz meg, amelyek lehetnek általános jellegűek vagy konkrét ügyekre is vonatkozhatnak. Az általános iránymutatások, amelyek elengedhetetlenek az egységes fellépés elvének fenntartásához, alapvetően körlevelek, utasítások és konzultációk révén kerülnek meghatározásra. Ami a hozzájárulás nélküli áthelyezést illeti, erre magas munkaterhelés esetén kerülhet sor. **IT:** A fellebbviteli bíróság főügyészei hatáskörrel rendelkeznek arra, hogy az intézkedés elmulasztása esetén egy területi ügyészhez rendelt egyedi ügyet elvegyenek; ezenfelül hatáskörrel rendelkeznek arra, hogy adatokat és információkat szerezzenek be a körzeti (vagy területi) ügyészségektől, és megküldjék azokat a Semmitőszék főügyészének annak érdekében, hogy ellenőrizze az ügyészségek helyes és egységes működését, valamint a szabályszerű eljárásra vonatkozó szabályok betartását. Törvényi előírás alapján a Semmitőszék főügyésze feladata a Maffiaellenes Nemzeti Igazgatóság felügyelete; ő felel továbbá a két vagy több területi ügyészség közötti hatásköri összeütközések feloldásáért. **CY:** A legfőbb ügyész hatáskörébe tartozik az ügyészekkel kapcsolatos fegyelmi intézkedésekről való döntés kisebb fegyelmi vétségek esetén. Súlyos fegyelmi vétség esetén a főügyész nem javasol szankciókat, hanem ajánlást tesz a Közzolgálati Bizottságnak fegyelmi intézkedések meghozatalára. **LT:** Ami az egyedi ügyekben vádemelésre vonatkozó utasítások adására vonatkozó hatáskört illeti, a legfőbb ügyész nem adhat a döntés tartalmára vonatkozó utasítást; ami az ügyészek előléptetéséről való döntésre vonatkozó hatáskört illeti, a legfőbb ügyész az ügyészek kiválasztásával foglalkozó bizottság vagy a legfőbb ügyész kiválasztásával foglalkozó bizottság következtetése alapján dönt. **LU:** A legfőbb ügyész hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az ügyészséget egy adott ügyben a vádemelésre utasítja (de nem utasíthat a büntetőeljárás megszüntetésére). Ami az ügyész előléptetését illeti, az államügyész/legfőbb ügyész – ha kedvező véleménnyel rendelkezik – javaslatot tesz a kormánynak és az államfőnek a kinevezés aláírására. **AT:** A legfőbb ügyész hatáskörei nem terjednek ki az ügyészség közvetlen irányítására, ahogy azt az ábra mutatja. A felettes ügyészek a következő hatáskörökkel rendelkeznek: az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatás kiadása a megfelelő illetékességi körzeten belül, egyedi ügyekben vádemelésre vonatkozó utasítások kiadása, az ügyészek hozzájárulásuk nélküli áthelyezése szervezési okokból (pl. rendkívüli munkaterhelés vagy a hosszú távú betegszabadság kezelése egy ügyészségen belül – kizárólag az illetékességi területén és korlátozott ideig). Az adott ügyészség vezetője hatáskörrel rendelkezik arra, hogy vádemelésre vonatkozó utasításokat adjon egyedi ügyekben, és egy ügyészhez rendelt egyedi ügyet elvegyen (ügy áttétele). A négytagú, államügyészekből álló független személyzeti bizottság (Personalkommission) rendelkezik hatáskörrel az ügyész értékelésére. **PL:** A legfőbb ügyész az igazságügyi miniszter is. **RO:** A legfőbb ügyész hatáskörrel rendelkezik arra, hogy egyedi ügyeket az egyik ügyészségről egy másik ügyészségre helyezzen át, valamint hogy az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatást (ajánlásokat) adjon a büntetőeljárásokra vonatkozó egységes megközelítés garantálása érdekében. **SI:** A legfőbb ügyész és az ügyészségek vezetője egyaránt rendelkezik hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az ügyészségi szakpolitikára vonatkozó általános iránymutatást adjon ki, és egy ügyészhez rendelt egyedi ügyet elvegyen.

Az 57. ábra áttekintést nyújt a nemzeti ügyészek kinevezésével és elbocsátásával foglalkozó hatóságokról (Igazságszolgáltatási Tanács/Ügyészi Tanács/Bíróság, igazságügyi minisztérium, legfőbb ügyész/ügyészség), és nem a legfőbb ügyészi vagy más hasonló vezetői pozíciókra történő kinevezést és azokból való felmentést mutatja be. Az ábra azt jelzi, hogy az ügyészségek a végrehajtó hatalom vagy a bíróságok köré csoportosuló különféle szervezeti modellek szerint működnek a tagállamokban. Az ábra bemutatja továbbá a legfőbb ügyész, valamint az igazságszolgáltatási tanácsok/ ügyészi tanácsok szerepét, amelyek az ügyészek kinevezése és felmentése tekintetében egyaránt fontos szereplők.

57 ábra: A nemzeti ügyészek kinevezése és felmentése (*) (forrás: az Európai Bizottság és a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport)

(*) **BE:** Kinevezési javaslat: Igazságszolgáltatási Tanács. Kinevezési határozat: Államfő az igazságügyi miniszter javaslatára. Felmentési javaslat: fegyelmi bíróság. Felmentési határozat: Államfő az igazságügyi miniszter javaslatára. **BG:** Kinevezési és felmentési határozat: Az Igazságszolgáltatási Tanács ügyészi kamarája. **CZ:** Kinevezési javaslat: Legfőbb ügyész. Felmentési javaslat: Legfőbb ügyész, főügyész és igazságügyi miniszter. Felmentési határozat: Bíróság. **DK:** Kinevezési javaslat: A legfőbb ügyész tesz javaslatot a végleges jelöltekre az ügyészségi fogalmazói álláshelyek (közel három éves időtartamra) tekintetében. A jelölteket az igazságügyi minisztérium nevezi ki. Ha az ügyészségi fogalmazó leteszi a vizsgát és elvégzi az azt követő képzést, a jelölt ügyésszé válik. **EE:** Kinevezési javaslat: az ügyészek versenybizottsága a szakosodott ügyészek, kerületi ügyészek és ügyészségi fogalmazók tekintetében; a főügyész a magas rangú ügyészek tekintetében. Kinevezési és felmentési határozat: Legfőbb ügyész. **IE:** Kinevezési javaslat: a közszolgálati kinevezésekkel foglalkozó bizottság által kiadott munkaerő-felvételi engedély alapján általában az Ügyészség Igazgatói Hivatala (vagy esetleg az Állami Kinevezési Szolgálat) által lebonyolított felvételi eljárás. Kinevezési határozat: Az ügyészség igazgatója. Felmentési javaslat: Az Ügyészség Igazgatói Hivatala a pénzügyi, közkiadási és reformügyi miniszter által meghatározott feltételek szerint. Felmentési határozat: Az ügyész igazgatóhelyettese (a vezető tisztségviselőként és annál magasabb rangúként besorolt ügyészek esetében az ügyészség igazgatója). **ES:** Kinevezési javaslat: A nemzeti ügyész a Költségvetési Tanács jelentése alapján, az adott autonóm közösség Legfelsőbb Költségvetési Tanácsának meghallgatását követően, az adott közösség illetékességi területén belüli ügyészségeken lévő álláshelyek esetében. Kinevezési határozat: a Kormány. Felmentési javaslat: Legfőbb ügyész. Felmentési határozat: igazságügyi miniszter a Költségvetési Tanács támogatói jelentése alapján. **EL:** Kinevezési javaslat: Az igazságügyi minisztérium évente ad ki miniszteri határozatot az ügyészjelölteknek a Nemzeti Bírőképző Iskolába történő felvételi vizsgájáról. Az – öttagú bizottság által lebonyolított – kiválasztási eljárás jelenleg írásbeli és szóbeli vizsgából áll. A sikeres pályázók a görög Nemzeti Bírőképző Iskolába történő felvételüket követően 16 hónapos elméleti és gyakorlati tanulmányokat kezdenek. Ez a képzést vizsga követi, amelynek alapján érdemeik szerint rangsorolják őket. A rangsortól függően kerülnek kinevezésre az illetékes bírósághoz. Kinevezési határozat: A jelölteket elnöki rendelettel nevezik ki ügyésszé. Felmentési javaslat: Igazságügyi miniszter. Felmentési határozat: az Alkotmány 91. §-ának (2) bekezdése hivatásos bírókból álló fegyelmi tanácsok bírósági ítéletét írja elő. **FR:** Kinevezési javaslat: Az igazságügyi miniszter az Igazságszolgáltatási Tanács nem kötelező erejű javaslata alapján. Kinevezési határozat: Köztársasági elnök. Felmentési javaslat: Az igazságügyi miniszter az Igazságszolgáltatási Tanács nem kötelező erejű javaslata alapján. Felmentési határozat: Köztársasági elnök. **IT:** Kinevezési határozat: a Tanács javaslatát követően az igazságügyi miniszter miniszteri rendeletet ad ki anélkül, hogy mérlegelési jogkörrel rendelkezne a javasolt ügyészjelölt kinevezésének megtagadására vagy helyette bármely más jelölt kinevezésére. **CY:** Kinevezési/felmentési javaslat: Legfőbb ügyész. Kinevezési/ felmentési határozat: Közzolgálati Bizottság a legfőbb ügyész véleménye alapján. **LT:** Kinevezési javaslat: Az ügyészek kiválasztásával foglalkozó bizottság (amely a Testületi Tanács által kijelölt két ügyészből, a legfőbb ügyész által kijelölt két ügyészből, valamint a köztársasági elnök, a Seimas elnöke és a miniszterelnök által kijelölt egy-egy ügyészből áll). Kinevezési határozat: Legfőbb ügyész. Felmentési javaslat: Ügyészi etikai bizottság (azonos összetételű, mint az ügyészek kiválasztásával foglalkozó bizottság). **LU:** Kinevezési javaslat: Az igazságügyi miniszter a legfőbb ügyész kedvező véleménye alapján javaslatot tesz a nagyhercegnek a kinevezésre. Kinevezési határozat: Államfő. Felmentési javaslat: Legfőbb ügyész. Felmentési határozat: Bíróság. **HU:** Kinevezési javaslat/határozat: Vezető ügyész. Felmentési javaslat: Vezető ügyész. Felmentési határozat: Legfőbb

ügyész. **MT:** A rendőrség kizárólagos hatáskörrel rendelkezik arra, hogy büntetőeljárást indítson és folytasson, valamint az alsóbb szintű bíróságokon ügyészként járjon el; a legfőbb ügyész jár el ügyészként a legfelsőbb bíróságok előtt azt követően, hogy az alsóbb szintű bíróságokon lezárult a bizonyítékok összeállítása. **NL:** Kinevezési javaslat: Igazságügyi miniszter. A kinevezési határozatot királyi rendeletben hozzák meg (a kinevezésre jogosult hatóság az alkotmányos gyakorlat szerint köteles követni az ügyészségi tisztségre jelölt személyek kinevezésére irányuló javaslatot). Felmentési javaslat: Az igazságügyi miniszter az ügyészség vezetőjének javaslatára. A felmentési határozatot királyi rendeletben hozzák meg. **AT:** Kinevezési javaslat: Négytagú, államiügyészekből álló független személyzeti bizottság (Personalkommission). Kinevezési határozat: A köztársasági elnök által felhatalmazott igazságügyi miniszter határozata. Felmentési javaslat és határozat: Fegyelmi bíróság. **PL:** Kinevezési határozatra irányuló javaslat: A legfőbb ügyész – aki egyben az igazságügyi miniszter is – a nemzeti ügyész indítványára. Egy illetékes ügyészi testület véleményezi az ügyészi tisztségre jelölt személyt. Felmentési javaslat: Nemzeti ügyész. Felmentési határozat: Fegyelmi bíróság; nagyon korlátozott esetekben a legfőbb ügyész felmentheti az ügyészt a nemzeti ügyész kérésére. Az ügyész felmentéséről a nemzeti ügyészség vagy az illetékes regionális ügyészség ügyészeinek ülése véleményt nyilvánít. **RO:** Kinevezési javaslat: Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsa. Kinevezési határozat: Elnök (a kinevezésre jogosult hatóság a jogszabály szerint köteles követni az ügyészségi tisztségre jelölt személyek kinevezésére irányuló javaslatot). **SI:** Kinevezési javaslat: Igazságügyi miniszter az Ügyészi Szolgálat Tanácsának véleménye alapján. Kinevezési határozat: Az Ügyészi Szolgálat Tanácsa (a kinevezésre jogosult hatóság nem köteles követni az ügyészségi tisztségre jelölt személyek kinevezésére irányuló javaslatot). Felmentési javaslat: Az Ügyészi Szolgálat Tanácsa. Felmentési határozat: Kormány az igazságügyi miniszter javaslatára. **SK:** Kinevezési javaslat: A Legfőbb Ügyészség vizsgálóbizottságának elnöke. Kinevezés és felmentés: Legfőbb ügyész. **FI:** Kinevezés és felmentés: Legfőbb ügyész. **SE:** Kinevezési javaslat, határozat: A svéd ügyészség humán erőforrás-igazgatója a legfőbb ügyész véleménye alapján. Felmentési javaslat: A svéd ügyészség humán erőforrás-igazgatója. Felmentési határozat: Bíróság a legfőbb ügyész javaslata alapján.

3.3.3. A bírói függetlenségre vonatkozó összegzés

A bírói függetlenség alapvető eleme egy hatékony igazságszolgáltatási rendszernek. Alapvető fontosságú a jogállamiság elvének megóvásához, a peres eljárások tisztességességének és a polgárok, vállalkozások jogrendszerbe vetett bizalmának megőrzéséhez. Ezért minden igazságügyi reformnak tiszteletben kell tartania a jogállamiságot, és meg kell felelnie az igazságszolgáltatás függetlenségére vonatkozó európai normáknak. Az eredménytábla bemutatja, hogy a lakosság és a vállalkozások hogyan érzékelik a bírói függetlenség tendenciáit. Ez a kiadás bemutat néhány kiválasztott mutatót a bírakkal kapcsolatos fegyelmi eljárásokban részt vevő szervekre és az ügyészségek irányítására vonatkozó jogi biztosítékokkal kapcsolatosan. A strukturális mutatók önmagukban nem teszik lehetővé a tagállamok igazságszolgáltatási rendszereinek függetlenségére vonatkozó következtetések levonását, azonban olyan elemeket jelenthetnek, amelyek egy ilyen elemzés kiindulópontjául szolgálhatnak.

- A 2019. évi eredménytábla a polgárok (Eurobarométer) és a cégek (Eurobarométer és Világgazdasági Fórum) körében végzett felmérések alapján ismerteti az **érezelt függetlenség** alakulását:
  - Az összes felmérés általában véve *hasonló eredményeket* mutat, különösen a tagállamok azon két csoportjának összetételét illetően, ahol az érezelt bírósági függetlenség legalacsonyabb és legmagasabb szintje található.
  - A Világgazdasági Fórum – hetedik alkalommal bemutatott – felmérése (51. ábra) azt jelzi, hogy a vállalkozások által érezelt függetlenség a tagállamok körülbelül háromötödében *javult* vagy *stabil maradt* 2010-hez képest. Továbbá a sajátos kihívásokkal küzdő tagállamok körében ⁽¹³⁸⁾ az érezelt függetlenség *javult* vagy *stabil maradt* ezen országok közel háromötödében az elmúlt nyolc éves időszakra visszatekintve. Ugyanakkor 2016–17-tel összehasonlítva a vállalkozások által érezelt függetlenség a tagállamok mintegy háromötödében *csökkent*.
  - A lakosság körében végzett – negyedik alkalommal bemutatott – Eurobarométer felmérés (47. ábra) azt jelzi, hogy az érezelt függetlenség a tagállamok körülbelül kétharmadában *javult* 2016-hoz képest. A lakosság által érezelt függetlenség sajátos kihívásokkal küzdő tagállamok több mint kétharmadában *javult* az elmúlt négy éves időszakra visszatekintve. Tavalyhoz képest azonban a lakosság által érezelt függetlenség a tagállam mintegy háromötödében *csökkent* (a sajátos kihívásokkal küzdő tagállamok több mint

138

Lásd a 70 lábjegyzetet.

kétharmadában, és a többi tagállam mintegy felében).

- A vállalatok körében végzett – negyedik alkalommal bemutatott – Eurobarométer felmérés (49. ábra) azt jelzi, hogy az érzékelt függetlenség a tagállamok körülbelül kétharmadában *javult* 2016-hoz és tavalyhoz képest (tavalyhoz képest ez történt a sajátos kihívásokkal küzdő tagállamok több mint kétharmadában, és a többi tagállam mintegy háromötödében).
- A bírósági és a bírói függetlenség érzékelt hiányának okaként leggyakrabban *a kormány és a politikusok beavatkozását vagy nyomásgyakorlását* jelölték meg, amelyet a gazdasági vagy egyéb sajátos érdekeket szolgáló nyomásgyakorlás követett. Mindkét ok továbbra is jelen van több olyan tagállam esetében, ahol az érzékelt függetlenség szintje nagyon alacsony (48. és 50. ábra).
- A bíróságok és a bírák észlelt megfelelő függetlenségének okai között a vállalkozások és a polgárok közel négyötöde (az összes válaszadó 40 %-a, illetve 44 %-a) nevezte meg *a bírák jogállása és helyzete által nyújtott biztosítékokat*.
- A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla áttekintést nyújt a bírákat érintő eljárásokkal foglalkozó fegyelmi hatóságokról, valamint az igazságszolgáltatás, a kormányzat és a parlament hatásköréről az igazságszolgáltatási tanácsok bíró tagjainak kiválasztása során, továbbá az ügyészségekkel kapcsolatos egyes irányítási és szervezeti kérdésekről:
  - Az 52. ábra áttekintést ad **a bírákra vonatkozó fegyelmi eljárásokért** felelős hatóságokról. A tagállamok többségében független hatóság, például bíróság (Legfelsőbb Bíróság, Közigazgatási Bíróság vagy a Bíróság elnöke) vagy Igazságszolgáltatási Tanács dönt a fegyelmi szankciókról, egyes tagállamokban pedig különbíróság jár el, amelynek tagjait (az Igazságszolgáltatási Tanács, bírák, vagy egy tagállamban az igazságügyi miniszter) kifejezetten a fegyelmi eljárás lefolytatása céljából választja vagy nevezi ki.
  - Az 53. ábra áttekintést ad **a bírákra vonatkozó fegyelmi eljárásokért felelős, vizsgálatot végző személy** kilétéről. A tagállamok többségében a vizsgálatot végző személy egy bírósági elnök vagy Igazságszolgáltatási Tanács. Néhány tagállamban a bírák vagy az Igazságszolgáltatási Tanács vagy egy tagállamban az igazságügyi miniszter külön választja ki a vizsgálatot végző személyt.
  - Az 54. ábra a bírói kar szerepét ismerteti **az Igazságszolgáltatási Tanács bíró tagjainak kinevezése** terén. A tagállamoktól függ, hogy igazságszolgáltatásukat Igazságszolgáltatási Tanáccsal vagy anélkül szervezik-e meg. Ha azonban valamely tagállam Igazságszolgáltatási Tanácsot hozott létre, a tanács függetlenségét az európai normáknak megfelelően biztosítani kell. Szinte valamennyi tagállamban a tanácsok bíró tagjait a bírák javasolják és választják meg, vagy választják ki.
  - Az 55. ábra áttekintést nyújt **a nemzeti ügyészségekre vonatkozó fő irányítási hatáskörök** különböző hatóságok közötti megoszlásáról. Az 56. ábra tényszerű áttekintést nyújt a legfőbb ügyész ügyészek feletti fő irányítási hatásköreiről. Ezek az adatok azt mutatják, hogy egyes tagállamokban az ügyészségre vonatkozó fő irányítási hatáskörök bizonyos fokig egyetlen hatóságnál összpontosulnak. Az 57. ábra áttekintést nyújt **a nemzeti ügyészek kinevezésére és felmentésére irányuló eljárásokban** részt vevő hatóságokról. Bár tagállamonként jelentősen eltérő a helyzet, a legtöbb országban az Igazságszolgáltatási Tanács/Ügyészi Tanács vagy az ügyészség vesz részt az eljárásban.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

Az igazságügyi eredménytábla mostani hetedik kiadása azt mutatja, hogy számos tagállam folytatta nemzeti igazságszolgáltatási rendszere hatékonyságának további javítására irányuló erőfeszítéseit. Továbbra is kihívást jelent azonban annak biztosítása, hogy a polgárok maradéktalanul megbízzanak azon tagállamuk jogrendszerében, ahol veszélybe kerülhetnek a

bírák jogállásának és pozíciójának garanciáit, így a bírák függetlensége is. A Bizottság megtette a szükséges intézkedéseket, és továbbra is figyelemmel kíséri a tagállami helyzetet, valamint elkötelezett annak biztosítása mellett, hogy minden igazságügyi reform tiszteletben tartsa az uniós jogot és a jogállamiság európai normáit.